

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Obrony Narodowej

KON.410.003.02.2017
P/17/035

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Tekst ujednolicony
zgodnie z uchwałą Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej
w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 9 sierpnia 2019 r.

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/17/035 - Realizacja prac rozwojowych na rzecz resortu obrony narodowej

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Departament Obrony Narodowej

Kontrolerzy Arkadiusz Tulpan doradca prawny, legitymacja służbowa Nr 15590
Adam Gęstwicki główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli Nr KON/7/2017 z dnia 17 maja 2017 r.
Jan Białecki doradca techniczny, legitymacja służbowa Nr 18546
Lucjan Belza doradca ekonomiczny, legitymacja służbowa Nr 15677
(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka kontrolowana Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, ul. Nowogrodzka 47a, 00-695 Warszawa

Kierownik jednostki kontrolowanej Prof. dr hab. inż. Maciej Chorowski – Dyrektor Narodowego Centrum Badań i Rozwoju od 13 kwietnia 2016 r. Poprzednio: prof. dr hab. inż. Krzysztof Jan Kurzydłowski (od 1 stycznia 2011 r.)

(dowód: akta kontroli str.605-609)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie¹ działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Ocenę ogólną uzasadniają nieprawidłowości opisane w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym.

W ocenie NIK, przygotowanie projektu pt. „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieżnych kryptonim KRYL (praca rozwojowa)”² zostało dokonane w sposób nierzetelny, ponieważ w opracowanych założeniach zakres celów szczegółowych projektu został ustalony w zbyt wąskim zakresie, co uniemożliwiało osiągnięcie pełnego zakresu celu głównego. Kontrola wykazała bowiem, że celem głównym było pozyskanie dla SZ RP dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm armatohaubic samobieżnych³, podczas gdy cele szczegółowe dotyczyły: opracowania Studium Wykonalności na dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieżnych, projektu koncepcyjnego, analizy techniczno-ekonomicznej, projektu Założeń Taktyczno-Technicznych do realizacji pracy rozwojowej, opracowania prototypu 155 mm armatohaubicy samobieżnej na podwoziu

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Zwany dalej również projektem pt. DMO AH

³ Kryptonim KRYL.

kołowym, przeprowadzenia badań wstępnych i kwalifikacyjnych oraz opracowania dokumentacji do produkcji seryjnej. Zespół dokonujący przeglądu krytycznego⁴, w trakcie realizacji powyższego projektu rozwojowego stwierdził w protokole⁵, że nie było możliwe w pełni osiągnięcie celu głównego, tj. pozyskanie dla SZ RP dywizyjnego modułu ogniowego 155 mm armatohaubic samobieźnych, ponieważ cele szczegółowe zostały określone w zbyt wąskim zakresie. Także w zaakceptowanym przez Sekretarza Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej wniosku o podjęcie czynności nadzoru nad przedmiotowym projektem (w trakcie realizacji umowy) stwierdzono, że zdaniem Inspektoratu Uzbrojenia nie będzie możliwe w pełnym zakresie osiągnięcie celu głównego. Ekspert oceniający wniosek dotyczący przedmiotowego projektu stwierdził w uzasadnieniu, że „(...) tytuł projektu odnosi się do całego modułu ogniowego (...), a cele szczegółowe jedynie do prototypu armatohaubicy 155 mm na podwoziu kołowym, stanowiące jedynie element całego modułu ogniowego. Takie zapisy wynikają jednak z regulaminu konkursu i przedstawionego przez Centrum opisu tematu”. Według eksperta opracowanie całego kołowego modułu ogniowego wymagać będzie dodatkowych prac rozwojowych w zakresie systemów logistycznych, dowodzenia oraz rozpoznania. Ekspert stwierdził, że „zakres zadań zamieszczonych w harmonogramie projektu pozwala na zrealizowanie zamierzonych celów szczegółowych projektu, natomiast nie wyczerpuje zakresu prac wynikających z głównego celu tematu badań. Jest to jednak wynik zapisów w opisie tematu przedstawionym przez Centrum (...)”.

Zastosowanie ww. założeń przez Komitet Sterujący⁶ dotyczących projektu pt. DMO AH przedstawionych przez Dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju⁷ w celu ustalenia regulaminu konkursu Nr 1/2011 było, w ocenie NIK, działaniem niecelowym. Komitet Sterujący, w założeniach szczegółowych do regulaminu konkursu Nr 1/2011, pominął także jeden z celów szczegółowych projektu dotyczący opracowania Studium Wykonalności (SW) na dywizyjny moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych, który był wykazany w założeniach przedstawionych Komitetowi Sterującemu przez Dyrektora NCBR w celu ustalenia regulaminu konkursu, co NIK ocenia jako działanie nierzetelne. Po upływie 4 lat od daty zawarcia umowy zostały zmienione cel główny, cele szczegółowe i zakładane wyniki projektu pt. DMO AH.

(dowód: akta kontroli, str. 16-17, 308-310, 940, 982-989, 992-1004, 1415-1416, 1950, 1953-1956, 1982, 1984, 2095, 5232-6477, 9125-9131, 9163-9166, 9253, 9256, 9263, 9951-9952, 9988-9989, 10660-10661, 10711-10717, 11533-11535, 11756, 11776, 12718-12721)

Z kolei w ramach przygotowania projektu pt. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizyjnego modułu ogniowego 155 mm armatohaubic, kryptonim <<KRYL>>”⁸, NCBR przyjęło dokument opracowany przez spółkę akcyjną za założenia, który uzgodnił m.in. z Ministrem Obrony Narodowej. Tak opracowane założenia dotyczące projektu pt. ZSDiKO nie zawierały: określenia w formie harmonogramu pożądaných terminów realizacji, ustalonego planu finansowego, ustalonego sposobu realizacji i zarządzania, w szczególności w zakresie organizacji kontroli, nadzoru i odbioru prac. Stanowiło to naruszenie przepisów § 3 ust. 1 pkt 4, 5, 6 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. w sprawie zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa⁹. Skutkowało to przedstawieniem przez Dyrektora NCBR Komitetowi Sterującemu niekompletnych założeń, co w ocenie NIK było działaniem

⁴ Zespół dokonujący przeglądu krytycznego był złożony z 12 osób, z tego: 11 przedstawicieli resortu obrony narodowej i jednego przedstawiciela NCBR.

⁵ „Protokół z przeglądu krytycznego projektu rozwojowego realizowanego w NCBR pt. „Dywizyjny moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych” zaakceptował 19 września 2014 r. Szef Inspektoratu Uzbrojenia.

⁶ Komitet Sterujący do spraw badań naukowych i prac rozwojowych w obszarze bezpieczeństwa i obronności państwa (zwany dalej Komitetem Sterującym), o którym mowa w art. 3 pkt 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (zwana dalej również ustawą o NCBR) Dz. U. z 2018 r. poz. 1249, ze zm.).

⁷ Zwany dalej również NCBR.

⁸ Zwany dalej również projektem pt. ZSDiKO.

⁹ Dz. U. Nr 18, poz. 91 (zwane dalej również rozporządzeniem MNiSzW w sprawie zarządzania realizacją badań lub projektów rozwojowych na rzecz obronności).

nierzetelnym. Kontrola wykazała, że wniosek i umowa dotyczące wykonania projektu pt. ZSDiKO nie uwzględniały opracowania Studium Wykonalności i projektu technicznego dotyczących wozu dowodzenia dowódcy kompanii logistycznej opartego na bazie samochodu ciężarowego o zabudowie furgonowej oraz opracowania SW i projektu technicznego dotyczących wozów dowódczo-sztabowych dowódcy i szefa sztabu dywizjonu na bazie kołowego transportera opancerzonego, które były ujęte w uzgodnionych założeniach do tego projektu.

(dowód: akta kontroli str. 1423-1429, 1821, 5665a-5669a, 5670a-5799a, 5805a-5878a, 10807, 10812, 10776, 10777-10781, 10822-10826, 11443-11444, 11754-11756, 11987-11988)

W związku z istotnymi rozbieżnościami pomiędzy wymaganiami określonymi w dokumentach dotyczących 3 projektów¹⁰, które otrzymał NCBR z MON na etapie przygotowania projektów (tj. założenia) oraz z Inspektoratu Uzbrojenia¹¹ (tj. Założenia Taktyczno-Techniczne na Zaawansowane Indywidualne Systemy Walki kr. TYTAN¹²), które NCBR otrzymał w ostatnim dniu terminu do składania wniosków przez Wnioskodawców, kontynuowanie konkursu Nr 3/2012 w zakresie projektów pt. Modułowy Integrator, Kamery, Celownik, bez wyeliminowania tych rozbieżności, w ocenie NIK, było niecelowe, gdyż w wyniku konkursu wybrano Wykonawców, którzy na podstawie zawartych umów wykonywali powyższe projekty z uwzględnieniem własnych wymagań, a bez uwzględnienia wymagań Sił Zbrojnych RP szczegółowo opisanych w ZTT na ZISW kr. TYTAN. Konsekwencją zawarcia przedmiotowych umów bez uwzględnienia powyższych wymagań (także w trakcie realizacji projektów np. w formie aneksów) było wydatkowanie przez NCBR środków finansowych na realizację projektów, które nie mogły być bezpośrednio wykorzystane przez Siły Zbrojne ze względu na brak ich zgodności z wymaganiami ujętymi w ZTT na ZISW kr. TYTAN.

(dowód: akta kontroli, str. 957-960, 1109-1116, 1243-1250, 1123-1137, 6845-6847, 9253, 9254, 9256, 9258, 9261, 9844-9851, 9999, 10005, 10661-10662, 10711-10716, 10737-10767, 10768-10787, 10919-10911, 10922-10924, 10976-10978, 11771-11775, 11397, 11457-11459, 12705, 12710, 12712, 12714)

Kontrola wykazała, że w 5 regulaminach konkursów¹³, formularzach kwestionariuszy recenzji oraz w instrukcjach oceny wniosku dotyczących ww. konkursów (które zostały udostępnione ekspertom do dokonania oceny wniosków dotyczących projektów) kryteria określone w przepisach prawa powszechnie obowiązującego zostały podzielone na kryteria i podkryteria¹⁴. Było to niezgodne z treścią art. 39 ust. 1-3 ustawy o NCBR i § 6 ust. 1 pkt. 2-4 rozporządzenia MNiSzW w sprawie sposobu zarządzania realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności. Dokonanie podziału kryteriów określonych w przepisach prawa powszechnie obowiązującego na kryteria i podkryteria w powyższych regulaminach konkursów, formularzach kwestionariuszy recenzji i instrukcjach oceny wniosków udostępnionych ekspertom, uniemożliwiło ekspertom przyznanie odrębnych punktów za kryteria wymienione w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, które były zapisane w kwestionariuszach recenzji wniosków dotyczących 8 projektów¹⁵, jako kryteria Nr 1, 2, 3 lub Nr 1,2,3,4 (w zależności od regulaminu konkursu) nawet w sytuacjach, gdy dla podkryteriów przyznano odrębne punkty.

¹⁰ Projekt pt. „Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza” (zwany dalej również projektem pt. Modułowy Integrator); Projekt pt. „Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim zakresie natężenia światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN” (zwany dalej również projektem pt. Kamery); Projekt pt. „Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR TYTAN zintegrowany z wyświetlaczem nahlmowym, modulem laserowego systemu identyfikacji <<swój-obcy>> (IFF) z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami celownika” (zwany dalej również projektem pt. Celownik).

¹¹ Zwany dalej również IU.

¹² Zwane dalej również ZTT na ZISW kr. TYTAN.

¹³ Nr 1/2011, Nr 3/2012, Nr 4/2013, Nr 5/2014, Nr 1/PS/2014.

¹⁴ Termin „podkryterium” użyty został w instrukcjach oceny wniosku o finansowanie projektów zgłoszonych w ramach konkursów Nr 1/2011, 3/2012, 4/2013, 5/2014, 1/PS/2014 oraz w formularzach kwestionariuszy recenzji, które wypełniali eksperci.

¹⁵ Tj. projekty pt. DMO AH, Modułowy Integrator, Kamery, Celownik, ZSDiKO, NKTO, NBPWP, „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)” (zwany dalej również projektem pt. MBO).

(dowód: akta kontroli, str. 2033-2037, 2042-2046, 2048-2052, 2054-2101, 2117-2184, 2188-2204, 2236-2254, 9930, 9948, 9950, 10019, 9999, 10021-10022, 10027, 10052-10053, 10105, 10126-10127, 10179, 10215-10216, 11764i, 11769)

Ustalenie przez Komitet Sterujący, w regulaminach 4 konkursów¹⁶ kryteriów oceny merytorycznej wniosku z pominięciem kryterium określonego w § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia MNiSzW w sprawie sposobu zarządzania realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności, było w ocenie NIK działaniem nierzetelnym. Ustalenie przez Komitet Sterujący w regulaminach konkursów powyższego kryterium wśród kryteriów oceny formalnej było również działaniem niecelowym, gdyż w ten sposób regulamin uniemożliwiał ekspertom dokonanie oceny wniosków o finansowanie projektów z zastosowaniem tego kryterium. Powyższe kryterium nie zostało również uwzględnione w formularzach kwestionariuszy recenzji oraz w instrukcjach oceny wniosków, które zostały udostępnione ekspertom. Eksperti nie ocenili wniosków o finansowanie wykonania projektów pt. DMO AH, Modułowy Integrator, Kamery, Celownik, ZSDiKO, NKTO, NBPWP, pod względem kryterium określonego w § 6 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli, str. 2033-2037, 2042-2046, 2048-2052, 2054-2101, 2117-2184, 2188-2204, 2236-2254, 9930, 9950, 10019, 9999, 10022, 10027, 10053, 10105, 10127, 10179, 10216, 11764i, 11769)

Komitet Sterujący w regulaminie konkursu Nr 1/PS/2014 wśród kryteriów oceny merytorycznej wniosku pominął dwa kryteria takie jak: stopień, w jakim wykonanie projektu przyczynia się do osiągnięcia celów strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych lub realizacji innych zadań Centrum, o którym mowa w art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR; zgodność wniosku składanego w ramach programu strategicznego z obszarami obronności i bezpieczeństwa państwa, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia, tj., o którym mowa w § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia MNiSzW w sprawie sposobu zarządzania realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności. W ocenie NIK, było to działanie niecelowe i nierzetelne. Powyższe kryteria nie zostały również uwzględnione w formularzach kwestionariuszy recenzji oraz w instrukcji oceny wniosku, które zostały udostępnione ekspertom w celu dokonania oceny.

Eksperti nie ocenili wniosku o finansowanie wykonania projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)” pod względem dwóch kryteriów określonych w art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR i § 6 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli, str. 964-965, 4683-4860, 4873-5091, 5175, 5196-5207, 8248-8310, 10506-10512, 10514, 11154-11183, 11191-11192, 11194, 11196, 11198, 11981, 11997-11998)

Kontrola wykazała, że decyzjami Dyrektora NCBR zostały przyznane Wnioskodawcy środki finansowe w kwocie 51.754.490 zł na finansowanie projektu pt. MBO, pomimo że wniosek dotyczący tego projektu nie został oceniony przez ekspertów z uwzględnieniem dwóch kryteriów określonych w art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR i w § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. w sprawie sposobu zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa. Zatem przyznanie środków finansowych w wysokości 51.754.490 zł, w drodze powyższych decyzji, zostało dokonane z naruszeniem przepisów prawa powszechnie obowiązującego.

(dowód: akta kontroli, str. 2033-2037, 2042-2046, 2048-2052, 2199-2204, 10179-10180, 10191-101192, 10198, 10215-10216, 11764i, 11769)

Przyznanie środków finansowych przez NCBR, w drodze decyzji, w wysokości 12.000.000 zł z przeznaczeniem na zarządzanie strategicznym programem pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”¹⁷ zostało dokonane z przekroczeniem zakresu uprawnienia NCBR, ponieważ przyznano PIT-Radwar S.A. środki finansowe na zarządzanie strategicznym programem, podczas gdy NCBR przyznaje środki

¹⁶ Tj. Nr 1/2011, 3/2012, 4/2013, 5/2014

¹⁷ Minister właściwy do spraw nauki zatwierdził projekt strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” dnia 21 marca 2014 r., przyjęty uchwałą Nr 31/2014 Komitetu Sterującego do spraw badań naukowych i prac rozwojowych w obszarze bezpieczeństwa i obronności (dowód: akta kontroli str. 1866-1888, 11959, 12003).

finansowe, w drodze decyzji, na wykonanie projektów. Tym samym decyzja w zakresie przyznania środków finansowych na zarządzanie ww. strategicznym programem została wydana z naruszeniem art. 40 ust. 1, w związku z art. 2 pkt 1¹⁸ ustawy o NCBR. Przeznaczenie przez NCBR środków finansowych, w decyzji, na zarządzanie ww. strategicznym programem przez PIT-Radwar S.A. było niezgodne z art. 27 ust. 1 ustawy o NCBR, ponieważ zarządzanie strategicznym programem należało do ustawowego zadania własnego NCBR.

NCBR zlecając PIT-Radwar S.A., w umowie na wykonanie projektu pt. MBO, zarządzanie strategicznym programem pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” za kwotę 12.000.000 zł naruszył postanowienia (treść) art. 27 ust. 1 i art. 40 ust. 1 ustawy o NCBR, ponieważ zobowiązał ww. podmiot do zarządzania strategicznym programem, pomimo że zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy o NCBR, zadanie to należało do jego ustawowego obowiązku oraz naruszył art. 40 ust. 1 ustawy o NCBR, ponieważ w umowie zobowiązał się do wypłacenia środków finansowych na zarządzanie ww. strategicznym programem w wysokości 12.000.000 zł, podczas gdy NCBR był uprawniony do przyznawania środków finansowych na wykonanie projektów. NIK ocenia, że wydatkowanie przez NCBR na rzecz PIT-Radwar S.A. środków finansowych na zarządzanie ww. strategicznym programem w kwocie 3.873.000 zł było działaniem niegospodarnym.

(dowód: akta kontroli, str. 900-902, 931, 1622-1635, 1688-1691, 1710-1722, 1726-1727, 1744-1745, 1866-1869, 1889, 1895-1896, 1904, 1924, 1937, 1744-1745, 5871-5878, 5932, 5935, 5938, 5952, 5966-5968, 6043-6046, 6552-6557, 6565-6566, 10171, 10191, 11038-11041, 11907-11942, 11957, 11957, 11960-11964, 11995, 12690-12692)

Kontrola wykazała, że przyznanie środków finansowych, w drodze decyzji, na projekty pt. Modułowy Integrator, Kamery, Celownik, Wnioskodawcom, którzy nie stanowili konsorcjów naukowych utworzonych w drodze umowy, w rozumieniu art. 2 pkt 12 i 13 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki¹⁹, zostało dokonane z naruszeniem art. 10 pkt 2 ustawy o zasadach finansowania nauki i art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR. Zawarcie umów na projekty pt. Modułowy Integrator, Kamery, Celownik, zostało dokonane z naruszeniem art. 10 pkt 2 ustawy o zasadach finansowania nauki i art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR. Zatem wydatkowanie środków finansowych w łącznej wysokości 15.420.000 zł przez NCBR, w ocenie NIK było działaniem niegospodarnym, ponieważ wydatkowano środki finansowe na rzecz wybranych Wykonawców będących podmiotami nieuprawnionymi do zgłoszenia wniosku i wzięcia udziału w konkursie, gdyż nie stanowiły one konsorcjum naukowego utworzonego, w drodze umowy, w rozumieniu art. 2 pkt 12 i 13 ustawy o zasadach finansowania nauki.

(dowód: akta kontroli, str. 927, 929-930, 1109-1137, 3280-3347, 3349, 3351-3387, 3550, 3552, 3564-3676, 3865-4111, 4113, 9471-9475, 9491-9492, 9516-9517, 9611, 9999-10026, 10912, 11392, 11769, 11957, 11981, 11989, 11990, 12211-12214, 12227-12236)

W ocenie NIK, rozliczenia dotacji celowej za 2013 r., 2014 r., 2015 r. i 2016 r., w łącznej wysokości 1.294.713.137,18 zł, przedstawione dysponentowi części 28 budżetu państwa przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju zostały sporządzone niezgodnie z art. 152 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁰, gdyż nie spełniały wymagań rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym. Powyższe skutkowało niezasadnym zatwierdzeniem ww. rozliczeń dotacji celowej przez dysponenta części 28 budżetu państwa

¹⁸ W art. 2 pkt 1 ustawy o NCBR określono, że ilekroć w ustawie jest mowa o: 1) projekcie – należy przez to rozumieć przedsięwzięcie realizowane w ramach strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych albo innych zadań centrum, o których mowa w art. 29 i art. 30 ust. 1 i 2, zwanych dalej „innymi zadaniami Centrum”, o określonej wartości finansowej, prowadzone w ustalonych ramach czasowych, na podstawie umowy o wykonanie i finansowanie w całości lub w części działań nim objętych, zawieranej między wykonawcą a Centrum.

¹⁹ Dz. U. z 2018 r. poz. 87, ze zm. (zwana dalej również ustawą o zasadach finansowania nauki). Zgodnie z art. 169 pkt 4 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669) (zwana dalej ustawą - Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce) z dniem wejścia jej w życie utraciła moc ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki. Ustawa - Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, weszła w życie z dniem 1 października 2018 r. (art. 350 tej ustawy).

²⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 2077, ze zm. (zwana dalej również ustawą o finansach publicznych).

oraz uniemożliwiło temu dysponentowi wykonanie obowiązku określonego w art. 152 ust. 3 ustawy o finansach publicznych.

(dowód: akta kontroli, str. 1621,1627-1628, 1638-1645, 1692-1693, 1710-1715, 1724-1725, 1749,1751, 1753-1755, 1760, 1761, 1764-1766, 1786, 1788, 1791-1792, 1889-1892, 1896, 1898, 1903-1904,1911-1912, 1924-1925, 1935-1937, 4718, 4800-4801, 4850-4852, 5045-5049, 5809, 5087-5089, 5812a, 5870a-5873a, 7897, 9897-9899, 9901-9903, 11032-11035, 11287-11288, 11335-11336, 11340-11341, 11491-11493, 11495,11497, 11499-11500, 11502-11511, 11513-11514, 11530, 11533-11534, 11540, 11562, 11563, 11565, 11569, 11571, 11667-11671, 12004, 12022, 12670, 12070-12071, 12074-12086, 12676)

Wydatkowanie przez NCBR środków publicznych (tj. z dotacji celowej udzielonej NCBR przez dysponenta części 28 budżetu państwa) na finansowanie projektów ujętych w umowach zawartych z Wykonawcami (w zakresie obronności) odbywało się bez uwzględnienia zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w art. 44 ust. 3 pkt 1 lit. a i art. 162 pkt 3 ustawy o finansach publicznych. Brak uwzględnienia przez NCBR zasad gospodarowania środkami publicznymi przy dokonywaniu wydatków skutkowało tym, że NCBR wydatkował środki publiczne, w danym roku budżetowym, w kwotach wielokrotnie wyższych niż niezbędne (konieczne) na opłacenie (w roku budżetowym/obrotowym) kosztów ww. projektów, co pozwoliło NCBR również na ominięcie zastosowania reguły, określonej w art. 181 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, według której niezrealizowane kwoty wydatków budżetu państwa wygasają (z zastrzeżeniem ust. 2 i 9) z upływem roku budżetowego.

(dowód: akta kontroli str. 1687, 1806, 1808-1809, 3349-3350, 3378, 3387, 4004, 4092-4093, 4101, 4798, 4850, 4853, 5045, 5087-5088, 5095, 5232, 5281, 5459, 5484, 5870a-5871a, 5874a 10909, 10911-10912, 10915-10917, 10922-10923, 10925, 10994, 10999-11000, 11667-11671)

Kontrola wykazała, że w czterech umowach zawartych przez NCBR ze Skarbem Państwa dotyczących określenia warunków wykorzystania oraz rozliczania dotacji celowej udzielonej Narodowemu Centrum Badań i Rozwoju, nie zawarto szczegółowego opisu zadania, w tym celu na który dotacja została przyznana. Zawarte postanowienia w powyższych czterech umowach dotyczyły m.in. realizacji zadań określonych w art. 27 – 30 ustawy o NCBR. Zatem zapisy umów stanowiły odwołanie się do przepisów ustawy o NCBR. W umowach nie skonkretyzowano ani zadania (lub zadań) przewidzianego (przewidzianych) do wykonania, ani celu (objętego szczegółowym opisem zadania). NIK ocenia, że powyższe cztery umowy zawarte przez NCBR reprezentowane przez Dyrektora NCBR ze Skarbem Państwa nie spełniały wymagań określonych w art. 150 pkt 1 ustawy o finansach publicznych. Ponadto w jednej umowie (spośród czterech) nie zawarto postanowień dotyczących trybu kontroli wykonania zadania stosownie do treści art. 150 pkt 6 ustawy o finansach publicznych.

(akta kontroli, str. 11666-11668, 11679-11735)

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Koordynacja i współpraca w realizacji badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności

Opis stanu faktycznego

Dyrektor Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (zwane dalej również NCBR) przedstawiał - terminowo - do zatwierdzenia ministrowi właściwemu do spraw nauki przygotowane projekty rocznych planów działalności NCBR na 2013 r., 2014 r., 2015 r., 2016 r., pozytywnie zaopiniowane przez Radę NCBR. Zawierały one informacje m.in. w zakresie obronności i bezpieczeństwa, które były również prezentowane w zestawieniach ujętych w projektach powyższych planów. W zestawieniu ujętym w projekcie planu działalności na 2013 r. w ramach „zadań” (nazwa kolumny) – wpisano „I. Programy strategiczne”; „działania” – dwa strategiczne programy badań naukowych i prac rozwojowych pn.: „Obrona powietrzna (średni i krótki zasięg)” i „Platformy bezzałogowe”; „działania operacyjnego” - przygotowanie projektu programu, wykonanie studium wykonalności, przekazanie programu do zatwierdzenia przez ministra właściwego do spraw nauki, ogłoszenie konkursów na wykonanie projektów w ramach programu oraz w „opisie

nowych działań" – program w fazie opracowania przez Ministra Obrony Narodowej (wg stanu na dzień przygotowania planu działania NCBR, brak jest szczegółowych danych co do podstawowych założeń i kierunków wsparcia). W projekcie planu działalności na 2013 r. ujęto również indykatywne wydatki NCBR w podziale na zobowiązania i wolne środki, które w zakresie obronności wynosiły łącznie 300.000 tys. zł, w tym: zobowiązania – 230.000 tys. zł; wolne środki – 70.000 tys. zł.

W zestawieniu ujętym w projekcie planu działalności na 2014 r. w ramach „zadania” (nazwa kolumny) ujęto zapis o treści: „realizacja zadań na rzecz obronności i bezpieczeństwa”, kwoty dotyczące zobowiązań, a także planowane środki na zadania na 2014 r. w wysokości 336.008 tys. zł.

W innych zestawieniach ujętych w projektach planów działalności na 2014 r., 2015 r. i 2016 r. były ujmowane w ramach:

- „zadania” lub „typu programu”, zapisy o brzmieniu: „realizacja zadań na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa”;

- „programu”, zapisy o brzmieniu: „Program strategiczny <<Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej>>” oraz np. „konkurs 1/2011”; „konkurs 2/2012”, „konkurs 3/2012”, „konkurs 4/2014”; „konkurs 5/2014”;

- „opisu” - cele główne strategicznego programu zapisane w Studium Wykonalności dla programu strategicznego²¹ (które były następnie ujęte w zatwierdzonym programie strategicznym), a w odniesieniu do konkursu 1/2011, 2/2012, 3/2012, 4/2013, 5/2014, w „opisie”, ujęto m.in. zapisy w brzmieniu: „realizacja projektów z obszaru badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz bezpieczeństwa”, „konkursy na realizację projektów z obszaru badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa”.

(dowód: akta kontroli, str. 7, 21-41, 1469-1471, 1483-1527)

Dyrektor NCBR przedłożył - terminowo - ministrowi właściwemu do spraw nauki roczne sprawozdania z działalności NCBR za 2013 r., 2014 r., 2015 r., 2016 r., które zostały pozytywnie zaopiniowane przez Radę NCBR. Informacje zawarte w rocznych sprawozdaniach z działalności, w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, dotyczyły m.in.: liczby zawartych umów, wysokości przyznanego dofinansowania na realizowane projekty, konkursów ogłoszonych w okresie sprawozdawczym, zaangażowanych środków finansowych pochodzących z sektora gospodarczego, wysokości planowanych środków finansowych (dotacje celowe) i ich wykonania. Ustalono, że w sprawozdaniach z działalności NCBR za 2015 r. i 2016 r. w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa, określono cel: „Poprawa efektywności badań i prac rozwojowych w obszarze obronności i bezpieczeństwa państwa”, a także miernik „Udział projektów realizowanych we współpracy z przedsiębiorstwami w ogólnej liczbie realizowanych projektów w obszarze obronności i bezpieczeństwa państwa”, wskazano planowane wartości miernika, osiągniętą wartość miernika na koniec roku, a także sposób realizacji.

W rocznych sprawozdaniach z działalności za lata 2013-2016 r. zostały ujęte kwoty, odpowiednio: 299.277 tys. zł, 335.168 tys. zł, 335.129 tys. zł, 325.139 tys. zł z rozliczeń dotacji celowych za te lata przekazanych przez NCBR dysponentowi części 28 budżetu państwa, które zostały wykorzystane na zadania pn.: „2. realizacja całości zadań związanych z finansowaniem i monitorowaniem realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, w tym projektów rozwojowych, celowych i badawczych: projekty rozwojowe” (2013 r.) lub pn. „realizacja badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa” (2014 r., 2015 r., 2016 r.). Wykazane w powyższych sprawozdaniach z działalności kwoty, które były ujęte w rozliczeniach z dotacji celowych NCBR, nie stanowiły faktycznie poniesionych kosztów projektów, które Wykonawcy (i współwykonawcy) opłacili z zaliczek przekazanych, w ramach finansowania, przez NCBR z dotacji celowej, lecz zsumowane kwoty zaliczek przekazanych (w poszczególnych latach) przez NCBR na sfinansowanie kosztów projektów ujętych w zawartych przez NCBR umowach na realizację tych projektów.

²¹ Opis zawiera cele główne ujęte w Studium Wykonalności dla programu strategicznego na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”, które zostało opracowane przez podmiot, wybrany w ramach przetargu, na zlecenie NCBR.

(dowód: akta kontroli, str.1528-1607, 9897-9903, 11252, 11265-11267, 11273-11280, 11284-11297, 11316-11317, 11491-11492, 11497, 11500-11514, 11530, 11532-11533, 11559-11560, 11563, 11565, 11569, 11571, 11657, 11667-11668).

Dyrektor NCBR przedstawiał, terminowo, ministrowi właściwemu do spraw nauki roczne sprawozdania finansowe za 2013, 2014, 2015 i 2016 r., które były pozytywnie zaopiniowane przez Radę NCBR.

(dowód: akta kontroli str. 8, 102, 1469, 1474-1475 1608-1611)

Komitet Sterujący do spraw badań naukowych i prac rozwojowych w obszarze bezpieczeństwa i obronności państwa (zwany dalej również Komitetem Sterującym) podjął uchwałę Nr 2/2011 z 17 marca 2011 r., w której postanowił o priorytetowej realizacji badań naukowych i prac rozwojowych rekomendowanych w obszarze obronności i bezpieczeństwa państwa przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji i Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Dyrektor Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wojskowego Ministerstwa Obrony Narodowej (DNiSzW MON) przekazał przy piśmie z 6 lipca 2011 r. Dyrektorowi NCBR zatwierdzony przez Ministra Obrony Narodowej wniosek Rady Uzbrojenia Nr 86/NCBiR/RU, w którym ujęto propozycję programu pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”. Komitet Sterujący, na podstawie art. 17 pkt 1 ustawy o NCBR, podjął uchwałę Nr 31/2014 z 8 stycznia 2014 r., w której przyjął projekt strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” i upoważnił przewodniczącego do przedstawienia przedmiotowego projektu do zatwierdzenia Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Uchwała Nr 31/2014 została podjęta bezwzględną większością głosów.

Dyrektor DNiSzW MON przekazał przy piśmie z 9 maja 2012 r. Dyrektorowi NCBR zatwierdzony przez Ministra Obrony Narodowej wniosek Rady Uzbrojenia Nr 113/NCBiR/RU, w którym ujęto propozycję programu pt. „Satelitarny system optoelektronicznej obserwacji Ziemi”. Komitet Sterujący, na podstawie art. 17 pkt 1 ustawy o NCBR, podjął uchwałę Nr 179/2016 z 12 lipca 2016 r., w której przyjął projekt strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pn. „Satelitarny system optoelektronicznej obserwacji Ziemi” i upoważnił przewodniczącego do przedstawienia przedmiotowego projektu do zatwierdzenia Ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Uchwała Nr 179/2016 została podjęta bezwzględną większością głosów.

(dowód: akta kontroli str. 8, 103-104, 142-145, 10711-10713, 10738-10741)

Komitet Sterujący na podstawie art. 17 pkt 2 ustawy o NCBR podjął uchwałę Nr 2/2011 z 17 marca 2011 r. w sprawie określenia tematów prac badawczych i rozwojowych, tematów programów oraz priorytetowych obszarów tematycznych, w ramach których ogłaszane będą w 2011 r. konkursy na realizację projektów badawczych i rozwojowych z obszaru obronności i bezpieczeństwa państwa. Pomimo że Komitet Sterujący, wskazał art. 17 pkt 2 ustawy o NCBR jako podstawę prawną do podjęcia uchwały Nr 2/2011, to uchwała nie zawierała zakresów tematycznych badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa.

Komitet Sterujący nie określał na podstawie art. 17 pkt 2 ustawy o NCBR w drodze odrębnych uchwał zakresów tematycznych badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa w latach 2013-2016. Dyrektor NCBR stwierdził, że: *„zakresy tematyczne badań naukowych lub prac rozwojowych były określane odrębnie dla każdego konkursu, precyzując jego tematykę na podstawie zgłoszonych potrzeb i przyjmowane dedykowaną danemu konkursowi uchwałą”*. Dyrektor NCBR wyjaśnił, że: *„praca nad określeniem zakresów tematycznych badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa opierała się przede wszystkim na priorytetowych kierunkach określonych dla obszaru bezpieczeństwa i obronności w Krajowym Programie Badań” ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb zgłoszonych przez instytucje odpowiedzialne za obronność i bezpieczeństwo państwa (...)*”.

(dowód: akta kontroli str. 142, 1860-1861, 1995-1996, 1998, 2000, 2012, 2015, 9930-9932, 9999, 1000-10001, 10027, 10034-10038, 10105, 10112, 10179, 10198)

Komitet Sterujący podejmował uchwały, w których wyrażał pozytywne opinie w sprawie rocznych sprawozdań z realizacji programu strategicznego badań naukowych i prac

rozwojowych pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”. Uchwały były podejmowane bezwzględną większością głosów. Przed podjęciem powyższych uchwał Komitet Sterujący zapoznawał się z treścią przedkładanych rocznych sprawozdań i zgłaszał do nich poprawki.

(dowód: akta kontroli, str. 1989-1949)

Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w obszarze obronności realizowało programy i projekty, które wpisywały się w priorytetowe obszary technologiczne określone w Krajowym Programie Badań.

(dowód: akta kontroli, str. 14, 187-190)

W „Informacji nt. działalności Komitetu Sterującego do spraw badań naukowych i prac rozwojowych w obszarze bezpieczeństwa i obronności państwa Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w okresie pierwszej kadencji listopad 2010-listopad 2014” (zwana dalej również „Informacją nt. działalności Komitetu Sterującego”) stwierdzono, że w ramach koordynacji realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, Komitet Sterujący zrealizował m.in. takie zadania jak:

- wymiana informacji i uzgadnianie pomiędzy Ministerstwem Obrony Narodowej, Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego potrzeb zgłoszonych przez instytucje odpowiedzialne za bezpieczeństwo państwa, ze szczególnym uwzględnieniem technologii podwójnego zastosowania;
- przygotowanie regulaminów 7 konkursów na wykonanie projektów w zakresie badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa oraz jednego konkursu na realizację programu strategicznego;
- nadzorowanie przeprowadzenia i stanu realizacji ww. konkursów;
- nadzorowanie realizacji umów zawartych na wykonanie projektów, (zadanie określone w przepisach²² prawa powszechnie obowiązującego dla Dyrektora NCBR i zespołu nadzorującego);
- przygotowanie rekomendacji dla Dyrektora NCBR dotyczących wniosków o aneksowanie umów na realizowane projekty;
- przygotowanie rekomendacji dla Dyrektora NCBR dotyczących wstrzymania finansowania projektów.

Zastępca Dyrektora NCBR wskazał, że w latach 2015-2016 w ramach koordynacji realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych działania Komitetu Sterującego obejmowały m.in.:

- ustalenia dotyczące przeniesienia praw własności intelektualnej do wyników projektu na rzecz Skarbu Państwa (w tym kwestie uregulowania skutków podatkowych przeniesienia praw autorskich przez Wykonawcę na rzecz uprawnionego);
- ustalanie zakresów tematycznych projektów w konkursach na realizację projektów w obszarze bezpieczeństwa i obronności, regulaminów konkursów oraz ich ogłoszenie (tj. realizacja zadania ustawowego wynikającego z art. 17 pkt. 2 i 7 ustawy o NCBR);
- monitorowanie bieżącej sytuacji finansowej NCBR (np. zapoznawanie się z informacjami przedstawianymi przez dział finansowy NCBR dotyczącymi wykonania dotacji celowej na 13 lipca 2015 r., zobowiązań na 2015 r., planowanych wolnych środków finansowych na 2015 r.);
- dokonywanie wstępnego podziału środków na badania naukowe lub prace rozwojowe na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa.

Komitet Sterujący wyrażał opinie co do zasadności wprowadzenia zmian w realizacji projektów pt. „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 armato-haubic samobieźnych” i pt. „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty”.

(dowód: akta kontroli str. 11-15, 148, 155, 1864-1865, 11751-11752, 12299)

Dyrektor NCBR otrzymał z Ministerstwa Obrony Narodowej:

- przy piśmie Nr 1585/DNiSW DNiSzW MON z dnia 6 lipca 2011 r. zaakceptowany przez Ministra Obrony Narodowej „wniosek Rady Uzbrojenia Nr 86/NCBiR/RU w sprawie

²² W § 7 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra NiSzW w sprawie zarządzania realizacją badań lub prac naukowych na rzecz obronności, postanowiono, że: 1. Dyrektor sprawuje nadzór nad realizacją programów strategicznych, programów i projektów. 2. Nadzór jest realizowany przez zespół nadzorujący, powoływany dla programu strategicznego, programu lub projektu przez Dyrektora Centrum.

akceptacji propozycji resortu obrony narodowej, dotyczących priorytetowych obszarów badań oraz programów i projektów z obszaru obronności i bezpieczeństwa państwa planowanych do uruchomienia w roku 2011 w Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR)", w którym wymieniono m.in.: „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych”²³ oraz „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”²⁴. Do pisma Nr 1585 była załączona płyta CD zawierająca m.in. „Propozycję programu do realizacji przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Temat: „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych kryptonim KRYL (praca rozwojowa)” oraz „Opis projektu badawczo-rozwojowego, rekomendowanego przez Radę Uzbrojenia do finansowania ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w obszarze obronności i bezpieczeństwa państwa”, według rozporządzenia (...) program: „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”;

- przy piśmie Nr 1220/DNiSW Dyrektora Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wojskowego MON z dnia 9 maja 2012 r. zaakceptowany przez Ministra Obrony Narodowej „wniosek Rady Uzbrojenia Nr 113/NCBiR/RU w sprawie akceptacji pakietu propozycji programów i projektów badawczo-rozwojowych resortu obrony narodowej z obszaru obronności i bezpieczeństwa państwa planowanych do uruchomienia w 2012 roku w Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR)", w którym wymieniono m.in.: Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR TYTAN zintegrowany z wyświetlaczem nahałmowym, modułem laserowego systemu identyfikacji <<swój-obcy>> (IFF) z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami celownika, Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim zakresie natężenia światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN (...); Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza. Do pisma Nr 1220 była załączona płyta CD z opisem propozycji, w tym m.in.: „Propozycja programu strategicznego, programu lub projektu do realizacji przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Projekt rozwojowy (...). Temat: Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza (...); „Propozycja programu strategicznego, programu lub projektu do realizacji przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Projekt rozwojowy (...). Temat: Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR TYTAN zintegrowany z wyświetlaczem nahałmowym, modułem laserowego systemu identyfikacji <<swój-obcy>> (IFF) z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami celownika (...); „Propozycja programu strategicznego, programu lub projektu do realizacji przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Projekt rozwojowy (...). Temat: „Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim zakresie natężenia światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN (...);

- przy piśmie Nr 1719/S/2 Ministra Obrony Narodowej z 9 maja 2013 r. załączony wniosek z płytą CD zawierającą opis propozycji takich m.in. jak: „Propozycja projektu do uruchomienia w Narodowym Centrum Badań i Rozwoju. (...) Temat: Nowy kołowy transporter opancerzony (...); „Propozycja projektu do realizacji przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. (...) Temat: Nowy bojowy, pływający wóz piechoty (...)" oraz dokument: „Temat. Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm armato-haubic, kryptonim <<KRYL>> (...)"

Należy wskazać, że w ramach konkursu Nr 3/2012 dla projektów pt. „Wielofunkcyjna maszyna inżynierska (WMI) kr. Pinia" oraz pt. „Most pontonowy klasy MLC 7/110 do pokonywania szerokich przeszkód wodnych, kryptonim Daglezja-P" otrzymane z Ministerstwa Obrony Narodowej dokumenty zawierały załączniki w postaci: Założeń Taktyczno-Technicznych²⁵ do tych dwóch projektów.

²³ We wniosku Rady Uzbrojenia Nr 86/NCBiR/RU zapisano m.in., co następuje: II. Programy i projekty. 4. Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych.

²⁴ We wniosku Rady Uzbrojenia Nr 86/NCBiR/RU zapisano m.in. co następuje: III. Zweryfikowane programy, zgłoszone przez MON w 2010 r. do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. 1. Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej.

²⁵ „Propozycja projektu do realizacji przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju" na temat: „Wielofunkcyjna maszyna inżynierska (WMI) kr. Pinia" zawierała 31 załączników na 126 stronach w postaci Założeń Taktyczno-Technicznych (ZTT). Z kolei „Propozycja projektu do realizacji przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju" na temat: „Most pontonowy klasy MLC 7/110 do pokonywania szerokich przeszkód wodnych, kryptonim Daglezja" zawierała 10 załączników na 103 stronach w postaci ZTT.

Dyrektor NCBR otrzymane z Ministerstwa Obrony Narodowej ww. dokumenty dotyczące powyższych projektów przedstawił²⁶ Komitetowi Sterującemu w celu ustalenia regulaminów konkursów na wykonanie tych projektów. Przedmiotowe dokumenty zostały przedstawione Komitetowi Sterującemu za pośrednictwem przedstawicieli NCBR, elektronicznej platformy komunikacji lub pismem, przy którym załączono tematy projektów wraz z korespondencją w sprawie uruchomienia projektów i programów z obszaru obronności.

Ustalono, że w dokumentach pt. „Propozycja...” dotyczących projektów pt.: Modułowy Integrator, Celownik, Kamery, zostały uwzględnione wymogi objęte treścią § 3 ust. 1 rozporządzenia MNiSzW w sprawie zarządzania realizacją badań lub projektów rozwojowych na rzecz obronności. W powyższych dokumentach dotyczących 3 projektów były ujęte wartości od 2 do 3 parametrów (w zależności od projektu). Kontrola wykazała, że Bumar Żołnierz S.A., który uczestniczył w realizacji ww. 3 projektów (po zawarciu umów), w terminie składania wniosków w konkursie Nr 3/2012 zwrócił się do Inspektoratu Uzbrojenia o udostępnienie niezbędnych dokumentów do opracowania wniosków. I tak w piśmie Nr TK/584/2012 z 10 sierpnia 2012 r. ww. spółka akcyjna zwróciła się do Szefa IU (w sprawie Założeń Taktyczno-Technicznych²⁷ na elementy systemu ISW TYTAN) z następującą prośbą: „w związku z ogłoszeniem przez Komitet Sterujący Narodowego Centrum Badań i Rozwoju konkursu nr 3/2012 na wykonanie projektów w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych z obszaru bezpieczeństwa i obronności państwa, w tym dotyczących elementów wyposażenia ISW TYTAN, proszę o (...) udostępnienie nam niżej wymienionych podstaw merytorycznych: 1. ZTT – Wyświetlacz Nahełmowy. 2. ZTT – System ostrzegania, system identyfikacji. 3. ZTT – Kamera nahełmowa ICCD. 4. ZTT – Mikrokamera nahełmowa CCD/CMOS. 5. ZTT – Celownik termowizyjny strzelecki (CTS). 6. ZTT – Dalmierz laserowy krótkiego zasięgu (DLKZ). Wyżej wymienione ZTT są nam niezbędne do przygotowania oraz zgłoszenia wniosków o finansowanie wykonania projektów, w ramach ogłoszonego konkursu, przez NCBiR. Jednocześnie informuję, że Bumar Żołnierz S.A. posiada pion ochrony informacji niejawnych zapewniający ustawowe bezpieczeństwo na poziomie <<Zastrzeżone>>”. W kolejnym piśmie Nr TK/626/2012 z 27 sierpnia 2012 r. (data wpływu do IU) ww. spółki akcyjnej skierowanym do Zastępcy Szefa IU zapisano, że: „(...) poniżej przedstawiam zestawienie projektów przewidywanych do realizacji przez Bumar Żołnierz S.A. w ramach konkursu nr 3/2012 ogłoszonego przez NCBiR oraz niezbędnych do tego celu podstaw merytorycznych, o które wystąpiliśmy do Inspektoratu Uzbrojenia za pismem nr wych. TK/584/2012 z dnia 10.08.2012 r.” W piśmie tym wymieniono w tabeli numery i nazwy projektów w ramach konkursu Nr 3/2012 oraz wymagane podstawy merytoryczne, takie jak, odpowiednio: ID 27 – Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR ISW TYTAN, zintegrowany z wyświetlaczem nahełmowym, modulem laserowego systemu identyfikacji „swój-obcy” (IFF) z możliwością sterowania głównymi funkcjami celownika oraz ZTT – Celownik termowizyjny strzelecki (wymagane podstawy merytoryczne); ID. 30 – System identyfikacji bojowej swój-obcy (IFF) w wariantach żołnierz-żołnierz, pojazd-pojazd kompatybilny z ISW TYTAN oraz ZTT – System ostrzegania, system identyfikacji. 2. ZTT – Dalmierz laserowy krótkiego zasięgu (DLKZ); ID 33 – Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim zakresie natężenia światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN oraz ZTT – Kamera nahełmowa ICCD, ZTT – Mikrokamera nahełmowa CCD/CMOS, ZTT – Wyświetlacz nahełmowy (WN). W piśmie tym stwierdzono, że „wyżej wymienione ZTT są nam niezbędne do przygotowania, w ramach konsorcjów naukowo-przemysłowych, wniosków do NCBiR”. Zastępca Szefa Inspektoratu Uzbrojenia w piśmie Nr IU/Z-271/12 z 3 września 2012 r. dotyczącym ZTT na ZISW²⁸ kr. TYTAN, skierowanym do Dyrektora NCBR poinformował, że: „w związku z ogłoszeniem przez NCBR konkursu 3/2012 na wykonanie projektów w zakresie badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa w załączeniu przesyłam w celu służbowego wykorzystania kopie ZTT na elementy Zaawansowanych Indywidualnych Systemów Walki kr. TYTAN, które w ocenie IU mają

²⁶ Zgodnie z § 3 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia MNiSzW w sprawie zarządzania realizacją badań lub projektów rozwojowych na rzecz obronności Dyrektor NCBR przedstawia Komitetowi Sterującemu założenia dla programów i projektów.

²⁷ ZTT.

²⁸ Zaawansowane Indywidualne Systemy Walki kr. TYTAN.

związek ze zgłoszonymi projektami". Zatwierdzone przez Szefa IU podstawy merytoryczne w postaci Założeń Taktyczno-Technicznych na Zaawansowane Indywidualne Systemy Walki zawierały m.in.: ZTT na Integrator oraz Nawigację Inercyjną (załącznik Nr 1), ZTT na Wyświetlacz nahałmowy (załącznik Nr 4), ZTT na Celownik termowizyjny strzelecki (załącznik Nr 6), ZTT na System ostrzegania, system identyfikacji (załącznik Nr 11), ZTT na Mikrokamerę nahałmową CCD/CMOS (załącznik Nr 12), ZTT na Dalmierz laserowy krótkiego zasięgu (załącznik Nr 13).

W zakresie innych projektów pt.: NBPWP i NKTO ustalono, że dokumenty (pn. „Propozycja...”) otrzymane z Ministerstwa Obrony Narodowej zawierały zakres wymagany treścią § 3 ust. 1 ww. rozporządzenia z wyjątkiem ustalenia planu finansowego. Kontrola wykazała, że Ministerstwo Obrony Narodowej dysponowało ustalonym planem finansowym dla tych dwóch projektów z podziałem kwot na poszczególne lata realizacji projektów.

W przedstawionym Komitetowi Sterującemu dokumencie pt. „Propozycja projektu do realizacji przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (...)" dotyczącym projektu pt. NBPWP i dokumencie pt. „Propozycja projektu do uruchomienia w Narodowym Centrum Badań i Rozwoju" dotyczącym projektu pt. NKTO nie były ujęte wymagania (w tym: wymagane parametry operacyjne oraz taktyczno-techniczne) Sił Zbrojnych w zakresie tych projektów.

Ustalono, że Wykonawca zwrócił się pisemnie²⁹ do NCBR z prośbą o niezwłoczne zwrócenie się do Inspektoratu Uzbrojenia o udostępnienie Wymagań Operacyjnych dla projektu pt. NBPWP, które są „(...) dla nas niezbędne ponieważ są podstawą merytoryczną do opracowania Wstępnych Założeń Taktyczno-Technicznych oraz dokumentów z zakresu etapu Określenie Założeń do Projektowania". NCBR przekazało pisemnie³⁰ w październiku 2014 r. (tj. kilka miesięcy po złożeniu wniosku na ten projekt) wyciąg z Wymagań Operacyjnych dotyczących projektu pt. NBPWP. Przedstawiciel Wykonawcy stwierdził, że: „udostępnienie wymaganych parametrów operacyjnych oraz wymaganych parametrów taktyczno-technicznych oczekiwanych przez Siły Zbrojne dla sprzętu wojskowego już na etapie konkursu zapewniłoby opracowanie wniosku zgodnego z wymaganiami oczekiwanyymi przez Siły Zbrojne. (...) udostępnienie opracowanych wymagań i założeń już na etapie konkursu jest kluczowe dla efektywnego realizowania każdej pracy rozwojowej". Ponadto NCBR 4 listopada 2016 r. przesłało Wykonawcy zatwierdzone przez Szefa Inspektoratu Uzbrojenia Wstępne Założenia Taktyczno-Techniczne (WZTT) dla Bojowego Wozu Piechoty do wykorzystania przy realizacji projektu pt. NBPWP.

Z kolei w odniesieniu do projektu NKTO ustalono, że NCBR przesłało przy piśmie³¹ z 20 stycznia 2014 r. wyciąg z kluczowych parametrów dla Nowego Kołowego Transportera Opancerzonego sporządzony na podstawie pisma Zastępcy Szefa Szkolenia Wojsk Lądowych - Szefa Wojsk Pancernych i Zmechanizowanych z dnia 11 września 2013 r.

W odniesieniu projektu pt. DMO AH, ustalono, że dokument pn. „Propozycja programu do realizacji przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR)" zawierał zakres wymagany przez treść § 3 ust. 1 rozporządzenia MNiSzW w sprawie zarządzania realizacją badań lub projektów rozwojowych na rzecz obronności. Kontrola wykazała, że określone w tym dokumencie cele szczegółowe zostały określone w zbyt wąskim zakresie nie zapewniającym osiągnięcia celu głównego, którym było pozyskanie dla Sił Zbrojnych RP (zwany dalej również SZ RP) dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm armatohaubic samobieźnych. Cele szczegółowe obejmowały bowiem: opracowanie Studium Wykonalności na dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych; opracowanie projektu koncepcyjnego, analizy techniczno-ekonomicznej, projektu Założeń Taktyczno-Technicznych do realizacji pracy rozwojowej; opracowanie prototypu 155 mm haubicy samobieźnej na podwoziu kołowym; przeprowadzenie badań wstępnych i kwalifikacyjnych, opracowanie dokumentacji do produkcji seryjnej. W pkt 4. Technologie krytyczne, o znaczeniu determinującym powodzenie całego programu lub projektu, ujętym w powyższej „Propozycji (...)" dotyczącej projektu DMO AH, wskazano, że: „w zakresie technologii krytycznych zidentyfikowane zostały następujące obszary związane z opracowaniem: (...) b) części artyleryjskiej spełniającej restrykcyjne wymagania masowe; (...) d) systemu dowodzenia i kierowania ogniem". Z powyższego wynika, że w celach

²⁹ Pismo Nr dw/1504/2014 z 22 września 2014 r.

³⁰ Przy piśmie Nr NCBR-Z-76/14-DE-DOB z 6.10.2014 r.

³¹ Pismo Nr NCBR-Z-6/14-DOB z 20 stycznia 2014 r.

szczegółowych nie została uwzględniona m.in. technologia krytyczna dotycząca systemu dowodzenia i kierowania ogniem, która determinowała powodzenie projektu pt. DMO AH. W protokole z przeglądu krytycznego³² dotyczącego realizacji projektu pt. DMO AH, który zaakceptował Szef Inspektoratu Uzbrojenia dnia 19 września 2014 r. zapisano, że: „*Nie jest możliwe w pełni osiągnięcie celu głównego pracy jakim jest <<pozyskanie dla SZ RP dywizyjowego modułu ogniowego 155 mm armato-haubic samobieźnych>> (pkt 1 załącznika do umowy), ponieważ cele szczegółowe zostały określone w zbyt wąskim zakresie (...)*”. Powyższe potwierdza „Wniosek o podjęcie czynności nadzoru nad projektem realizowanym w obszarze obronności i bezpieczeństwa państwa poza resortem obrony narodowej” zatwierdzony przez Sekretarza Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej.

Ustalono, że w przedstawionym Komitetowi Sterującemu dokumencie pt. „Propozycja...” dotyczącym projektu DMO AH nie zostały ujęte wymagania (w tym: wymagane parametry operacyjne oraz taktyczno-techniczne) dotyczące tego projektu spełniające oczekiwania Sił Zbrojnych RP, pomimo że projekt miał być realizowany na rzecz SZ RP. Przedstawiciel Wykonawcy projektu pt. DMO AH (i projektu pt. ZSDiKO), w trakcie jego realizacji, zwrócił się pisemnie³³ do NCBR z prośbą o niezwłoczne zwrócenie się do Inspektoratu Uzbrojenia w celu udostępnienia wyciągu z Wymagań Operacyjnych³⁴ na „dywizyjowy moduł ogniowy 155 mm samobieźnych armato-haubic <<Kryl>>”. W piśmie stwierdzono, że „wyciąg z Wymagań Operacyjnych jest dla nas niezbędny w celu zaktualizowania Projektu Założeń Taktyczno-Technicznych na Dywizyjowy Moduł Ogniowy Samobieźnych Armato-Haubic kal. 155 mm <<Kryl>> oraz w celu opracowania Założeń Taktyczno-Technicznych na Zautomatyzowany System Dowodzenia i Kierowania Ogniem Dywizyjowego Modułu Ogniowego 155 mm Lekkich Armato-Haubic <<Kryl>>”. Inspektorat Uzbrojenia przekazał Wykonawcy w 2014 r. wyciąg z Wymagań Operacyjnych pt. „Zdolność do realizacji bliskiego i głębokiego ognia wspierającego na szczeblu taktycznym pk. KRYL” (tj. po upływie ponad dwóch lat od zawarcia umowy³⁵). Przedstawiciel Wykonawcy³⁶ w złożonych wyjaśnieniach stwierdził, że udostępnienie WO Wykonawcy „już na etapie konkursu jest kluczowe dla efektywnego realizowania każdej pracy rozwojowej”. Ponadto wskazał, że „udostępnienie wymaganych parametrów operacyjnych oraz wymaganych parametrów taktyczno-technicznych oczekiwanych przez Siły Zbrojne dla sprzętu wojskowego już na etapie konkursu zapewniłoby opracowanie wniosku zgodnego z wymaganiami oczekiwanymi przez Siły Zbrojne”.

Należy podkreślić, że w umowie dotyczącej realizacji projektu DMO AH, po upływie ponad 4 lat od rozpoczęcia realizacji tego projektu, został zmieniony cel główny oraz cele szczegółowe.

W odniesieniu do kolejnego projektu pt. ZSDiKO ustalono, że Dyrektor NCBR w piśmie³⁷ z 27 grudnia 2012 r. skierowanym do Ministra Obrony Narodowej, poinformował, że 20 lipca 2012 r. NCBR skierowało zaproszenie do jednostek naukowych i przedsiębiorstw, w którym zwróciło się o składanie propozycji projektów mogących przyczynić się do doskonalenia i kształtowania systemu bezpieczeństwa i obronności państwa. Dyrektor NCBR załączył do tego pisma listę tematów i zwrócił się „o dokonanie analizy przestanych założeń projektów i informację, czy Ministerstwo Obrony Narodowej jest zainteresowane realizacją któregoś z wymienionych projektów. Powyższą informację proszę przesłać do Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w terminie do końca lutego 2013 roku”.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej wyjaśnił, że założenia do realizacji projektu pt. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizyjowego modułu 155 mm armato-haubic” zostały opracowane przez Hutę Stalowa Wola, która zgłosiła projekt do NCBR. Ponadto stwierdził, że „Założenia te przekazane przez NCBR do MON zostały poddane analizie w Pionie Uzbrojenia i Modernizacji (...). Założenia do realizacji projektu pt. <<Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem (...)>>

³² Przeglądu krytycznego dokonał Zespół złożony z 12 przedstawicieli, w tym 11 z resortu obrony narodowej i jeden przedstawiciel NCBR.

³³ Pismo Nr DW/1241/2014 z 24 lipca 2014 r.

³⁴ Zwane dalej również WO.

³⁵ Umowa dotycząca projektu pt. DMO AH została zawarta 28 grudnia 2011 r.

³⁶ HSW S.A.

³⁷ Nr DOBR/57/863/KŁ/12 z 27 grudnia 2012 r.

powstały w ramach realizowanego w NCBR konkursu obszarowego i były zgłoszone do NCBR przez Hutę Stalowa Wola. Przedmiotowe założenia zostały wykonane zgodnie ze wzorem tabeli – „fiszki” projektu wymaganej przez NCBR. MON udzielił NCBR odpowiedzi zgodnie z zapytaniem zawartym w piśmie (...). Powyższe założenia zawierały: temat: „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm armato-haubic, kryptonim KRYL”, priorytetowy obszar badawczy, cel główny, cele szczegółowe, czas realizacji projektu (36 miesięcy), oczekiwany poziom gotowości technologicznej (IX), docelowy główny użytkownik końcowy, opis projektu, podmiot zgłaszający (wskazana imiennie spółka akcyjna wraz z imiennie wskazaną osobą do kontaktu), oświadczenie zgłaszającej spółki akcyjnej w sprawie m.in. praw autorskich. (dowód: akta kontroli str. 16-17, 308-310, 982-989, 992-993, 1052, 1056-1057, 1059, 1103-1105, 1123-1124n 1128-1129, 1131-1132, 1415-1416, 5274-5276, 6934, 6936-6938, 6941, 9090-9189, 9253-9254, 9256, 9261, 9845, 9847- 9851, 10329, 10336-10339, 10344-10346, 10660-10661, 10608, 10613, 10616, 10618-10619, 10711-10829, 11771-11776, 12695, 12697)

Dyrektor NCBR przedstawił Komitetowi Sterującemu otrzymany przy ww. piśmie Nr 1585 Dyrektora Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wojskowego MON „Opis projektu badawczo-rozwojowego, rekomendowanego przez Radę Uzbrojenia do finansowania ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w obszarze obronności i bezpieczeństwa państwa”, według rozporządzenia program: „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”, który zawierał zakres określony w § 3 ust. 1 rozporządzenia MNiSzW w sprawie zarządzania realizacją badań lub projektów rozwojowych na rzecz obronności. W powyższym dokumencie był ujęty m.in. projekt pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)”³⁸.

Do „Opisu projektu badawczo-rozwojowego...” załączono 3 tabele, tj. „Harmonogram kosztowo-czasowy realizacji programu” (tabela 1), „Harmonogram kosztowo-czasowy zarządzania programem” (tabela 2) i „Harmonogram kosztowo-czasowy realizacji projektów” (tabela 3). Ze względu na brak uzasadnienia kosztów zadań ustalonych w powyższych harmonogramach (jak np. zarządzanie strategiczne - 5,5 mln zł, zarządzanie konfiguracją - 3,3 mln zł, zarządzanie ryzykiem - 3,3, mln zł, zarządzanie komunikacją - 3,3, mln zł), nie było możliwe dokonanie ustaleń w zakresie prawidłowości zaplanowanych kosztów zadań. Należy jednak dodać, że przedmiotowe rozporządzenie nie wymagało przedstawiania w założeniach, na etapie przygotowania projektu lub programu, uzasadnienia kosztów zadań ujętych w harmonogramie.

W załączniku Nr 2 do regulaminu konkursu Nr 1/PS/2014, zapisano, że założenia szczegółowe projektów, wymagane dla nich poziomy gotowości technologii oraz pożądane terminy znajdują się w osobnym pliku, tj. „Założenia do projektów w konkursie nr 1/PS/2014. Zatwierdzony przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego program strategiczny pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”.

W osobnym pliku zostały również ujęte „Cele szczegółowe projektów realizowanych w ramach programu strategicznego pn. <<Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej>>”, które zawierały treści ujęte w ww. „Opisie projektu badawczo-rozwojowego, rekomendowanego przez Radę Uzbrojenia do finansowania ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w obszarze obronności i bezpieczeństwa państwa” w zakresie zadania do realizacji w ramach projektu oraz planowanych do uzyskania poziomów gotowości technologii.

(dowód: akta kontroli, str. 1966, 5636-5637, 5640-5682, 10199, 10717-10719, 10830-10845)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Ustalono, że w zestawieniach zawartych w projektach planów działalności NCBR na 2014 r., 2015 r. i 2016 r. zakwalifikowano treść o brzmieniu „realizacja zadań na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa” jako „zadanie” (2014 r.) oraz „typ programu” (2015 r.

³⁸ Zwany dalej również projektem pt. MBO.

2016 r.), natomiast w kolumnie „działanie” (2014 r.) i „program” (2015 r., 2016 r.) wymieniono nazwę programu strategicznego „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” oraz konkursy np. 1/2011, 2/2012, 3/2012, 4/2013, 5/2014, 1/PS/2014. Kwalifikowanie w zestawieniach treści „realizacja zadań na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa” jako „typu programu”, a konkursów (np. 1/2011, 2/2012, 3/012) do „programu” było niecelowe, gdyż zacytowana treść nie jest „typem programu”, a ww. konkursy nie są programami, tylko konkursami. Ustawa o NCBR nie wprowadziła podziału programów na typy. Z art. 36 ust. 1 ustawy o NCBR wynika, że konkurs nie jest programem tylko trybem (sposobem) wyboru wykonawców projektów.

Ustalono, że w projekcie planu działalności na 2015 r. wykazano 6 kontynuowanych umów, podczas gdy w 2015 r. były 4 kontynuowane umowy z 2014 r., a pozostałe dwie zostały zawarte pod koniec 2015 r. i 2016 r., co oznacza, że nie były one kontynuowane w 2015 r. (konkurs Nr 1/PS/2014). Z kolei w projekcie planu działalności na 2016 r. wykazano 4 kontynuowane umowy w zakresie konkursu Nr 1/PS/2014, podczas gdy w 2016 r. było kontynuowanych 5 umów, tj. 4 umowy zawarte w 2014 r. i jedna umowa zawarta w 2015 r.

(dowód: akta kontroli, str. 7, 21-41, 1469-1471, 1483-1527)

2. W rocznych sprawozdaniach z działalności NCBR (za 2013 r., 2014 r., 2015 r., 2016 r.) były wykazane kwoty: 299.277 tys. zł, 335.168 tys. zł, 335.129 tys. zł, 325.139 tys. zł, z rozliczeń dotacji celowych³⁹, odpowiednio za: 2013 r., 2014 r., 2015 r., 2016 r. Rozliczenia te były sporządzone przez NCBR i przekazane do zatwierdzenia dysponentowi części 28 budżetu państwa przed sporządzeniem powyższych sprawozdań z działalności. Stwierdzono, że wykazane w powyższych sprawozdaniach z działalności kwoty ujęte w rozliczeniach z dotacji celowych NCBR nie stanowiły faktycznie poniesionych przez konsorcja naukowe kosztów projektów opłaconych z zaliczek przekazanych przez NCBR w latach 2013-2016, lecz zsumowane kwoty zaliczek przekazanych przez NCBR przeznaczone na opłacenie kosztów ujętych w umowach dotyczących m.in. projektów, zarządzania programem strategicznym. I tak np. w:

- sprawozdaniu z działalności za 2013 r. wykazano kwotę 299.277 tys. zł z rozliczenia dotacji celowej za 2013 r., w ramach której były ujęte środki finansowe w kwocie 16.000 tys. zł przekazane przez NCBR w 2013 r. w postaci zaliczki na opłacenie kosztów projektu pt. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armato-haubic <<KRYL>>”. Stwierdzono, że konsorcjum naukowe w 2013 r. nie poniosło kosztów ww. projektu opłaconych z zaliczki przekazanej przez NCBR (tj. 16.000 tys. zł);

- sprawozdaniu z działalności NCBR za 2014 r. wykazano kwotę 335.168 tys. zł z rozliczenia dotacji celowej za 2014 r., w ramach której były ujęte środki finansowe w kwocie 20.500 tys. zł przekazane przez NCBR w 2014 r. w postaci zaliczki na opłacenie kosztów projektu pt. „Nowy bojowy pływający wóz piechoty”. Kontrola wykazała, że konsorcjum naukowe opłaciło w 2014 r. koszty ww. projektu w kwocie 287,2 tys. zł ze środków finansowych przekazanych przez NCBR, nie zaś w kwocie 20.500 tys. zł;

- sprawozdaniu z działalności NCBR za 2015 r. wykazano kwotę 335.129 tys. zł z rozliczenia dotacji celowej za 2015 r., w ramach której były ujęte środki finansowe w kwocie 200 tys. zł przekazane przez NCBR w 2015 r. w postaci zaliczki na opłacenie kosztów projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)”. Ustalono, że konsorcjum naukowe opłaciło w 2015 r. koszty ww. projektu w kwocie 123,1 tys. zł ze środków finansowych przekazanych przez NCBR, nie zaś w kwocie 200 tys. zł;

- sprawozdaniu z działalności NCBR za 2016 r. wykazano kwotę 325.139 tys. zł z rozliczenia dotacji celowej za 2016 r., w ramach której były ujęte środki finansowe w kwocie 2.718,3 tys. zł przekazane przez NCBR w 2016 r. na opłacenie kosztów projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)”. Badania kontrole wykazały, że konsorcjum naukowe opłaciło w 2016 r. koszty ww. projektu w kwocie 1.561,1 tys. zł ze środków finansowych przekazanych przez NCBR, a nie w kwocie 2.718,3 tys. zł.

³⁹ W rozliczeniu za 2013 r. ujęto kwotę 299.277.343,53 zł (w tym projekty rozwojowe – 296.191.070, 41 zł, projekty celowe – 75.000 zł, projekty badawcze – 1.184.813,12 zł) i odpowiednio za: 2014 r. – 335.167.787,25 zł; 2015 r. – 335.128.541,54 zł; 2016 r. – 325.139.463,86 zł; zatem łączna kwota wykazana w rozliczeniach za 4 lata to 1.294.713.136,18 zł.

Przedstawienie przez Dyrektora NCBR w rocznych sprawozdaniach z działalności NCBR, przekazywanych ministrowi właściwemu do spraw nauki kwot wykorzystanych dotacji celowych, wynikających z nierzetelnie sporządzonych rozliczeń dotacji celowych za 2013 r., 2014 r., 2015 r., 2016 r. było w ocenie NIK działaniem nierzetelnym. W konsekwencji pozytywne zaopiniowanie przez Radę NCBR rocznych sprawozdań z działalności za 2013 r., 2014 r., 2015 r., 2016 r. było również działaniem nierzetelnym. (dowód: akta kontroli, str. 1469-1474, 1528-1607, 1898, 1911-1912, 9897-9903, 11032-11035, 11252, 11265-11267, 11273-11280, 11284-11297, 11033-11035, 11316-11317, 11335-11336, 11491-11492, 11497, 11500-11514, 11516-11517, 11530, 11532-11533, 11535, 11540-11557, 11559-11560, 11563, 11565, 11569, 11571, 11657, 11667-11668, 11670-11671, 12022, 12024, 12074-12078, 12696-12697)

3. NCBR przyjął jako założenia opracowane w ramach przygotowania projektu przez NCBR dokument pn. „Propozycja programu do realizacji przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (NCBiR)” dotyczący projektu DMO AH (praca rozwojowa), który otrzymał z Ministerstwa Obrony Narodowej. W założeniach tych ujęto cel główny, tj. pozyskanie dla SZ RP dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm armatohaubic samobieżnych, który nie był możliwy do osiągnięcia w pełnym zakresie, ponieważ cele szczegółowe zostały określone w zbyt wąskim zakresie, gdyż obejmowały: opracowanie Studium Wykonalności, Projektu Konceptyjnego, Analizy Techniczno-Ekonomicznej, Projektu Założeń Taktyczno-Technicznych; opracowanie prototypu 155 mm armatohaubicy samobieżnej na podwoziu kołowym; przeprowadzenie badań wstępnych i kwalifikacyjnych oraz opracowanie dokumentacji do produkcji seryjnej.

W konsekwencji przedstawienie Komitetowi Sterującemu, przez Dyrektora NCBR (za pośrednictwem przedstawiciela NCBR), uzgodnionych założeń na projekt DMO AH, opracowanych w powyższy sposób, było w ocenie NIK również działaniem niecelowym. Przyjęcie przez Komitet Sterujący powyższych założeń na projekt pt. DMO AH skutkowało ogłoszeniem konkursu m.in. na projekt pt. DMO AH oraz ustaleniem, w założeniach szczegółowych załącznika Nr 5 do regulaminu konkursu Nr 1/2011, celów szczegółowych w wąskim zakresie niezapewniającym osiągnięcia celu głównego spełniającego wymagania Sił Zbrojnych RP, na rzecz których projekt miał być realizowany. Zastosowanie przez Komitet Sterujący założeń dotyczących projektu pt. DMO AH przedstawionych przez Dyrektora NCBR do ustalenia regulaminu konkursu było, w ocenie NIK, działaniem niecelowym i nierzetelnym.

Przygotowanie projektu pt. DMO AH przez NCBR w ścisłej współpracy i w uzgodnieniu m.in. z Ministrem Obrony Narodowej było niewłaściwe, gdyż doprowadziło do opracowania nierzetelnego dokumentu, w którym ustalono cel główny, który był niemożliwy do osiągnięcia, a jednocześnie nie ustalono wymaganych wyników pracy (projektu), pomimo stwierdzenia, że wyniki pracy rozwojowej miały osiągnąć VIII poziom gotowości technologii. (dowód: akta kontroli, str. 16-17, 308-310, 982-989, 992-993, 1415-1416, 1982, 1984, 2095, 5274-5276, 5459-5460, 5476-6477, 9125-9131, 9163-9166, 9253, 9256, 9263, 9951-9952, 10660-10661, 10711-10717, 11756, 11776)

4. Kontrola wykazała, że załącznik Nr 5 do regulaminu konkursu Nr 3/2012 obejmował założenia szczegółowe dotyczące m.in. projektów pt. Modułowy Integrator, Celownik, Kamery, które stanowiły dokumenty przekazane do NCBR z Ministerstwa Obrony Narodowej (przy piśmie z 9 maja 2012 r.) pn. „Propozycja programu strategicznego, programu lub projektu do realizacji przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju” dotycząca projektów pt. Modułowy Integrator, Celownik, Kamery (założenia szczegółowe umieszczono w oddzielnym pliku).

Ustalono, że Inspektorat Uzbrojenia przekazał do NCBR kopie Założeń Taktyczno-Technicznych na Zaawansowane Indywidualne Systemy Walki kr. TYTAN⁴⁰ (ZTT na ZISW

⁴⁰ Zatwierdzone przez Szefa IU w dniu 24 lipca 2012 r. ZTT na ZISW kr. TYTAN. Przed zatwierdzeniem zostały one uzgodnione przez Szefa IU z: Dowódcą Wojsk Lądowych, Dowódcą Sił Powietrznych, Dowódcą Marynarki Wojennej, Dowódcą Operacyjnym Sił Zbrojnych, Dowódcą Wojsk Specjalnych, Inspektorem Wspierania Sił Zbrojnych, Dyrektorem Departamentu Nauki i Szkolnictwa Wojskowego MON, Dyrektorem Departamentu Polityki Bezpieczeństwa

kr. TYTAN) związane z projektami pt. Modułowy Integrator, Celownik, Kamery, pod koniec terminu składania wniosków w konkursie Nr 3/2012 (tj. 5 września 2012 r.). Pomędzy treścią dokumentów takich jak „Propozycja programu strategicznego, programu lub projektu do realizacji przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju” dotyczącymi ww. 3 projektów, a ZTT na ZISW kr. TYTAN występowały istotne różnice. I tak np.:

- według „Propozycji...” dotyczącej projektu pt. Modułowy Integrator, przedmiotem projektu było opracowanie technologii integracji czterech modułów (tj. wyświetlacza elastycznego, komputera osobistego żołnierza typu PDA, radiostacji indywidualnej oraz systemu zasilania) w pojedynczym urządzeniu, tj. Integratorze Modułowym. Natomiast w ZTT na ZISW kr. TYTAN radiostacja osobista i integrator stanowiły odrębne urządzenia. W ww. „Propozycji...” określono zakres częstotliwości radiostacji na 200-600 MHz. Z kolei zakres częstotliwości radiostacji w ZTT określono na 1350-1400 MHz. Wynika z tego, że określone w tych dokumentach urządzenia różniły się pod względem funkcjonalnym i konstrukcyjnym;
- według „Propozycji” dotyczącej projektu pt. Kamery przewidziano opracowanie dwóch kamer (szerokokątnej oraz o zmiennym kącie pola widzenia). Natomiast w ZTT na ZISW kr. TYTAN przewidziano jedną mikrokamerę nahałmową CCD/CMOS;
- ZTT na ZISW kr. TYTAN zawierały w zakresie: integratora i radiostacji około 280 wymagań; kamer obserwacyjno-rozpoznawczych - 120; celownika termowizyjnego, wyświetlacza nahałmowego oraz systemu identyfikacji „swój-obcy” (IFF) - 315 wymagań. Natomiast w otrzymanych przez NCBR „Propozycjach...” dotyczących przedmiotowych 3 projektów, ujętych w regulaminie konkursu, zostały zawarte jedynie ogólne opisy celów wraz z 2 lub 3 wymaganiami określonymi wartościami konkretnych parametrów. Do „Propozycji...” dotyczących 3 ww. projektów nie zostały załączone kompletne wymagania Sił Zbrojnych RP dotyczące przedmiotowych projektów, czy to w postaci np. zatwierdzonych ZTT, czy też innych dokumentów określających wymagania Sił Zbrojnych RP, na rzecz których te projekty miały być zrealizowane. W umowach zawartych z Wykonawcami zostały podane wartości parametrów zaproponowane przez tych Wykonawców we wnioskach złożonych w konkursie Nr 3/2012, nie zaś wymagania określone przez Siły Zbrojne RP np. w ZTT na ZISW kr. TYTAN.

Kontrola wykazała, że NCBR nie udostępniło - liderom konsorcjów realizującym ww. projekty, tj. Bumarowi Żołnierz S.A., WB Electronics S.A., Wojskowej Akademii Technicznej - otrzymanych z Inspektoratu Uzbrojenia ZTT na ZISW kr. TYTAN w trakcie trwania konkursu. NCBR zawarło umowy z powyższymi podmiotami na realizację przedmiotowych projektów w dniu 19 grudnia 2012 r., natomiast dopiero w I kwartale 2013 r. Inspektorat Uzbrojenia przekazał ZTT na ZISW kr. TYTAN do podmiotów, z którymi NCBR zawarło powyższe umowy.

W związku z ww. istotnymi rozbieżnościami pomiędzy wymaganiami określonymi w ww. dokumentach, które NCBR otrzymało z MON oraz z Inspektoratu Uzbrojenia, kontynuowanie konkursu Nr 3/2012, w zakresie projektów pt. Modułowy Integrator, Kamery, Celownik, bez wyeliminowania tych rozbieżności, w ocenie NIK, było niecelowe, gdyż w wyniku konkursu wybrano Wykonawców, którzy na podstawie zawartych umów wykonywali ww. projekty z uwzględnieniem własnych wymagań, a nie wymagań Sił Zbrojnych RP szczegółowo opisanych w ZTT na ZISW kr. TYTAN. Konsekwencją zawarcia przedmiotowych umów bez uwzględnienia powyższych wymagań (także w trakcie realizacji projektów np. w formie aneksów) było wydatkowanie przez NCBR środków finansowych na realizację projektów, które nie mogły być bezpośrednio wykorzystane przez Siły Zbrojne ze względu na brak ich zgodności z wymaganiami ujętymi w ZTT na ZISW kr. TYTAN, co NIK ocenia jako działanie niegospodarne.

(dowód: akta kontroli, str. 957-960, 1109-1116, 1243-1250, 1123-1137, 6845-6847, 9253, 9254, 9256, 9258, 9261, 9844-9851, 9999, 10005, 10661-10662, 10711-10716, 10737-10767, 10768-10787, 10919-10911, 10922-10924, 10976-10978, 11771-11775, 11397, 11457-11459, 12705, 12710, 12712, 12714)

5. NCBR otrzymało z Ministerstwa Obrony Narodowej dokumenty pn. „Propozycja projektu do realizacji przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju” dotyczące projektu pt. „Nowy, bojowy pływający wóz piechoty” i projektu pt. „Nowy kołowy transporter opancerzony”, które nie zawierały ustalonego planu finansowego. Opracowanie założeń w ramach przygotowania projektów przez NCBR polegało na przyjęciu i uznaniu powyższych dokumentów za założenia opracowane i uzgodnione w ramach przygotowania projektów przez NCBR. Ustalono, że założenia dotyczące powyższych dwóch projektów nie zawierały ustalonego planu finansowego, co było niezgodne z § 3 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia MNiSzW w sprawie zarządzania realizacją badań lub projektów rozwojowych na rzecz obronności (Ministerstwo Obrony Narodowej dysponowało informacjami o szacunkowych kosztach całkowitych tych projektów z wyszczególnionymi kosztami przypadającymi na poszczególne lata ich realizacji, lecz informacje te nie zostały wykazane w dokumentach przekazanych w NCBR). Skutkowało to przedstawieniem przez Dyrektora NCBR Komitetowi Sterującemu niekompletnych dokumentów, co w ocenie NIK było działaniem nierzetelnym. (dowód: akta kontroli str. 10329, 10336-10339, 10344-10346, 10661-10662, 10771-10773, 10785-10787, 11756)

6. Ustalono, że NCBR w ramach przygotowania projektu pt. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm armatohaubic, kryptonim KRYL” (zwany dalej również ZSDiKO) przyjął dokument opracowany przez spółkę akcyjną za założenia, który uzgodnił m.in. z Ministrem Obrony Narodowej. Założenia dotyczące przedmiotowego projektu nie zawierały: określenia w formie harmonogramu pożądanego terminów realizacji (wskazanie czasu realizacji, tj. 36 miesięcy nie stanowi harmonogramu pożądanego terminów realizacji), ustalonego planu finansowego, ustalonego sposobu realizacji i zarządzania w szczególności w zakresie organizacji kontroli, nadzoru i odbioru prac. Stanowiło to naruszenie przepisów § 3 ust. 1 pkt 4, 5, 6 ww. rozporządzenia MNiSzW. Powyższe skutkowało przedstawieniem Komitetowi Sterującemu przez Dyrektora NCBR w celu ustalenia regulaminu konkursu, uzgodnionych założeń, które były niekompletne, co w ocenie było działaniem nierzetelnym. (dowód: akta kontroli str. 1423-1424 1821, 5665a-5669a, 10807, 10812, 10776, 10777-10781, 10822-10826, 11443-11444, 11754-11756)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości działalność w badanym obszarze.

2. Zarządzanie projektami z zakresu prac rozwojowych, w tym poprzedzonych badaniami naukowymi

Opis stanu faktycznego

W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (zwana dalej również ustawą o NCBR) zdefiniowano m.in. pojęcie projektu⁴¹ i programu strategicznego badań naukowych i prac rozwojowych⁴².

W art. 17 pkt 6 i 7 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju prawodawca określił, że: do zadań Komitetu Sterującego należy: 6) ogłaszanie

⁴¹ Art. 2 pkt 1 ustawy o NCBR stanowi, że: ilekroć w ustawie jest mowa o: projekcie – należy przez to rozumieć przedsięwzięcie realizowane w ramach strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych albo innych zadań Centrum, o których mowa w art. 29 i art. 30 ust. 1 i 2, zwanych dalej „innymi zadaniami Centrum”, o określonej wartości finansowej, prowadzone w ustalonych ramach czasowych, na podstawie umowy o wykonanie i finansowanie w całości lub w części działań nim objętych, zawieranej między wykonawcą projektu a Centrum.

⁴² Art. 2 pkt 3 ustawy o NCBR stanowi, że: ilekroć w ustawie jest mowa o: strategicznym programie badań naukowych i prac rozwojowych – należy przez to rozumieć program określony w ramach jednego ze strategicznych kierunków badań naukowych lub prac rozwojowych, określonego w Krajowym Programie Badań, o którym mowa w art. 4 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U z 2018 r. poz. 87) (treść obowiązująca do dnia 1 października 2018 r.)

konkursów na wykonanie projektów w zakresie badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa; 7) ustalanie o ogłaszanie regulaminów konkursów, o których mowa w pkt 6.

Komitet Sterujący w siedmioosobowym składzie przyjął na posiedzeniu w dniu 7 lipca 2011 r. regulamin konkursu Nr 1/2011. Na stronie internetowej NCBR zamieszczono ogłoszenie o otwarciu z dniem 17 sierpnia 2011 r. konkursu 1/2011 z zakresu badań naukowych i prac rozwojowych z obszaru bezpieczeństwa i obronności państwa. W ogłoszeniu podano, że regulamin konkursu, formularz wniosku oraz wykaz tematów i podstawowe założenia dla projektów zgłoszonych do realizacji w ramach konkursu są dostępne na stronie www.ncbir.pl//dobr oraz określono, że termin składania wniosków upływa 16.09.2011 r. (godzina 12.00). W ogłoszeniu podano, że informacje na temat procedury aplikacyjnej oraz instrukcje wypełniania wniosku są dostępne na stronie internetowej.

Komitet Sterujący w siedmioosobowym składzie przyjął na posiedzeniu w dniu 18 lipca 2012 r. regulamin konkursu Nr 3/2012 oraz ogłoszenie konkursu Nr 3/2012, które stanowiły odpowiednio załączniki: Nr 6 oraz 7 do protokołu Komitetu Sterującego zatwierdzonego przez Przewodniczącego Komitetu Sterującego 18 lipca 2012 r.

Na stronie internetowej NCBR zamieszczono ogłoszenie o otwarciu dnia 23 lipca 2012 r. konkursu Nr 3/2012 w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa. W ogłoszeniu podano, że regulamin przeprowadzenia konkursu, instrukcja wypełniania wniosku oraz wykaz tematów projektów zgłoszonych do realizacji w ramach konkursu są dostępne na stronie www.ncbr.gov.pl/dobr. W ogłoszeniu podano, że nabór wniosków, w elektronicznym generatorze wniosków OSF, możliwy będzie w dniach od 25 lipca 2012 r. do 5 września 2012 r. W ogłoszeniu ujęto wykaz dokumentów związanych z konkursem Nr 3/2012 obejmujący: regulamin konkursu; wykaz tematów; założenia szczegółowe projektów; instrukcję wypełniania wniosku o finansowanie; procedurę aplikacyjną; projekty umów (wzory) o wykonanie i finansowanie projektu w przypadku pełnego finansowania przez NCBR i w przypadku deklarowania wkładu własnego przez Wnioskodawcę; projekty Założeń Taktyczno-Technicznych dla dwóch tematów.

Komitet Sterujący w składzie siedmioosobowym ustalił regulamin konkursu Nr 4/2013 stanowiący załącznik Nr 1 do uchwały Nr 17/2013 Komitetu Sterującego z 10 lipca 2013 r. Załącznikiem Nr 2 do uchwały Nr 17/2013 było „Ogłoszenie konkursu Nr 4/2013 na wykonanie projektów w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa (załącznik Nr 2 został zmieniony uchwałą Nr 20/2013 Komitetu Sterującego z dnia 16 lipca 2013 r.). W załączniku Nr 2 uchwały Nr 17/2013 (zmienionej uchwałą Nr 20/2013) postanowiono, że Komitet Sterujący z dniem 22 lipca 2013 r. ogłasza konkurs Nr 4/2013 na wykonanie projektów w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa oraz, że składanie wniosków będzie możliwe w okresie od 22 lipca 2013 r. do 22 września 2013 r. W załączniku Nr 2 do powyższej uchwały Nr 17/2013 wymieniono pliki do pobrania takie jak: regulamin konkursu; „Założenia dla projektów w konkursie Nr 4/2013 zgłoszonych przez instytucje odpowiedzialne za bezpieczeństwo i obronność państwa”; wzór umowy o wykonanie i finansowanie projektu; wykaz tematów, instrukcja wypełniania wniosku o finansowanie projektu, procedura aplikacyjna. Na stronie internetowej NCBR zostało zamieszczone (pod datą 22 lipca 2013 r.) „Ogłoszenie konkursu Nr 4/2013 na wykonanie projektów w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa”, które zawierało informacje określone w załączniku Nr 2 do uchwały Nr 17/2013.(zmienionej uchwałą Nr 20/2013).

Komitet Sterujący w składzie sześciuosobowym ustalił regulamin konkursu Nr 5/2014 stanowiący załącznik Nr 1 do uchwały Nr 34/2014 z 12 lutego 2014 r. Załącznikiem Nr 2 do uchwały Nr 34/2014 było „Ogłoszenie konkursu Nr 5/2014 na wykonanie projektu w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pn. <<Nowy bojowy, pływający wóz piechoty>>”. W załączniku Nr 2 do uchwały Nr 34/2014 postanowiono, że Komitet Sterujący z dniem 19 lutego 2014 r. ogłasza konkurs Nr 5/2014 na wykonanie projektu w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pn. „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty” oraz, że składanie wniosków będzie możliwe w okresie od 15 marca 2014 r. do 15 kwietnia 2014 r.

W załączniku Nr 2 do powyższej uchwały wymieniono pliki do pobrania takie jak: regulamin konkursu; „Założenia dla projektu pn. <<Nowy bojowy, pływający wóz piechoty>>”; wzór umowy o wykonanie i finansowanie projektu; instrukcja wypełniania wniosku o finansowanie projektu; procedura aplikacyjna. Na stronie internetowej NCBR zostały zamieszczone ww. pliki (pod datą 18 lutego 2014 r.).

Komitet Sterujący w składzie siedmiuosobowym ustalił regulamin konkursu Nr 1/PS//2014 stanowiący załącznik Nr 1 do uchwały Nr 47/2014 z 18 czerwca 2014 r. Załącznikiem Nr 2 do uchwały Nr 47/2014 było „Ogłoszenie konkursu Nr 1/PS/2014 na wykonanie projektu w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pn. <<Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej>>”.

W załączniku Nr 2 do uchwały Nr 47/2014 postanowiono, że Komitet Sterujący z dniem 18 czerwca 2014 r. ogłasza konkurs Nr 1/PS/2014 na wykonanie projektów w ramach strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pn. „Nowe systemy uzbrojenia i ochrony w zakresie energii skierowanej” oraz, że wnioski należy składać w okresie od 18 czerwca 2014 r. do 10 września 2014 r. W załączniku Nr 2 do powyższej uchwały wymieniono pliki do pobrania takie jak: regulamin konkursu; „Założenia dla projektów w konkursie Nr 1/PS/2014 zgłoszonych przez instytucje odpowiedzialne za bezpieczeństwo państwa”. Komitet Sterujący w uchwale Nr 48/2014 z 3 lipca 2014 r. doprecyzował cele szczegółowe projektów w konkursie Nr 1/PS/2014, które stanowiły załącznik Nr 1 do tej uchwały. Na stronie internetowej NCBR zostało zamieszczone (pod datą 18 czerwca 2014 r.) „Ogłoszenie konkursu Nr 1/PS/2014 na wykonanie projektu w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pn. <<Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej>>”, które zawierało informacje określone w załączniku Nr 2 do uchwały Nr 47/2014 r i załączniku Nr 1 do uchwały Nr 48/2014.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 ustawy o NCBR minister właściwy do spraw nauki w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej był zobowiązany do określenia, w drodze rozporządzenia, m.in., kryteriów i warunków udziału w konkursach na wykonanie poszczególnych projektów, uwzględniając konieczność zapewnienia zgodności tych projektów z polityką naukową, naukowo-techniczną i innowacyjną państwa oraz polityką obronności i bezpieczeństwa państwa.

Dyrektor NCBR w odpowiedzi na pytanie dotyczące wskazania ministrowi właściwemu do spraw nauki potrzeby zmian legislacyjnych w związku z brakiem w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. w sprawie sposobu zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, warunków udziału w konkursach stwierdził m.in., że NCBR „nie jest podmiotem uprawnionym do dokonywania wiążących ustaleń czy przepisy rozporządzenia (...) wydane zostały z naruszeniem delegacji ustawowej, jak to zostało stwierdzone w powyższym pytaniu, czy zgodnie z nią. Mając na uwadze, że NCBR nie posiada inicjatywy ustawodawczej, a także nie ma ustawowego umocowania do oceny czy zakres regulacji wprowadzony w rozporządzeniu jest zgodny z oczekiwaniem ustawodawcy czy też nie kontrolowany nie zgłaszał w tym zakresie zastrzeżeń”. Należy wskazać, że do poinformowania ministra właściwego do spraw nauki przez NCBR o braku w rozporządzeniu treści dotyczących warunków udziału w konkursach na wykonanie poszczególnych projektów nie jest wymagane posiadanie inicjatywy ustawodawczej.

(dowód: akta kontroli str. 1950-1966, 1982-1999, 2012-2023, 11662, 11769, 11989-11996, 12615, 12620-12634)

Komitet Sterujący w załącznikach pn. „Kryteria oceny merytorycznej wniosku” do regulaminów konkursów Nr 4/2013 Nr 1/2011, 3/2012, 4/2013, 5/2014, 1/PS/2014 ustalił kryteria oceny merytorycznej wniosku (które były kryteriami wymienionymi w przepisach prawa powszechnie obowiązującego), w skład których weszły inne kryteria wymienione w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, stając się przez to faktycznie podkryteriami⁴³ wchodzącymi w skład kryteriów wymienionych w regulaminach. Komitet Sterujący w „Kryteriach oceny merytorycznej wniosku” do ww. regulaminów konkursów

⁴³ W regulaminie nie użyto terminu „podkryterium”.

dokonał podziału kryteriów określonych w przepisach prawa powszechnie obowiązującego na kryteria i podkryteria⁴⁴ (które weszły w skład kryteriów). W opracowanych w NCBR i udostępnionych ekspertom formularzach kwestionariuszy recenzji i instrukcjach oceny wniosku dotyczących ww. 5 konkursów, a także w kwestionariuszach⁴⁵ recenzji sporządzonych przez ekspertów, kryteria określone w przepisach prawa powszechnie obowiązującego zostały podzielone na kryteria i podkryteria⁴⁶. W powyższych dokumentach było ujęte również kryterium dodatkowe pn. udział środków Wykonawcy/Wnioskodawcy w kosztach projektu.

W „Kryteriach oceny merytorycznej” ujętych w regulaminach konkursów Nr 1/2011, 3/2012, 4/2013, 5/2014, 1/PS/2014 oraz w opracowanych w NCBR formularzach recenzji i instrukcjach oceny wniosków dotyczących ww. 5 regulaminów konkursów, które zostały udostępnione ekspertom, a także w kwestionariuszach recenzji (po wypełnieniu formularzy), było wykazane podkryterium pn. Konkurencyjność technologiczna i ekonomiczna opracowanego rozwiązania na tle analogicznych rozwiązań światowych⁴⁷. Natomiast w „Kryteriach oceny merytorycznej” ujętych w regulaminach konkursów Nr 5/2014 i 1/PS/2014, oraz w opracowanych w NCBR formularzach recenzji i instrukcjach oceny wniosków dotyczących ww. 2 regulaminów konkursów, a także w kwestionariuszach recenzji (po wypełnieniu formularzy) zostały ujęte dwa podkryteria⁴⁸, tj.: ocena adekwatności kosztów zadań i etapów oraz kryterium ceny w relacji do innych złożonych wniosków na dany temat, które nie były ujęte w przepisach prawa powszechnie obowiązującego.

Komitet Sterujący w „Kryteriach oceny merytorycznej”⁴⁹ ujętych w regulaminach konkursów Nr 1/2011, 3/2012, 4/2013, 5/2014 nie uwzględnił kryterium określonego w § 6 ust. 1 pkt 1 MNiSzW w sprawie zarządzania realizacją badań lub prac rozwojowych na rzecz obronności. Powyższe kryterium zostało z kolei uwzględnione w kryteriach oceny formalnej w załącznikach do ww. regulaminów konkursów. W opracowanych przez NCBR formularzach⁵⁰ kwestionariuszy recenzji wniosku i w instrukcjach oceny wniosku⁵¹, które zostały udostępnione ekspertom oraz w kwestionariuszach oceny wniosków sporządzonych przez ekspertów dotyczących projektów pt. DMO AH, Celownik, Kamery, Modułowy Integrator, ZSDiKO, NKTO, NBPWP nie uwzględniono kryterium zawartego w § 6 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia.

Komitet Sterujący w załączniku pn. „Kryteria oceny merytorycznej wniosku” do regulaminu konkursu Nr 1/PS/2014 nie uwzględnił dwóch kryteriów takich jak: stopień, w jakim wykonanie projektu przyczynia się do osiągnięcia celów strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych lub realizacji innych zadań Centrum, o którym mowa w art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR oraz zgodność wniosku składanego w ramach programu strategicznego z obszarami obronności i bezpieczeństwa państwa, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia, tj., o którym mowa w § 6 ust. 1 pkt 1 ww.

⁴⁴ Pomimo że nie użyto słowa „podkryterium”.

⁴⁵ Po wypełnieniu przez ekspertów otrzymanych formularzy kwestionariuszy recenzji.

⁴⁶ Termin „podkryterium” użyty został w instrukcjach oceny wniosku o finansowanie projektów zgłoszonych w ramach konkursów Nr 1/2011, 3/2012, 4/2013, 5/2014, 1/PS/2014 oraz w kwestionariuszach recenzji, które wypełniali eksperci.

⁴⁷ Pomimo że w regulaminach nie użyto terminu „podkryterium” to faktycznie było to podkryterium jako część składowa kryterium Nr 2.

⁴⁸ Pomimo że w regulaminach nie użyto terminu podkryterium to faktycznie były to podkryteria jako części składowe kryterium Nr 3.

⁴⁹ Załącznik Nr: 4, 4, 8, 8 - odpowiednio do regulaminów konkursów Nr 1/2011, 3/2012, 4/2013, 5/2014.

⁵⁰ Formularze kwestionariuszy recenzji wniosków z zawartymi w nich kryteriami i podkryteriami zostały opracowane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (dowód: akta kontroli str. 2054-2101, 2117-2125, 2127-2184, 2236-2245).

⁵¹ Tj. w: „Instrukcji oceny wniosku o finansowanie projektu zgłoszonego w ramach konkursu Nr 1/2011 projektów z obszaru bezpieczeństwa i obronności”, „Instrukcji oceny wniosku o finansowanie projektu zgłoszonego w ramach konkursu Nr 3/2012 z obszaru bezpieczeństwa i obronności państwa”, „Instrukcji oceny wniosku o finansowanie wykonania projektu realizowanego na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa konkurs Nr 4/2013”, „Instrukcji oceny wniosku o finansowanie wykonania projektu realizowanego na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa konkurs Nr 5/2014” (zwane dalej również instrukcjami oceny wniosków) (dowód: akta kontroli str. 2246-2250, 2251-2254).

rozporządzenia. W opracowanych przez NCBR formularzach kwestionariuszy recenzji wniosku (po wypełnieniu przez ekspertów kwestionariusze recenzji) i w instrukcjach oceny wniosku, które zostały udostępnione ekspertom, a także w kwestionariuszach oceny wniosków sporządzonych przez ekspertów dotyczących projektów pt. DMO AH, Celownik, Kamery, Modułowy Integrator, ZSDiKO, NKTO, NBPWP nie uwzględniono kryteriów zawartych w art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR oraz w § 6 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia.

W kryteriach oceny merytorycznej stanowiących załączniki do regulaminu konkursu Nr 1/2011, 3/2012, wpisano w odniesieniu do treści „sposób zarządzania i jakość planowanego systemu zarządzania projektem” (było to jedno z podkryteriów wchodzących w skład kryterium pn. zasadność planowanych kosztów w stosunku do zakresu zadań objętych projektem oraz w stosunku do oczekiwanych wyników) pod tabelą - zapisy w brzmieniu: „W kryterium 3.4. maksymalną ocenę przyznaje się za zarządzanie projektem zgodnie z uznanymi w kraju metodykami zarządzania projektami np. PRINCE 2”. W kryteriach oceny merytorycznej stanowiących załączniki do regulaminu konkursu Nr 4/2013, 5/2014, 1/PS/2014 zapisano natomiast: „sposób zarządzania i jakość planowanego systemu zarządzania projektem (maksymalną ocenę przyznaje się za zarządzanie projektem zgodnie z uznanymi w kraju metodykami zarządzania projektami np. PRINCE 2)⁵². Powyższe skutkowało m.in. przyznawaniem przez ekspertów maksymalnych lub prawie maksymalnych ocen ze względu na zastosowanie metodyki PRINCE 2. I tak np. 2 ekspertów oceniających wnioski na projekt pt. „Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza” oraz 2 ekspertów oceniających wnioski na projekt pt. Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim zakresie natężenia światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN” oraz 3 ekspertów oceniających wnioski na projekt pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)” (zwany dalej również projektem pt. MBO) przyznało maksymalne oceny, z kolei 3 ekspertów oceniających wnioski na projekt pt. Nowy kołowy transporter opancerzony, przyznało 3 pkt (maksymalnie można było przyznać 4 pkt).

Kontrola wykazała, że wzory formularzy wniosku stanowiących załączniki do regulaminów konkursów Nr 1/2011, 3/2012, wymagały wpisywania przy nazwie zadania poziomu gotowości technologii. Z kolei wzory formularzy stanowiących załączniki do regulaminów konkursów Nr 4/2013, 5/2014, 1/PS/2014 (pkt D.3. Opis zadań w projekcie, H.1. Harmonogram projektu oraz w „Harmonogramach wykonania projektu do umowy” stanowiące załączniki do wzory umowy) wymagały wpisywania poziomu gotowości technologii (PGT) dla danego etapu lub planowanego poziomu gotowości technologii na zakończenie etapu.

(dowód: akta kontroli, str. 2033-2037, 2042-2046, 2048-2052, 2054-2101, 2117-2184, 2188-2204, 2236-2254, 9930, 9948, 9950, 10019, 9999, 10021-10022, 10027, 10052-10053, 10105, 10126-10127, 10179, 10215-10216, 11602-11605, 11764i, 11769)

W art. 17 pkt 3 ustawy o NCBR określono, m.in., że: do zadań Komitetu Sterującego należy: koordynowanie realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa w ramach strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych. W rozdziale (części) II.4 regulaminu konkursu Nr 1/PS/2014 postanowiono m.in., że: „KKP⁵³ koordynuje cały Program⁵⁴ oraz służy wymianie informacji pomiędzy Wykonawcami”. Załącznik Nr 7 do regulaminu konkursu Nr 1/PS/2014 w kryterium ocenianym dodatkowo odwołuje się również do sposobu koordynacji Programu. (dowód: akta kontroli str. 10179-10194, 10216)

W art. 28 ust. 3 ustawy o NCBR zapisano, że minister właściwy do spraw nauki w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, m.in. sposób realizacji przez Centrum zadań, o których mowa w ust. 1.

⁵² W „Kryteriach oceny merytorycznej wniosku” do regulaminu konkursu Nr 4/2013 zacytowana treść wchodziła w skład kryterium pn. zasadność planowanych kosztów w stosunku do zakresu zadań objętych projektem oraz w stosunku do oczekiwanych wyników. Z kolei w „Kryteriach oceny merytorycznej wniosku” do regulaminu konkursu Nr 5/2014 i 1/PS/2014 zacytowana treść wchodziła w skład kryterium pn. jakość zarządzania projektem.

⁵³ Komitet Koordynujący Program.

⁵⁴ W rozdziale I. Definicje, pkt 5 regulaminu konkursu Nr 1/PS/2014 zapisano, że: „Program – program strategiczny badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa pn. <<Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej>>”.

W art. 28 ust. 1 ustawy o NCBR zapisano, że Centrum zarządza realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa oraz je finansuje lub współfinansuje.

W § 4 rozporządzenia MNiSzW w sprawie zarządzania realizacją badań lub prac rozwojowych na rzecz obronności zapisano, że Centrum zarządza realizacją badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa w sposób zapewniający osiągnięcie celów oraz zgodność z harmonogramem i planem finansowym.

Dyrektor NCBR odnosząc się do sposobu zarządzania przez NCBR realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa w okresie realizacji projektu⁵⁵, określonego w przepisach ww. rozporządzenia⁵⁶, powołał się na brak upoważnienia do dokonywania wykładni autentycznej przepisów, a jednocześnie wskazał, że „(...) nadzór jest elementem zarządzania i polega na stałej obserwacji postępów i podejmowaniu korygujących decyzji”.

Dyrektor NCBR wyjaśniając, w jaki sposób NCBR, według powyższego rozporządzenia, miał zarządzać realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa w okresie obowiązywania umowy na wykonanie projektów (w trakcie realizacji projektu) żeby zapewnić osiągnięcie celów oraz zgodność z harmonogramem i planem finansowym:

- przedstawił dwa podejścia do problemu : „(...) Jeden <<sztywny>>, który preferuje bardzo ściśle doprecyzowanie i regulowanie kwestii w najdrobniejszych detalach i drugi <<elastyczny>> zakładający, że danym obszarem zajmują się eksperci i praktycy w danej dziedzinie uznający, że żaden akt prawny nie jest w stanie nadażyć za dynamicznymi zmianami zachodzącymi w otaczającej nas rzeczywistości i w aktach prawnych powinny być uregulowane tylko niezbędne kwestie dające podstawy prawne do dalszych działań. Z punktu widzenia NCBR regulacje prawne wskazane w ustawie i rozporządzeniu, o których mowa wyżej pozwalają na zarządzanie realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych (...);”;

- przytoczył treść art. 41 ust. 1 i 2 ustawy o NCBR (zawarcie umowy z Wykonawcą wraz z wyliczeniem przykładowych elementów umowy);

- wskazał, że w umowie zawieranej pomiędzy Wykonawcą a NCBR są określone podstawowe kwestie w zakresie zarządzania projektem, a także sankcje w razie ich niespełnienia oraz obowiązek realizacji projektu przez Wykonawcę zgodnie z uznanymi metodykami zarządzania w sposób zapewniający osiągnięcie celów oraz zgodność z harmonogramem i planem finansowym (kosztorysem) projektu;

- wskazał na podejmowanie przez NCBR działania korygująco-naprawcze w postaci wstrzymania finansowania projektu lub przerwania jego realizacji w przypadku stwierdzenia zagrożenia nieosiągnięcia celu projektu lub projektu albo realizacji projektu niezgodnie z harmonogramem i planem finansowym, które dotyczyły uprawnień Dyrektora NCBR określonych w art. 42 pkt 3 i 4 ustawy o NCBR, w ramach nadzoru nad wykonaniem projektu;

- przytoczył treść § 7 ww. rozporządzenia.

Z powyższego wyjaśnienia Dyrektora NCBR wynika, że według rozporządzenia sposób w jaki NCBR miał zarządzać realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności (w trakcie realizacji projektu) żeby zapewnić osiągnięcie celów oraz zgodność z harmonogramem i planem finansowym został określony w § 7 ww. rozporządzenia. Natomiast pozostałe treści podane przez Dyrektora NCBR w ww. wyjaśnieniach nie dotyczyły sposobu zarządzania przez NCBR według ww. rozporządzenia, ponieważ odnosiły się do: dwóch podejść do problemu („sztywny” i „elastyczny”); przepisów ustawy o NCBR (art. 41 ust. 1 i 2); treści umów, w których były zapisy dotyczące sposobu zarządzania przez Wykonawcę (a nie przez NCBR). Dyrektor NCBR wskazał ponadto, że Wykonawca jest zobowiązany realizować projekt zgodnie z jedną z uznanych metodyk zarządzania oraz realizować projekt w sposób zapewniający osiągnięcie celów oraz zgodność z harmonogramem i planem finansowym. Należy dodać, że upoważnienie

⁵⁵ Przepis § 2 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. w sprawie sposobu zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa.

⁵⁶ Dotyczy zarządzania, a nie nadzoru.

ustawowe zawarte w art. 28 ust. 3 ustawy o NCBR dotyczy określenia w drodze rozporządzenia sposobu realizacji zadań przez NCBR.

Dyrektor NCBR odnosząc się do pytania - czy wskazywał ministrowi właściwemu do spraw nauki na potrzebę zmian legislacyjnych w związku z tym, że powoływał zespoły nadzorujące dla projektów, zgodnie z przepisami rozporządzenia MNiSzW w sprawie zarządzania realizacją badań lub prac rozwojowych na rzecz obronności, pomimo że upoważnienie ustawowe (art. 28 ust. 3 ustawy o NCBR) nie obejmowało określenia w drodze rozporządzenia: zespołu nadzorującego jako podmiotu realizującego nadzór nad projektami, kompetencji Dyrektora NCBR do powołania zespołu nadzorującego, składu oraz zadań zespołu - przytoczył treść art. 28 ust. 1 i 3 ustawy o NCBR, definicję zarządzania z encyklopedii, a także powołał się na obowiązek powoływania zespołu nadzorującego przez Dyrektora NCBR określony w § 7 ust. 2 ww. rozporządzenia. Ponadto Dyrektor zdefiniował nadzór jako stale i bieżące kontrolowanie określonego podmiotu z możliwością wpływania na jego działanie. Dyrektor NCBR wyjaśnił, że nie zgłaszał zastrzeżeń w przedmiotowej kwestii, gdyż NCBR nie jest podmiotem uprawnionym do dokonywania wiążących ustaleń czy przepisy rozporządzenia wydane zostały z naruszeniem delegacji ustawowej, czy zgodnie z nią. Jednocześnie poinformował, że NCBR nie posiada inicjatywy ustawodawczej, jak również nie ma ustawowego umocowania do oceny tego, czy zakres regulacji wprowadzony w rozporządzeniu jest zgodny z oczekiwaniem ustawodawcy, czy też nie. Należy zaznaczyć, że treść przedmiotowego zagadnienia dotyczyła wskazania ministrowi właściwemu do spraw nauki przez NCBR na potrzebę zmian legislacyjnych w związku z określeniem w drodze rozporządzenia: zespołu nadzorującego jako podmiotu realizującego nadzór m.in. dla projektu, kompetencji Dyrektora NCBR do powoływania takiego zespołu, jego składu i zadań, pomimo że w art. 28 ust. 3 ustawy o NCBR jak i w pozostałych przepisach tej ustawy nie został określony taki podmiot jak zespół nadzorujący. Należy dodać, że do wskazania ministrowi właściwemu do spraw nauki, przez NCBR, na potrzebę zmian legislacyjnych w powyższym zakresie, nie jest konieczne posiadanie przez NCBR, ani inicjatywy ustawodawczej, ani statusu podmiotu uprawnionego do dokonywania wiążących ustaleń.

Dyrektor NCBR wyjaśnił również, że tytułem NCBR do zarządzania jest ustawa o NCBR, a w szczególności art. 28 ust. 1 ustawy o NCBR, a następnie § 4 rozporządzenia MNiSzW w sprawie zarządzania realizacją badań lub prac rozwojowych na rzecz obronności. Dyrektor NCBR zadeklarował gotowość przekazania spostrzeżeń i wniosków wynikających z dotychczasowych doświadczeń ze stosowania ustawy i rozporządzenia oraz stwierdził, że zasadnym wydaje się dokonanie przeglądu zapisów rozporządzenia po otrzymaniu wyników kontroli NIK i dokonanie w razie potrzeby ich aktualizacji we współpracy z MNiSzW, MON, MSWiA oraz NCBR.

Należy dodać, że w przepisach ustawy o NCBR nie był określony taki podmiot jak zespół nadzorujący realizujący nadzór.

Dyrektor NCBR w odpowiedzi na pytanie: czy i jak określono w ww. rozporządzeniu MNiSzW w sprawie zarządzania realizacją badań lub prac rozwojowych na rzecz obronności, sposób realizacji przez NCBR finansowania lub współfinansowania badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności (np. tryb i warunki przekazywania finansowania pochodzącego z dotacji otrzymywanych przez NCBR, sposób finansowego rozliczenia finansowania lub współfinansowania, weryfikacji rozliczenia finansowania lub współfinansowania) stwierdził, że „NCBR nie jest upoważniony do dokonania wykładni autentycznej przepisów rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. i oceny czy zakres regulacji wprowadzony w rozporządzeniu jest zgodny z oczekiwaniem ustawodawcy czy też nie. Zdaniem kontrolowanego, NCBR działał zgodnie z przepisami ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (...) oraz przepisami rozporządzenia (...)”. Z powyższego wynika, że Dyrektor NCBR nie wskazał sposobu realizacji przez NCBR finansowania lub współfinansowania badań lub prac rozwojowych na rzecz obronności określonego w rozporządzeniu. Dyrektor NCBR odnosząc się do zagadnienia dotyczącego informowania przez NCBR ministra właściwego do spraw nauki o potrzebie określenia w akcie wykonawczym sposobu realizacji zadań dotyczących finansowania lub współfinansowania badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności, stwierdził, że „sposób realizacji zadań dotyczących finansowania lub współfinansowania badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności jest

uregulowany w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, z tego też względu nie zgłaszano potrzeby zmian w tym zakresie”.

(dowód: akta kontroli str. 11657, 11660-11661, 11663-11666, 11972-11973)

Ustalono, że Komitet Sterujący do dnia zakończenia kontroli (tj. 20 czerwca 2018 r.) nie przeprowadził końcowej oceny merytorycznej projektów pt. Modułowy Integrator, Kamery, Celownik. Projekty te zostały zakończone w IV kwartale 2015 r. Zespół Nadzorujący dokonał końcowej oceny realizacji ww. 3 projektów w protokole z końcowej oceny realizacji projektu: pt. Modułowy Integrator - protokół podpisany został 29 czerwca 2016 r. i odpowiednio: pt. Kamery - 31 maja 2016 r., pt. Celownik - 6 lipca 2016 r. W ww. protokołach Zespoły Nadzorujące rekomendowały Komitetowi Sterującemu uznanie umów za niewykonane w części. Zespół Nadzorujący podtrzymał oceny zawarte w powyższych protokołach na kolejnych spotkaniach z dnia 26 września 2016 r., 28 września 2016 r., 29 września 2016 r.

Pierwszą czynnością, którą Komitet Sterujący rozpoczął przeprowadzenie końcowej oceny merytorycznej był protokół Nr 8/2017 z 28 września 2017 r., w którym podjęto uchwałę o odłożeniu rozpatrzenia sprawy dotyczącej końcowej oceny merytorycznej do następnego posiedzenia „ze względu na brak finalnego stanowiska MON”. Na kolejnym posiedzeniu z 10 października 2018 r. Komitet Sterujący podjął uchwałę o odłożeniu rozpatrzenia sprawy ze względu na: „brak finalnego stanowiska MON, brak ostatecznych ocen projektów przez Zespoły Nadzorujące”. Na posiedzeniu Komitetu Sterującego z 26 października 2017 r. Komitet Sterujący sformułował propozycję, aby zwrócić się do Zespołów Nadzorujących z prośbą o zapoznanie się z aktualnym stanem materiałów dotyczących projektów oraz o skierowanie pism do instytucji koordynujących poszczególne projekty w MON. Na posiedzeniu z 22 listopada 2017 r. Komitet Sterujący upoważnił przewodniczącego Komitetu Sterującego do zwrócenia się do Zespołów Nadzorujących o dokonanie ponownej analizy całości materiału zgromadzonego w sprawie przedmiotowych projektów. Na kolejnym posiedzeniu z 30 stycznia 2018 r. Komitet Sterujący podjął uchwałę o odłożeniu dokonania końcowej oceny merytorycznej do następnego posiedzenia. Na posiedzeniu Komitetu Sterującego w dniu 22 lutego 2018 r. postanowiono o skierowaniu wystąpienia do Ministra Obrony Narodowej w sprawie zobowiązania członków Zespołów Nadzorujących do sporządzenia oceny merytorycznej projektów i przedstawienia rekomendacji w oparciu o całość materiałów zgromadzonych w sprawie. Dyrektor NCBR w wystąpił pisemnie 12 marca 2018 r. do Ministra Obrony Narodowej w przedmiotowej kwestii. Przewodniczący Komitetu Sterującego wyjaśnił, że „ZN nie uwzględniły w swoich analizach wszystkich okoliczności mogących mieć wpływ na końcową ocenę merytoryczną zakończonych projektów. Brakowało informacji o zapoznaniu się i analizie wyjaśnień przedstawionych przez ekspertów i Wykonawców przedmiotowych projektów (...). KS stoi na stanowisku, że opinia ZN jest istotna i kluczowa dla dokonania przez KS końcowej oceny merytorycznej projektu. W sytuacji opisanej powyżej KS nie dokonał końcowej oceny merytorycznej przedmiotowych projektów”.

Kontrola wykazała, że w umowach dotyczących projektów pt.: DMO AH, Modułowy Integrator, Kamery, Celownik, NKTO, ZSDiKO, NPBWP, MBO, nie został sprecyzowany sposób i zakres końcowej oceny merytorycznej projektu obejmujący kontrolę zgodności wykonania projektu z warunkami określonymi w umowie.

(dowód: akta kontroli, str. 1275-12762268, 2276, 3351-3387, 3548-3557, 3643-3676, 3844-3850, 4019-4114, 4672-4676, 4798-4814, 5045-5165, 5459-5518, 5874-5959, 5809a-5881a, 9494-9501, 9465-9475, 9577-9584, 9599-9601, 9596-9597, 10648, 10663-10705, 10888-10891 10895-10898, 10902-10903, 12302-12308, 12313-12314, 12387-12392)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Komitet Sterujący w załącznikach pn. „Kryteria oceny merytorycznej wniosku” do regulaminów konkursów Nr 1/2011, 3/2012, 4/2013, 5/2014, 1/PS/2014 ustalił kryteria oceny merytorycznej wniosku (które były kryteriami wymienionymi w przepisach prawa powszechnie obowiązującego), w skład których weszły inne kryteria wymienione w

przepisach prawa powszechnie obowiązującego, stając się przez to faktycznie podkryteriami⁵⁷ podporządkowanymi kryteriom wymienionym w regulaminie. Pomimo że Komitet Sterujący w ww. regulaminach konkursów nie użył terminu „podkryterium” to faktycznie w „Kryteriach oceny merytorycznej wniosku” (stanowiące załączniki do regulaminów) kryteria określone w przepisach prawa powszechnie obowiązującego zostały podzielone na kryteria i podkryteria⁵⁸. Kryteria określone w przepisach prawa powszechnie obowiązującego zostały podzielone na kryteria i podkryteria⁵⁹ również w opracowanych w NCBR formularzach kwestionariuszy recenzji oraz w instrukcjach oceny wniosku dotyczących ww. 5 konkursów, które zostały udostępnione ekspertom, a także w kwestionariuszach recenzji (wypełnione formularze kwestionariuszy recenzji) sporządzonych przez ekspertów. Było to niezgodne z treścią art. 39 ust. 1-3 ustawy o NCBR i w § 6 ust. 1 pkt. 2-4 rozporządzenia MNiSzW w sprawie sposobu zarządzania realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności. W ocenie NIK, było to również działaniem nierzetelnym. Dokonanie podziału kryteriów określonych w przepisach prawa powszechnie obowiązującego na kryteria i podkryteria w regulaminach konkursów Nr 1/2011, 3/2012, 4/2013, 5/2014, 1/PS/2014 oraz formularzach kwestionariuszy recenzji i instrukcjach oceny wniosków udostępnionych ekspertom uniemożliwiło ekspertom przyznanie odrębnych punktów za kryteria wymienione w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, które były zapisane w kwestionariuszach recenzji wniosków dotyczących 8 projektów jako kryteria Nr 1, 2, 3 lub Nr 1, 2, 3, 4 (w zależności od regulaminu konkursu) nawet w sytuacjach gdy dla podkryteriów (wraz z uzasadnieniem obejmującym treści dotyczące kryteriów wymienionych w kwestionariuszach) przyznano odrębne punkty. Tym samym punkty przyznane przez ekspertów w kwestionariuszach recenzji wniosków dotyczących 8 projektów przyznanych za podkryteria (będące kryteriami wymienionymi w przepisach prawa powszechnie obowiązującego) były jednocześnie punktami przyznanymi za kryteria wymienione w kwestionariuszach recenzji (będące kryteriami wymienionymi w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, innymi niż wskazane w kwestionariuszach jako podkryteria). Z powyższego wynika, że eksperci za kryteria wymienione w kwestionariuszach recenzji wniosków mogli przyznać tylko 0 pkt, gdyż punkty przyznane za te kryteria stanowiły wyłącznie sumę punktów przyznanych za poszczególne podkryteria. W ocenie NIK, dokonanie oceny przez ekspertów wniosków dotyczących ww. 8 projektów w powyższy sposób było działaniem niecelowym i nierzetelnym.

(dowód: akta kontroli, str. 2033-2037, 2042-2046, 2048-2052, 2054-2101, 2117-2184, 2188-2204, 2236-2254, 9930, 9948, 9950, 10019, 9999, 10021-10022, 10027, 10052-10053, 10105, 10126-10127, 10179, 10215-10216, 11764i, 11769)

2. Ustalenie przez Komitet Sterujący, w załącznikach do regulaminów konkursów Nr 1/2011, 3/2012, 4/2013, 5/2014 kryteriów oceny merytorycznej wniosku z pominięciem kryterium określonego w § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie sposobu zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, które eksperci byli zobowiązani uwzględnić przy ocenie wniosków złożonych w ww. konkursach, było w ocenie NIK działaniem nierzetelnym. Ustalenie przez Komitet Sterujący w załącznikach⁶⁰ do ww. regulaminów konkursów kryterium zawartego w § 6 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia wśród kryteriów oceny formalnej było również działaniem niecelowym, gdyż w ten sposób regulamin uniemożliwiał ekspertom dokonanie oceny wniosków o finansowanie projektów, z zastosowaniem tego kryterium. W ocenie NIK, działaniem nierzetelnym było również pominięcie kryterium określonego w § 6 ust. 1 pkt 1

⁵⁷ W regulaminie nie użyto terminu „podkryterium”.

⁵⁸ Pomimo że nie użyto słowa „podkryterium”.

⁵⁹ Termin „podkryterium” użyty został w instrukcjach oceny wniosku o finansowanie projektu zgłoszonych w ramach konkursów Nr 1/2011, 3/2012, 4/2013, 5/2014, 1/PS/2014 oraz w formularzach kwestionariuszy recenzji, które wypełniali eksperci.

⁶⁰ Załącznik Nr 3, 3, 7, 7 - odpowiednio do regulaminów konkursów Nr 1/2011, 3/2012, 4/2013, 5/2014.

powołanego wyżej rozporządzenia w opracowanych przez NCBR formularzach⁶¹ kwestionariuszy recenzji wniosku (po wypełnieniu przez ekspertów kwestionariusze recenzji) i w instrukcjach oceny wniosku⁶², które zostały udostępnione ekspertom do dokonania oceny 7 wniosków o finansowanie wykonania projektów (objętych kontrolą) na projekt pt.: „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieżnych <<KRYL>>”, „Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR TYTAN zintegrowany z wyświetlaczem nahałmowym, modułem laserowego systemu identyfikacji <<swój-obcy>> (IFF) z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami celownika”, „Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim zakresie natężenia światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR TYTAN”, „Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza”, „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armatohaubic <<KRYL>>”, „Nowy kołowy transporter opancerzony”, „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty”.

(dowód: akta kontroli, str. 2033-2037, 2042-2046, 2048-2052, 2054-2101, 2117-2184, 2188-2204, 2236-2254, 9930, 9950, 10019, 9999, 10022, 10027, 10053, 10105, 10127, 10179, 10216, 11764i, 11769)

3. Komitet Sterujący w załączniku pn. „Kryteria oceny merytorycznej wniosku” do regulaminu konkursu Nr 1/PS/2014 nie uwzględnił dwóch kryteriów takich jak: stopień, w jakim wykonanie projektu przyczynia się do osiągnięcia celów strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych lub realizacji innych zadań Centrum, o którym mowa w art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR; zgodność wniosku składanego w ramach programu strategicznego z obszarami obronności i bezpieczeństwa państwa, o którym mowa w § 3 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia, tj., o którym mowa w § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. w sprawie sposobu zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa. W ocenie NIK, było to działanie niecelowe i nierzetelne. Przedmiotowe „Kryteria oceny merytorycznej wniosku” dotyczyły 6 projektów wyszczególnionych w załączniku Nr 1 do regulaminu konkursu Nr 1/PS/2014, w tym projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)”, które wchodziły w skład programu strategicznego pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”. Ponadto ww. dwa kryteria określone w przepisach prawa powszechnie obowiązującego zostały również pominięte w opracowanym przez NCBR formularzu⁶³ „Kwestionariusza recenzji wniosku o finansowanie projektu - konkurs Nr 1/PS/2014” (po ich wypełnieniu - kwestionariusze recenzji) i „Instrukcji oceny wniosku o finansowanie projektu realizowanego na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa konkurs Nr 1/PS/2014”, które zostały udostępnione ekspertom w celu dokonania oceny wniosku. W ocenie NIK było to działanie niecelowe i nierzetelne.

(dowód: akta kontroli, str. 2033-2037, 2042-2046, 2048-2052, 2199-2204, 10179-10180, 10191-101192, 10198, 10215-10216, 11764i, 11769)

4. W „Kryteriach oceny merytorycznej” ujętych w regulaminach konkursów Nr 1/2011, 3/2012, 4/2013, 5/2014, 1/PS/2014 oraz w opracowanych w NCBR formularzach recenzji (po wypełnieniu formularzy przez ekspertów - kwestionariusze recenzji) i instrukcjach oceny

⁶¹ Formularze kwestionariuszy recenzji wniosków z zawartymi w nich kryteriami i podkryteriami zostały opracowane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (dowód: akta kontroli str. 2054-2101, 2117-2125, 2127-2184, 2236-2245).

⁶² Tj. w: „Instrukcji oceny wniosku o finansowanie projektu zgłoszonego w ramach konkursu Nr 1/2011 projektów z obszaru bezpieczeństwa i obronności”, „Instrukcji oceny wniosku o finansowanie projektu zgłoszonego w ramach konkursu Nr 3/2012 z obszaru bezpieczeństwa i obronności państwa”, „Instrukcji oceny wniosku o finansowanie wykonania projektu realizowanego na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa konkurs Nr 4/2013”, „Instrukcji oceny wniosku o finansowanie wykonania projektu realizowanego na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa konkurs Nr 5/2014” (zwane dalej również instrukcjami oceny wniosków) (dowód: akta kontroli str. 2246-2250, 2251-2254).

⁶³ Formularze kwestionariuszy recenzji wniosków z zawartymi w nich kryteriami i podkryteriami zostały opracowane przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (dowód: akta kontroli str. 2033-2037, 2042-2052, 2199-2204).

wniosków dotyczących ww. 5 regulaminów konkursów, które zostały udostępnione ekspertom, było wykazane podkryterium pn. konkurencyjność technologiczna i ekonomiczna opracowanego rozwiązania na tle analogicznych rozwiązań światowych⁶⁴, które nie było ujęte w przepisach prawa powszechnie obowiązującego. Natomiast w „Kryteriach oceny merytorycznej” ujętych w regulaminach konkursów Nr 5/2014 i 1/PS/2014 oraz w opracowanych w NCBR formularzach recenzji i instrukcjach oceny wniosków dotyczących ww. 2 regulaminów konkursów, a także w kwestionariuszach recenzji (po wypełnieniu formularzy) zostały ujęte dwa podkryteria⁶⁵, tj.: ocena adekwatności kosztów zadań i etapów oraz kryterium ceny w relacji do innych złożonych wniosków na dany temat, które nie były ujęte w przepisach prawa powszechnie obowiązującego. Powyższe działanie było niezgodne z art. 39 ust. 5 ustawy o NCBR, ponieważ przepis ten wyłącza możliwość dodawania nowych kryteriów w przypadku projektów w zakresie badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa.

(dowód: akta kontroli, str. 9930, 9950, 10019, 9999, 10022, 10027, 10053, 10105, 10127, 10179, 10216, 11764i, 11769)

5. Zgodnie z art. 17 pkt 3 ustawy o NCBR do zadań Komitetu Sterującego należy koordynowanie realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa w ramach strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych. Ustalenie w regulaminie konkursu Nr 1/PS/2014 postanowienia w brzmieniu, że: „*KKP⁶⁶ koordynuje cały Program⁶⁷ (...)*” było niezgodne z treścią ww. art. 17 ust. 3 ustawy o NCBR.

(dowód: akta kontroli str. 10179-10194, 10216)

6. Kontrola wykazała, że Komitet Sterujący do dnia zakończenia kontroli (tj. 20 czerwca 2018 r.) nie przeprowadził końcowej oceny merytorycznej projektów pt. Modułowy Integrator, Kamery, Celownik, do czego był zobowiązany treścią art. 17 pkt 11 i art. 43 ust. 1 ustawy o NCBR. Projekty te zostały zakończone w IV kwartale 2015 r. Zespół Nadzorujący dokonał końcowej oceny realizacji ww. 3 projektów w protokole z końcowej oceny realizacji projektu pt. Kamery - podpisanym w dniu 31 maja 2016 r. i odpowiednio: pt. Modułowy Integrator - 29 czerwca 2016 r. oraz pt. Celownik - 6 lipca 2016 r. Zespół Nadzorujący na kolejnych spotkaniach we wrześniu 2016 r. podtrzymał swoje stanowiska zawarte w ww. protokołach. Zespoły Nadzorujące w protokołach rekomendowały Komitetowi Sterującemu uznanie umów za niewykonane w części. Wymiana korespondencji, po dokonaniu przez Zespoły Nadzorujące końcowej oceny realizacji ww. 3 projektów, pomiędzy przedstawicielami resortu obrony narodowej a NCBR w sprawie dokonania przez Zespoły Nadzorujące ponownej analizy i oceny wykonanych umów dotyczących powyższych projektów nie przyniosła rozstrzygnięcia w tym zakresie.

Pierwszą czynnością, którą Komitet Sterujący rozpoczął przeprowadzenie końcowej oceny merytorycznej był protokół Nr 8/2017 z 28 września 2017 r., w którym podjęto uchwałę o odłożeniu rozpatrzenia sprawy dotyczącej końcowej oceny merytorycznej do następnego posiedzenia „*ze względu na brak finalnego stanowiska MON*”. Z podejmowanych przez Komitet Sterujący działań, od września 2017 r. do zakończenia kontroli, w zakresie końcowej oceny merytorycznej wynika, że polegały one na dążeniu do tego, aby Zespoły Nadzorujące dokonały ponownej analizy zgromadzonego materiału, ponownej oceny i rekomendacji w zakresie ww. projektów. Przewodniczący Komitetu Sterującego wyjaśnił, że „*ZN nie uwzględniły w swoich analizach wszystkich okoliczności mogących mieć wpływ na końcową ocenę merytoryczną zakończonych projektów. Brakowało informacji o zapoznaniu się i analizy wyjaśnień przedstawionych przez*

⁶⁴ Pomimo że w regulaminach nie użyto terminu „podkryterium”, to faktycznie było to podkryterium jako część składowa kryterium Nr 2.

⁶⁵ Pomimo że w regulaminach nie użyto terminu „podkryterium”, to faktycznie były to podkryteria jako części składowe kryterium Nr 3.

⁶⁶ Komitet Koordynujący Program.

⁶⁷ W rozdziale I. Definicje, pkt 5 regulaminu konkursu Nr 1/PS/2014 zapisano, że: „Program – program strategiczny badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa pn. <<Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej>>”.

ekspertów i Wykonawców przedmiotowych projektów (...). KS stoi na stanowisku, że opinia ZN jest istotna i kluczowa dla dokonania przez KS końcowej oceny merytorycznej projektu". Należy podkreślić, że przepisy prawa powszechnie obowiązującego nie wymagają uzyskania przez Komitet Sterujący opinii, zaleceń, rekomendacji innych podmiotów do dokonania końcowej oceny merytorycznej zrealizowanego projektu. Opinie, oceny i rekomendacje nie są wiążące dla Komitetu Sterującego. Komitet Sterujący, pomimo że dysponował ocenami i rekomendacjami Zespołów Nadzorujących, wyjaśnieniami Wykonawców oraz opiniami ekspertów, to nie przygotował końcowej oceny merytorycznej powyższych projektów. W zakresie projektu np. pt. Modułowy Integrator ekspert wskazał na niepełne wykonanie przedmiotu umowy i oszacował zwrot środków finansowych na rzecz NCBR w wysokości ponad 2 mln zł. Przygotowanie końcowej oceny merytorycznej powyższych 3 projektów jest zadaniem ustawowym Komitetu Sterującego.

Kontrola wykazała, że w umowach dotyczących projektów pt.: DMO AH, Modułowy Integrator, Kamery, Celownik, NKTO, ZSDiKO, NPBWP, MBO, nie został sprecyzowany sposób i zakres końcowej oceny merytorycznej projektu obejmujący kontrolę zgodności wykonania projektu z warunkami określonymi w umowie, co było niezgodne z art. 41 ust. 2 pkt 5 w związku z art. 43 ust. 1 ustawy o NCBR.

(dowód: akta kontroli, str. 1275-12762268, 2276, 3351-3387, 3548-3557, 3643-3676, 3844-3850, 4019-4114, 4672-4676, 4798-4814, 5045-5165, 5459-5518, 5874-5959, 5809a-5881a, 9494-9501, 9465-9475, 9577-9584, 9599-9601, 9596-9597, 10648, 10663-10705, 10888-10891 10895-10898, 10902-10903, 12302-12308, 12313-12314, 12387-12392)

Uwagi dotyczące badanej działalności

1. Zdaniem NIK, w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. w sprawie zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, nie sprecyzowano w sposób jednoznaczny sposoby realizacji zadań dotyczących zarządzania przez NCBR realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, w trakcie realizacji projektu. W § 4 ww. rozporządzenia została powtórzona część treści art. 28 ust. 1 ustawy o NCBR, którą poszerzono o treść w brzmieniu: „w sposób zapewniający osiągnięcie celów oraz zgodność z harmonogramem i planem finansowym”. Dyrektor NCBR odnosząc się do sposobu zarządzania przez NCBR - według ww. rozporządzenia - realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa przytoczył⁶⁸ przepisy § 7 ust. 1-8 tego rozporządzenia. Dotyczyły one sprawowania nadzoru przez Dyrektora NCBR, powoływania zespołu nadzorującego (zwany dalej również ZN), składu zespołu nadzorującego i jego zadań, zasięgania opinii przez Dyrektora NCBR, podejmowania decyzji dotyczących kontynuacji, przerwania, zawieszenia realizacji programu strategicznego, programu, projektu w przypadkach określonych w przepisach oraz ewaluacji po zakończeniu realizacji projektu. Pomimo że zakres upoważnienia ustawowego (art. 28 ust. 3 ustawy o NCBR) ministra właściwego do spraw nauki (w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej) nie obejmował określenia w drodze rozporządzenia: zespołu nadzorującego jako podmiotu realizującego nadzór, kompetencji Dyrektora NCBR do jego powoływania, składu i zadań zespołu nadzorującego, to zagadnienia te zostały określone w ww. rozporządzeniu.

Należy dodać, że w przepisach ustawy o NCBR (w tym w art. 28 ust. 3 tej ustawy) nie zawarto upoważnienia ministra właściwego do spraw nauki (w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej) do określenia, w drodze rozporządzenia, kompetencji Dyrektora NCBR do podjęcia: decyzji o kontynuacji albo do przerwania realizacji, m.in. projektu (§ 7 ust. 6⁶⁹) oraz obligatoryjnej decyzji o zawieszeniu lub przerwaniu realizacji m.in. projektu (§ 7 ust.

⁶⁸ Dyrektor NCBR przytoczył także przepisy z ustawy o NCBR oraz postanowienia z umów.

⁶⁹ W § 7 ust. 6 rozporządzenia zapisano, że: w przypadku gdy w trakcie realizacji programu strategicznego, programu lub projektu okaże się, że nie zapewnia on zrealizowania założeń określonych w § 3 ust. 1, Dyrektor może podjąć decyzję o kontynuacji albo o przerwaniu realizacji programu strategicznego, programu lub projektu, po uzyskaniu opinii Komitetu Sterującego, a w razie potrzeby ekspertów.

770). W art. 28 ust. 3 ustawy o NCBR nie zawarto również upoważnienia do określenia przesłanek, których spełnienie dawało możliwość podjęcia powyższych decyzji (o których mowa w § 7 ust. 6 i 7). Zakres nadzoru nad wykonaniem projektu obejmował uprawnienie Dyrektora NCBR do wstrzymania finansowania projektu oraz do przerwania finansowania projektu w przypadku spełnienia wymaganych przesłanek wskazanych w ustawie o NCBR (art. 42 pkt 3 i 4 ustawy o NCBR).

Zdaniem NIK, sprecyzowanie w rozporządzeniu sposobu realizacji przez NCBR zadań dotyczących zarządzania realizacją badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności, w trakcie realizacji projektu, wpłynie na przejrzystość unormowań w tym zakresie.

Zdaniem NIK, celowe jest doprowadzenie przepisów rozporządzenia dotyczących Zespołu Nadzorującego do zgodności z treścią art. 28 ust. 3 ustawy o NCBR. Ponieważ w rozporządzeniu określono: ZN jako podmiot realizujący nadzór, kompetencje Dyrektora NCBR do powoływania ZN, skład i zadania ZN, podczas gdy zakres upoważnienia ustawowego sformułowany w art. 28 ust. 3 ustawy o NCBR tych kwestii nie obejmował. Powyższe powinno wpłynąć na spójność i przejrzystości uregulowań w przedmiotowym zakresie.

Brak upoważnienia ustawowego do unormowania w drodze rozporządzenia kompetencji nadzorczych Dyrektora NCBR w zakresie podjęcia decyzji (o których mowa w § 7 ust. 6 i 7 ww. rozporządzenia), a jednocześnie unormowanie w ustawie o NCBR innych kompetencji nadzorczych Dyrektora NCBR (tj. uprawnienia Dyrektora NCBR, o których mowa w art. 42 pkt 3 i 4 ustawy o NCBR) zdaniem NIK, uzasadnia konieczność podjęcia w tym zakresie niezbędnych działań legislacyjnych, które zapewnią przejrzystość i spójność unormowań prawnych w zakresie kompetencji nadzorczych Dyrektora NCBR.

W związku z powyższymi uwagami zasadnym jest wystąpienie pisemne Dyrektora NCBR do ministra właściwego do spraw nauki w celu podjęcia działań legislacyjnych w zakresie powyższych uwag.

(dowód: akta kontroli, str.9930, 9933, 9999, 10003-10004, 10027, 10030, 10061-10077, 10083-10098, 10105, 10108, 10135-10152, 10157-10172,10179, 10194, 10225-10244, 10251-10268,11657, 11660-11661, 11664-11666, 11764i, 11769)

2. W rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie sposobu zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, nie określono sposobu realizacji zadań przez NCBR w zakresie finansowania lub współfinansowania badań naukowych lub prac rozwojowych m.in. na rzecz obronności (m.in.: tryb i warunki przekazywania finansowania lub współfinansowania pochodzącego z dotacji otrzymywanych przez NCBR; sposób rozliczenia finansowania lub współfinansowania projektów; sposób rozliczenia projektów, które zakończyły się wynikiem negatywnym; sposób weryfikacji rozliczenia finansowania lub współfinansowania przez NCBR; dokumenty żądane przez NCBR do weryfikacji rozliczenia środków finansowych przekazanych w ramach finansowania lub współfinansowania, koniecznych NCBR do rozliczenia wykorzystanej dotacji celowej). Upoważnienie ustawowe zawarte w art. 28 ust. 3 ustawy o NCBR nałożyło na ministra właściwego do spraw nauki w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej do określenia w drodze rozporządzenia m.in. sposobu realizacji przez NCBR zadań, o których mowa w art. 28 ust. 1⁷¹ tej ustawy. NIK zwraca uwagę na zasadność wystąpienia NCBR do ministra właściwego do spraw nauki, aby w drodze rozporządzenia został określony sposób realizacji zadań przez NCBR w zakresie finansowania lub współfinansowania badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności, co

⁷⁰ W § 7 ust. 7 rozporządzenia zapisano, że: w przypadku gdy w trakcie realizacji programu strategicznego, programu lub projektu zostaną naruszone przepisy prawa lub ustanie możliwość zapewnienia finansowania programu strategicznego, programu lub projektu, Dyrektor Centrum podejmuje decyzję o zawieszeniu lub przerwaniu realizacji programu strategicznego, programu lub projektu, po uzyskaniu opinii, o której mowa w ust. 6.

⁷¹ Art. 28 ust. 1 ustawy o NCBR stanowi, że: Centrum zarządza realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa oraz je finansuje lub współfinansuje.

zapewni wykonanie upoważnienia ustawowego sformułowanego w art. 28 ust. 3 ustawy o NCBR.

(dowód: akta kontroli str. 11663)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność w badanym obszarze.

3. Przebieg realizacji i stan zaawansowania prac rozwojowych, w tym poprzedzonych badaniami naukowymi

Opis stanu faktycznego

Eksperti w kwestionariuszach recenzji dokonali oceny wniosków dotyczących projektów pt. DMO AH, Celownik, Kamery, Modułowy Integrator, ZSDiKO, NKTO, NBPWP poprzez przyznanie w kwestionariuszach recenzji punktów za poszczególne podkryteria (i sporządzenie uzasadnienia) oraz wpisanie przy poszczególnych kryteriach sumy punktów, które zostały przyznane za ww. poszczególne podkryteria wchodzące w skład każdego z kryteriów (1, 2, 3 lub 1, 2, 3, 4). Eksperti w kwestionariuszach recenzji przyznali punkty za udział środków Wykonawcy w kosztach projektu pt. Modułowy Integrator, Kamery, Celownik.

Eksperti nie ocenili ww. wniosków dotyczących projektów pt. DMO AH, Celownik, Kamery, Modułowy Integrator, ZSDiKO, NKTO, NBPWP pod względem kryterium określonego w § 6 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia.

Eksperti w kwestionariuszach recenzji dokonali oceny wniosku dotyczącego projektu pt. MBO poprzez przyznanie w kwestionariuszach recenzji punktów za poszczególne podkryteria (i sporządzenie uzasadnienia) oraz wpisanie przy poszczególnych kryteriach sumy punktów, które zostały przyznane za ww. poszczególne podkryteria wchodzące w skład każdego z kryteriów (1, 2, 3, 4). Ponadto eksperci przyznali punkty za kryterium dodatkowe pn. sposób koordynacji programu.

Eksperti w kwestionariuszach recenzji nie ocenili wniosku o finansowanie wykonania projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)” pod względem wymaganych dwóch kryteriów określonych w art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR i § 6 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli, str. 2033-2037, 2042-2046, 2048-2052, 2054-2101, 2117-2184, 2236-2245-2254)

Komitet Sterujący przygotował listy rankingowe pozytywnie zaopiniowanych wniosków, które stanowiły załączniki do niżej wymienionych uchwał:

- Nr 4/2011 z dnia 21 listopada 2011 r., z listą rankingową, na której był ujęty m.in. wniosek na projekt pt. „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic” (l.p. 7). Komitet Sterujący na tej liście rankingowej ujął 21 wniosków, w tym 3 wnioski na projekty (l.p. 1, 7, 12) dotyczące obronności, które były realizowane w okresie objętym kontrolą;

(dowód: akta kontroli, str. 882-884, 2208-2211)

- Nr 10/2012 z dnia 19 listopada 2012 r., z listą rankingową (pierwsza część), na której był ujęty m.in. wniosek na projekt: pt. „Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR ISW TYTAN, zintegrowany z wyświetlaczem nahełmowym, modułem laserowego systemu identyfikacji <<swój-obcy>> (IFF) z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami celownika” (l.p. 11); pt. „Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim zakresie natężenia światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN” (l.p. 13); pt. „Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza” (l.p. 18). Komitet Sterujący na tej liście rankingowej (część pierwsza) ujął 43 wnioski, w tym 28 wniosków na projekty (l.p. 11-38) dotyczące obronności;

(dowód: akta kontroli, str. 887-981, 2215-2222)

- Nr 11/2013 z 14 marca 2013 r., z listą rankingową (część druga), na której ujęto 13 wniosków, w tym 3 wnioski na projekty (l.p. 2, 6, 11) dotyczące obronności;

(akta kontroli, str. 2212-2214)

-Nr 27/2013 z dnia 28 listopada 2013 r., z listą rankingową, na której był ujęty m.in. wniosek na projekt: pt. „Nowy kołowy transporter opancerzony” (l.p. 21); „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armatohaubic, kryptonim KRYL” (l.p. 26). Komitet Sterujący na tej liście rankingowej ujął 34 wnioski, w tym 14 wniosków na projekty (l.p. 1-14) dotyczące obronności;

(akta kontroli, str. 893-898, 2224-2229)

- Nr 43/2014 z dnia 28 maja 2014 r., której załącznikiem była lista rankingowa pozytywnie zaopiniowanych wniosków, na której był ujęty wniosek na projekt pt. „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty” (l.p. 1) dotyczący obronności.

(dowód: akta kontroli str. 904-906, 2230-2232)

W drodze decyzji Dyrektora NCBiR wydawanej na podstawie listy rankingowej pozytywnie zaopiniowanych wniosków, zostały przyznane:

- 13 grudnia 2011 r. konsorcjum naukowemu (o składzie wymienionym w decyzji) środki finansowe w wysokości 28.161.460 zł, tytułem finansowania realizacji projektu pt. „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych”;

- 27 listopada 2012 r. Wnioskodawcy (o składzie wymienionym w decyzji) środki finansowe w wysokości 3.510.000 zł, tytułem finansowania realizacji projektu pt. „Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR ISW TYTAN, zintegrowany z wyświetlaczem nahałmowym, modułem laserowego systemu identyfikacji <<swój-obcy>> (IFF) z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami celownika”;

- 27 listopada 2012 r. Wnioskodawcy (o składzie wymienionym w decyzji) środki finansowe w wysokości 3.150.000 zł, tytułem finansowania realizacji projektu pt. „Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim zakresie natężenia światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN”;

- 27 listopada 2012 r. Wnioskodawcy (o składzie wymienionym w decyzji) środki finansowe w wysokości 8.760.000 zł tytułem finansowania realizacji projektu pt. „Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza”;

- 9 grudnia 2013 r. Wnioskodawcy (o składzie wymienionym w decyzji) środki finansowe w wysokości 45.350.000 zł, tytułem finansowania realizacji projektu pt. „Nowy kołowy transporter opancerzony”;

- 9 grudnia 2013 r. Wnioskodawcy (o składzie wymienionym w decyzji) środki finansowe w wysokości 70.000.000 z, tytułem finansowania projektu pt. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armatohaubic, kryptonim KRYL”;

- 7 października 2014 r. Wnioskodawcy (o składzie wymienionym w decyzji) środki finansowe w wysokości 62.000.000 zł, tytułem dofinansowania projektu pt. „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty”.

Przyznane powyższymi decyzjami Dyrektora NCBR środki finansowe na realizację projektów zostały również ujęte w umowach zawartych z Wykonawcami.

(dowód: akta kontroli, str. 3349-3351, 3354, 3642-3643, 3646, 4019, 4022, 4113-4114, 4797-4798, 4801, 4873, 5045, 5049, 5457-5458, 5808a, 5809a, 5812a)

Projekt pt. DMO AH

W założeniach szczegółowych ujętych w załączniku Nr 5 do regulaminu konkursu Nr1/2011 celem głównym było pozyskanie dla SZ RP dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm armatohaubic samobieźnych. Cele szczegółowe to: opracowanie projektu koncepcyjnego, analizy techniczno-ekonomicznej, projektu Założeń Taktyczno-Technicznych, opracowanie prototypu 155 mm haubicy samobieźnej na podwoziu kołowym, przeprowadzenie badań wstępnych i kwalifikacyjnych, opracowanie dokumentacji seryjnej. Kontrola wykazała, że Komitet Sterujący, w założeniach szczegółowych ww. regulaminu, pominął jeden z celów szczegółowych projektu dotyczący opracowania Studium Wykonalności (SW) na dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych, który był wykazany w dokumencie pn. „Propozycja programu do realizacji przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju” dotyczącym projektu pt. DMO AH przedstawionym Komitetowi Sterującemu w celu ustalenia regulaminu konkursu.

Wniosek o finansowanie wykonania projektu pt. „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych” (zwany dalej również wnioskiem na wykonania projektu pt.

DMO AH) został złożony do NCBR 16 września 2011 r. Umowa o wykonanie i finansowanie projektu pt. „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych” (zwana dalej również umową na wykonanie projektu pt. DMO AH) została zawarta 28 grudnia 2011 r. Termin realizacji projektu: 28 grudnia 2011 r. - 27 grudnia 2015 r. Przedmiotem umowy było wykonanie projektu pt. DMO AH poprzez realizację etapów i zadań zgodnie z harmonogramem projektu stanowiącym załącznik do umowy. Umowa ustanowienia konsorcjum Nr CPW/40/2011 została zawarta 12 września 2011 r. Strony umowy ustanowienia konsorcjum udzieliły Liderowi pełnomocnictwa do złożenia wniosku o finansowanie wykonania projektu w imieniu Konsorcjum.

Decyzja⁷² Dyrektora NCBR z dnia 13 grudnia 2011 r. zostały przyznane konsorcjum naukowemu środki finansowe w wysokości 28.161.460 zł, tytułem finansowania realizacji projektu pt. DMO AH.

Kontrola wykazała, że we wniosku i w umowie na wykonanie projektu zostały powtórzone cel główny i cele szczegółowe ujęte w założeniach szczegółowych do regulaminu konkursu Nr 1/2011. W umowie zostały określone wyniki końcowe projektu pt. DMO AH, które zaproponował we wniosku wybrany Wykonawca.

W trakcie realizacji umowy na wykonanie projektu pt. DMO AH były przedkładane raporty z zakończenia etapów, które były oceniane przez Zespół Nadzorujący.

Szef Inspektoratu Uzbrojenia zaakceptował 19 września 2014 r. „Protokół z przeglądu krytycznego projektu rozwojowego realizowanego w NCBR pt. <<Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych>>”. Zespół dokonujący przeglądu krytycznego stwierdził, że „nie jest możliwe osiągnięcie celu głównego pracy jaki jest <<Pozyskanie dla SZ RP dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm armato-haubic samobieźnych>> (pkt 1 załącznika do umowy), ponieważ cele szczegółowe zostały określone w wąskim zakresie. Rzeczywistym celem realizacji pracy, wynikającym z celów cząstkowych jest: <<Określenie założeń do projektowania dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm armato-haubic samobieźnych, a także wykonanie projektu technicznego 155 mm armato-haubicy samobieźnej na podwoziu kołowym oraz opracowanie Dokumentacji Technicznej Wyrobu, pozwalającej na zakup ww. armato-haubicy”. W ocenie Zespołu dokonującego przeglądu krytycznego projekt może być objęty nadzorem po spełnieniu warunków koniecznych takich m.in. jak: wskazanie w umowie rzeczywistego celu realizacji pracy oraz skorygowanie celów szczegółowych; harmonizacja zakresu realizacji bieżącego projektu z projektem realizowanym w ramach umowy dotyczącej wykonania i finansowania projektu pt. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armato-haubic, kryptonim KRYL”; dostosowanie zapisów umowy do zapisów wynikających z decyzji Nr 72/MON z 25 marca 2013 r.; precyzyjne ujęcie w ww. umowie praw do wyników pracy (w tym również do prototypów wykonanych w ramach realizacji projektu) oraz przeniesienia w tym zakresie autorskich praw majątkowych; ujęcie w ww. umowie zapisu wskazującego na obowiązek uzyskania i dostarczenia Zamawiającemu (na rzecz uprawnionego) przez Wykonawcę stosownych certyfikatów ochrony kryptograficznej. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej zaakceptował 5 lutego 2015 r. wniosek o podjęcie czynności nadzoru nad projektem pt. DMO AH.

Aneksen Nr 3/2015 z 23 grudnia 2015 r. do umowy na wykonanie projektu pt. DMO AH Strony umowy rozszerzyły zapisy dotyczące autorskich praw majątkowych.

Kontrola wykazała, że po upływie ponad 4 lat od zawarcia umowy Strony (pierwotny termin zakończenia umowy to 27 grudnia 2015 r.) odstąpiły od dotychczasowego celu głównego i ustaliły aneksem Nr 5/2016 z 7 czerwca 2016 r. inny cel główny projektu, który obejmował jeden z dotychczas istniejących celów szczegółowych, tj. opracowanie Projektu koncepcyjnego (PK), Analizy Techniczno-Ekonomicznej (ATE), projektu Założeń Taktyczno-Technicznych (prZTT) na dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych oraz dodano opracowanie projektu ZTT na 155 mm armatohaubicę samobieźną na podwoziu kołowym, wykonanie projektu technicznego 155 mm armatohaubicy samobieźnej na podwoziu kołowym i opracowanie Dokumentacji Technicznej Wyrobu. Strony umowy powyższym aneksem zmieniły równocześnie cele szczegółowe poprzez dodanie do dotychczas istniejącego celu szczegółowego opracowanie

⁷² Nr 0030/R/ID1/2011/01.

Dokumentacji Technicznej Prototypu oraz Dokumentacji Technicznej Wyrobu w zakresie 155 mm armatohaubicy samobieżnej na podwoziu kołowym. Dotychczasowe wyniki końcowe projektu zostały rozszerzone o takie dokumenty jak: projekt ZTT na 155 mm armatohaubicę samobieżną na podwoziu kołowym oraz Dokumentacja Techniczna Wyrobu (DTW) w zakresie 155 mm armatohaubicy samobieżnej na podwoziu kołowym „Kryl” (skład opisany w pkt 1.1.2.).

Szef Inspektoratu Uzbrojenia w piśmie z 5 marca 2017 r. poinformował NCBR, że IU jako koordynator stwierdza brak postępów w realizacji przez Wykonawcę dokumentów takich jak: Projekt Konceptyjny, Analiza Techniczno-Ekonomiczna, Projekt Założeń Taktyczno-Technicznych w ramach projektu pt. DMO AH. Jakość powyższych dokumentów opracowanych przez Wykonawcę nie uzyskała akceptacji Zespołu Nadzorującego (zbiorcze uwagi były przesłane do Wykonawcy pismami z 31 sierpnia 2016 r. i 9 września 2016 r.).

Zastępca Szefa IU, w związku z pismem dotyczącym przeprowadzenia badań strzelaniem 155 mm samobieżnej armatohaubicy na podwoziu kołowym „KRYL”, poinformował Dyrektora Działu Zarządzania programami i projektami na rzecz bezpieczeństwa i obronności NCBR, że zaplanowane badania strzelaniem nie mogą być powiązane z obecnym etapem realizacji umowy na wykonanie projektu pt. DMO AH ponieważ: aktualnie w ramach ww. umowy jest realizowany etap OZP, w którym Wykonawca opracowuje m.in. projekt Założeń Taktyczno-Technicznych (ZTT) na 155 mm samobieżną haubicę na podwoziu kołowym „KRYL”; zatwierdzone ZTT powinny stanowić podstawę do opracowania przez Wykonawcę Dokumentacji Technicznej Prototypu (DTP) ww. haubicy; w oparciu o DTP Wykonawca powinien wykonać prototyp 155 mm samobieżnej haubicy na podwoziu kołowym „KRYL” (doprowadzić faktycznie wykonany model do zgodności z dokumentacją); Wykonawca powinien opracować Program Badań Wstępnych, który będzie podlegał uzgodnieniu i zatwierdzeniu w resorcie obrony narodowej; Zespół Nadzorujący może formalnie przystąpić do udziału w badaniach w roli obserwatorów dopiero po uzgodnieniu i zatwierdzeniu Programu Badań Wstępnych. Ponadto Szef IU poinformował, że Wykonawca zamierza poddać badaniu sprzęt wojskowy o bliżej nieokreślonym statusie oraz bez odniesienia do wymagań, a ponadto niezgodnie z bieżącym etapem realizacji umowy. Zdaniem koordynatora zaplanowane badania strzelaniem 155 mm samobieżnej armatohaubicy na podwoziu kołowym „KRYL” są badaniami własnymi Wykonawcy, które nie będą mogły potwierdzić zgodności uzyskanych wyników z wymaganiami gdyż nie zostały one formalnie zdefiniowane.

(dowód: akta kontroli, str. 940, 982-990, 992-1004, 1953-1956, 5232-5487, 5496-5500, 5506-5512, 9988-9089, 10714-10716, 11533-11535, 11667, 11980, 12718-12721)

Projekt pt. ZSDiKO

Ustalono, że w uzgodnionych założeniach dla projektu pt. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armato-haubic, kryptonim KRYL” (zwany dalej również ZSDiKO), zapisano w celach szczegółowych, że w Studium Wykonalności, OZP i projekcie ZTT zostanie rozpatrzona i opisana możliwość opracowania zunifikowanego, przystosowanego do transportu na pokładzie samolotu C-130 wozu dowodzenia dowódcy plutonu ogniowego, wozów plutonu rozpoznania i rozpoznania topograficznego, wozu rozpoznania z bezzałogowym samolotem rozpoznawczym, wozu oficera łącznikowego opartych na bazie transportera opancerzonego.

W ww. założeniach dla projektów zapisano ponadto, że w SW, OZP i w projekcie ZTT rozpatrzona i opisana zostanie możliwość opracowania wozów dowódczo-sztabowych dowódcy, szefa sztabu i zastępcy dowódcy dywizjonu, wozów dowodzenia dowódcy baterii i dowódcy kompanii logistycznej opartych na bazie samochodu ciężarowego o zabudowie furgonowej oraz wozów dowódczo-sztabowych dowódcy i szefa sztabu dywizjonu na bazie kołowego transportera opancerzonego. W przedmiotowych założeniach podano, że: „w następnym kolejności opracowany zostanie projekt techniczny na wszystkie ww. składniki systemu (dokumentacja techniczna na prototypy, wykonanie prototypów, opracowanie programów badań wstępnych i kwalifikacyjnych wraz z metodykami, wykonanie ww. badań) (...)”. Wniosek o finansowanie projektu pt. ZSDiKO został złożony 22 września 2013 r. do NCBR. Umowa konsorcjum została zawarta 17 września 2013 r. Podmioty wchodzące w

skład konsorcjum przedstawiły oświadczenia, o których mowa w art. 37 ust. 3 ustawy o NCBR.

W wyniku rozpatrzenia wniosku i mając na względzie listę rankingową pozytywnie zaopiniowanych wniosków, decyzją Dyrektora NCBR przyznano Wnioskodawcy (w składzie złożonym z czterech podmiotów) 70.000.000 zł, tytułem finansowania realizacji projektu. Umowa o wykonanie i finansowanie projektu pt. Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armatohaubic, kryptonim KRYL (zwana dalej również umową na wykonanie projektu pt. ZSDiKO) została zawarta 23 grudnia 2013 r. przez NCBR z Huta Stalowa Wola S.A. (Wykonawca) będącą liderem konsorcjum. Całkowite koszty projektu ustalono na 90.000.000 zł. Termin realizacji projektu: 23 grudnia 2013 r. - 22 grudnia 2017 r. Przedmiotem umowy było wykonanie projektu pt. ZSDiKO zgodnie z harmonogramem wykonania projektu. We wniosku i w powyższej umowie nie uwzględniono określonych w uzgodnionych założeniach postanowień dotyczących opracowania SW i projektu technicznego (dokumentacja techniczna na prototyp wozu dowodzenia dowódcy kompanii logistycznej, wykonanie tego prototypu, wykonania badań kwalifikacyjnych w tym zakresie) dotyczących wozu dowodzenia dowódcy kompanii logistycznej opartego na bazie samochodu ciężarowego o zabudowie furgonowej. W powyższym wniosku i umowie na wykonanie projektu pt. ZSDiKO zapisano w celach szczegółowych, że nośnikami bazowymi, dla wozu dowódczo-sztabowego dowódcy, szefa sztabu i zastępcy dowódcy dywizjonu oraz wozu dowodzenia dowódcy baterii, będzie pojazd kołowy 6 x 6 o zabudowie furgonowej. Wykonawca przekazał raporty z zakończenia etapu I (wraz z uzupełnieniem).

W trakcie realizacji projektu Sekretarz Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej zaakceptował 5 lutego 2015 r. wniosek o podjęcie czynności nadzoru nad projektem pt. ZSDiKO złożony przez Szefa Inspektoratu Uzbrojenia w którym zaproponowano inny cel główny, tj. „pozyskanie dla resortu obrony narodowej dokumentacji (Dokumentacji Technicznej Wyrobu – DTW lub Wstępnych Założeń Taktyczno-Technicznych – WZTT) pozwalającej na zakup zautomatyzowanych systemów dowodzenia i kierowania ogniem dla dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armato-haubic KRYL oraz dywizjonowego modułu ogniowego 122 mm wyrzutni rakietowych WR-40 LANGUSTA”. We wniosku o podjęcie czynności nadzoru wymagano od NCBR i Konsorcjum realizującego umowę m.in. wskazania rzeczywistego celu realizacji pracy oraz skorygowania celów szczegółowych, harmonizacji zakresu realizacji projektu pt. ZSDiKO z projektem pt. DMO AH, precyzyjnego ujęcia w umowie wyników projektu. Ponadto stwierdzono, że: *„w umowie nie określono w sposób syntetyczny i jednoznaczny celów szczegółowych. Zdaniem IU należy ponownie określić cele szczegółowe, tak aby poprzez ich realizację osiągnąć wyżej zaproponowany cel główny (...). Cel szczegółowy pierwszego etapu powinien obejmować: (...) opracowanie Studium Wykonalności (SW) i WZTT na zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armato-haubic (...). W przypadku gdy analiza (...) przedstawiona w SW wykaże brak możliwości zakupu ZSDiKO w oparciu o WZTT celem dalszej realizacji pracy powinno być: opracowanie Projektu Konceptyjnego (...); opracowanie dokumentacji technicznej wyrobu pozwalającej na zakup zautomatyzowanego systemu dowodzenia i kierowania ogniem dla: dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armato-haubic; dywizjonowego modułu ogniowego 122 wyrzutni rakietowych WR-40 Langusta”.*

Zastępca Dyrektora NCBR poinformował pismem z 29 września 2014 r. o wstrzymaniu finansowania (do daty wyjaśnień z 8 czerwca 2018 r. nie wznowiono finansowania przedmiotowego projektu).

(dowód: akta kontroli, str.963, 1423-1439, 1960-1962, 5582a-5631a, 5665a-5807a)

Projekt NKTO

W konkursie Nr 4/2013 został wybrany m.in. wniosek o finansowanie projektu pt. Nowy kołowy transporter opancerzony (zwany dalej również NKTO). Umowa konsorcjum została zawarta 8 lutego 2013 r. Podmioty wchodzące w skład konsorcjum przedstawiły oświadczenia, o których mowa w art. 37 ust. 3 ustawy o NCBR. W wyniku rozpatrzenia przedmiotowego wniosku, mając na względzie listę rankingową pozytywnie zaopiniowanych wniosków, decyzją Dyrektora NCBR przyznano Wnioskodawcy (w składzie 6 podmiotów) 45.350.000 zł, tytułem finansowania projektu. Umowa o wykonanie i finansowanie projektu

pt. Nowy kołowy transporter opancerzony (zwana dalej również umową na wykonanie projektu pt. NKTO) została zawarta 23 grudnia 2013 r. przez NCBR z Wojskowymi Zakładami Mechanicznymi (Wykonawca) będącymi liderem konsorcjum. Całkowite koszty projektu ustalono na 55.550.000 zł. Termin realizacji projektu: 23 grudnia 2013 r. - 22 grudnia 2017 r. Przedmiotem umowy było wykonanie projektu pt. NKTO zgodnie z harmonogramem wykonania projektu. W 2014 r. ograniczono finansowanie tego projektu poprzez zezwolenie na finansowanie tylko etapu I do czasu zatwierdzenia Wstępnych Założeń Taktyczno-Technicznych (WZTT). Dokumenty I etapu, w ramach umowy o wykonanie projektu pt. NKTO, takie jak projekt Studium Wykonalności, projekt Wstępnych Założeń Taktyczno-Technicznych oraz projekt Założeń Taktyczno-Technicznych zostały opracowane przez Wojskowy Instytut Techniki Panczernej i Samochodowej. Projekt Studium Wykonalności oraz projekt WZTT zostały opłacone w kwocie 365.000 zł, a projekt ZTT w kwocie 287.373,76 zł, ze środków finansowych przekazanych w ramach finansowania NCBR. Ustalono, że Szef Zarządu Planowania Użycia Sił Zbrojnych i Szkolenia Sztabu Generalnego Wojska Polskiego (ZPUSZIS – P3/P7 SG WP) w piśmie z 14 września 2015 r. odmówił opiniowania ww. dokumentów ze względu na to, że realizacja projektu pt. NKTO nie wynika bezpośrednio z zapisów zawartych w Wymaganiach Operacyjnych Sił Zbrojnych RP edycji 2012, jak też z realizowanego aktualnie Przeglądu Potrzeb Zdolności Operacyjnych SZ RP. Z kolei Szef Zarządu Wojsk Aeromobilnych i Zmotoryzowanych Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych w piśmie z 17 maja 2016 r. stwierdził, że: „(...) w obecnej postaci projekt Studium Wykonalności (SW), projekt Wstępnych Założeń Taktyczno-Technicznych (WZTT) i projekt Założeń Taktyczno-Technicznych (ZTT) do projektu realizowanego w ramach NCBiR <<Nowy KTO>> nie mogą być uzgodnione. Wynika to z faktu, że przesłanki określone w dokumentach⁷³ w oparciu, o które przystąpiono do opracowania SW, WZTT i ZTT już po zawarciu umowy na realizację projektu kr. <<Nowy KTO>> uległy dezaktualizacji. Jest to widoczne w zapisach projektu SW, które nie odpowiadają stanowi faktycznemu, zwłaszcza w zakresie potrzeb ilościowych na pojazdy kołowe w najbliższych latach. (...) Zawarte w projekcie WZTT wymagania w naszej ocenie nie gwarantują oczekiwanego <<skoku technologicznego>>. Przyjęte parametry techniczne przyszłego KTO są porównywalne z parametrami pojazdów, które trafiają obecnie do produkcji seryjnej. (...) część wskazanych parametrów taktyczno-technicznych nie może zostać zaakceptowana, jako niespełniająca przyszłych oczekiwań Sił Zbrojnych (...). Projekt ZTT stanowi bezpośrednią kopię zapisów projektu WZTT i nie zawiera pełnego opisu wymagań na projektowany SpW (...)”.

Szef Zarządu Wojsk Aeromobilnych i Zmotoryzowanych Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych do zapisów w Studium Wykonalności w brzmieniu: „W obecnej sytuacji do 2019 roku zakończona zostanie licencyjna produkcja wozów Rosomak...” oraz „(...) zaistnieje naturalna potrzeba pozyskiwania kilkudziesięciu wozów zwłaszcza w wersjach specjalnych rocznie”, zgłosił uwagi odpowiednio w brzmieniu: „Aktualnie obowiązująca umowa na produkcję licencyjną obowiązuje do 2023 roku” oraz „Wg SW potrzeba miałaby wystąpić od 2019 roku, natomiast Wojska Lądowe nie identyfikują takiej potrzeby co najmniej do roku 2030. Realne potrzeby wymiany posiadanych KTO wystąpią od roku 2035”.

Porównanie treści opracowanego projektu WZTT i projektu ZTT w ramach umowy na wykonanie projektu pt. NKTO wykazało, że 29 stron projektu ZTT (spośród 32,5 stron tego dokumentu) zawiera identyczne (takie same) treści co projekt WZTT. Poszczególne identyczne treści rozmieszczone są pod tymi samymi lub pod różnymi numerami stron w ww. dokumentach. Z powyższego wynika, że za jedną stronę projektu WZTT i projektu ZTT zapłacono ponad 8.700 zł (287.373,76 zł : 33 strony = 8.708,30 zł za jedną stronę). (dowód: akta kontroli, str. 4683-4860, 8248-8310, 10506-10512, 10514, 11191-11192, 11200a, 11200e)

⁷³ Wniosek Ministra Obrony Narodowej w sprawie uruchomienia programów strategicznych, programów i projektów z obszaru obronności państwa w Narodowym Centrum Badań i Rozwoju – zatwierdzony w dniu 9.05.2013 r. i przesłany do Dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju za pismem nr 1719/S/2 z dnia 09.05.2013 r.

Projekt pt. NBPWP

W konkursie Nr 4/2013 został wybrany m.in. wniosek o finansowanie projektu pt. Nowy bojowy pływający wóz piechoty (zwany dalej również NBPWP). Umowa konsorcjum została zawarta 14 lutego 2013 r. Podmioty wchodzące w skład konsorcjum przedstawiły oświadczenia, o których mowa w art. 37 ust. 3 ustawy o NCBR. W wyniku rozpatrzenia przedmiotowego wniosku mając na względzie listę rankingową pozytywnie zaopiniowanych wniosków, decyzją Dyrektora NCBR przyznano Wnioskodawcy (w składzie 10 podmiotów) 62.000.000 zł, tytułem finansowania projektu. Umowa o wykonanie i finansowanie projektu pt. Nowy bojowy pływający wóz piechoty (zwana dalej również umową na wykonanie projektu pt. NBPWP) została zawarta 24 października 2014 r. przez NCBR z Hutą Stalowa Wola S.A. (Wykonawca) będącą liderem konsorcjum. Całkowite koszty projektu ustalono na 75.081.677 zł. Termin realizacji projektu: 24 października 2014 r. - 23 października 2019 r. Przedmiotem umowy było wykonanie projektu pt. NBPWP zgodnie z harmonogramem wykonania projektu. W dniu 8 lipca 2016 r. poinformowano Wykonawcę o czasowym wstrzymaniu finansowania projektu do czasu zatwierdzenia Wstępnych Założeń Taktyczno-Technicznych (WZTT). NCBR poinformował Wykonawcę o wznowieniu finansowania projektu w związku z zatwierdzeniem WZTT i Studium Wykonalności. Zrealizowane etapy I i II zostały pozytywnie ocenione przez Zespół Nadzorujący. Wykonawca z dniem 23 czerwca 2018 r. zakończył realizację etapu 3.

Kontrola wykazała, że opracowane przez Wojskowy Instytut Techniki Pancernej i Samochodowej (WITPiS), w ramach realizacji umowy na wykonanie projektu pt. NBPWP, dokumenty takie jak: „Wstępne Założenia Taktyczno-Techniczne na Bojowy Wóz Piechoty kryptonim Borsuk” (14 stron) oraz „Projekt Założeń Taktyczno-Technicznych na Nowy Bojowy, pływający wóz piechoty kryptonim Borsuk” (14 stron), zawierały identyczne treści. Koszty opracowania ww. Wstępnych Założeń Taktyczno-Technicznych zostały opłacone w kwocie 77.682,75 zł, w tym: 73.248,15 zł ze środków finansowych przekazanych przez NCBR. Koszty opracowania ww. projektu Założeń Taktyczno-Technicznych zostały opłacone w kwocie 103.563,25 zł, w tym: 97.650,85 zł ze środków finansowych przekazanych przez NCBR. Powyższe wielkości zostały wykazane w raporcie z zakończenia etapu Nr 2 projektu pt. NBPWP.

Kontrola wykazała, że w trakcie realizacji projektu pt. NBPWP, przez Politechnikę Warszawską w ramach umowy o dzieło pn. „Analiza i porównanie istniejących BWP” opracowano za 10.000 zł dokument pt. „Gąsienicowe bojowe wozy piechoty. Drogi i trendy rozwoju” (43 strony, w tym jedna strona tytułowa oraz jedna strona pusta), w którym na 13 stronach zamieszczono opisy, a na pozostałych stronach ujęto m.in. kopie zdjęć z opisami z książki (pt. „Wozy bojowe 1914-1964”), rysunki i schematy z czasopisma rosyjskojęzycznego, rysunki i zdjęcia z Internetu. (dowód: akta kontroli, str. 964-965, 4873- 5091, 5175, 5196-5207, 11154-11155, 11981, 11997-11998)

Projekt pt. MBO

Komitet Sterujący ujął na liście rankingowej pozytywnie zaopiniowanych wniosków, 5 wniosków, w tym wniosek dotyczący projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)” (zwany dalej również projektem pt. MBO), pomimo że każdy z tych wniosków nie został oceniony przez ekspertów pod względem dwóch obligatoryjnych kryteriów wymienionych w przepisach prawa powszechnie obowiązującego. Lista rankingowa stanowiła załącznik do uchwały Nr 68/2014 Komitetu Sterującego do spraw badań naukowych i prac rozwojowych w obszarze bezpieczeństwa i obronności państwa z dnia 19 listopada 2014 r. Komitet Sterujący w uchwale Nr 68/2014 rekomendował poprzedzenie zawarcie umów na realizację poszczególnych projektów przeprowadzeniem przez NCBR z udziałem ekspertów gestora (MON) negocjacji z wykonawcami. W uchwale przyjęto, że negocjacje powinny obejmować osiągnięcie m.in. następujących celów: ustalenie wysokości dofinansowania projektów z uwzględnieniem aktualnych uwarunkowań kosztowych; uzyskanie opinii ekspertów oceniających wnioski oraz budżet programu; zarządzanie programem przez podmiot przemysłowy.

Z „Protokołu z negocjacji sposobu zarządzania i wyboru właściciela zarządzającego programem strategicznym pn. <<Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii

skierowanej>>” (spotkanie negocjacyjne z dnia 1 grudnia 2014 r.) wynika, że podczas spotkania negocjacyjnego (w którym uczestniczyli przedstawiciele NCBR, MON i Wojskowej Akademii Technicznej oraz PIT-Radwar S.A.) zostały podjęte ustalenia dotyczące potrzeby uregulowania sposobu zarządzania całym strategicznym programem przez właściciela programu oraz ustalono, że właścicielem strategicznego programu jest PIT-Radwar S.A. Na spotkaniu negocjacyjnym w dniu 15 grudnia 2014 r. (w siedzibie PIT-Radwar S.A.), w którym uczestniczyli przedstawiciele NCBR i PIT-Radwar S.A. ustalono budżet kosztów zarządzania strategicznym programem pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” w wysokości 12.000.000 zł.

(dowód: akta kontroli, str. 900-902, 2038-2040, 6976-6977, 10192-10193, 11038-11041)

W „Założeniach do projektów w konkursie Nr 1/PS/2014. Zatwierdzony przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego program strategiczny pn. <<Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej>>” stanowiących załącznik Nr 2 do regulaminu tego konkursu postanowiono, że: „Program podzielony jest na niezależne od siebie projekty, w wyniku których powstaną UiSW⁷⁴, materiały oraz dokumenty (...), które pozwolą na osiągnięcie zakładanych zdolności operacyjnych, dlatego wskaźnikami dla Programu będą: (...) system broni parzącej (obezwładniającej) – zasięg skuteczny około 1 km – do 5 km (uzależniony od obszaru widoczności systemu celowniczego), szybkość przygotowania do działania operacyjnego około 30 s do 100 s (...)”. Ponadto w powyższych „Założeniach do projektów...” określono maksymalny czas działania systemu broni parzącej (obezwładniającej) na około 5 godzin. We wniosku dotyczącym projektu pt. MBO postanowiono natomiast, że zasięg mikrofalowej broni obezwładniającej „powinien wynosić nie mniej niż 1 km” oraz że „ze względu na przeznaczenie broń musi być mobilna i nie wymagająca zbyt długiego czasu przygotowania do pracy”. We wniosku nie określono maksymalnego czasu działania. Pomimo istnienia w przedmiotowym wniosku celów szczegółowych dotyczących badań laboratoryjnych z wykorzystaniem żyrotronu na implantach oraz badań polowych na grupach ochotników wykazujących pożądaną cechy wektora badań (np. implant stawu biodrowego) w ramach badań biologicznych i medycznych skutków działania oraz poznania skutków ubocznych oddziaływania tego typu promieniowania na organizmy żywe oraz na implanty, to nie zostały określone w harmonogramie wykonania projektu i kosztorysie projektu do powyższego wniosku koszty badań wynikające z powyższych celów szczegółowych. W notatce z posiedzenia Zespołu Nadzorującego z Wykonawcą, które odbyło się 25 stycznia 2017 r. odnotowano, że „(...) pomimo ponawianych zapytań brak odpowiedzi na dwa pytania zadane przez Departament Wojskowej Służby Zdrowia. Pierwsze dotyczyło faktu, że w celach szczegółowych jest mowa o badaniach biologicznych i medycznych skutków działania broni mikrofalowej oraz poznanie skutków ubocznych oddziaływania tego typu broni na organizmy żywe i implanty. W opisie projektu nie napisano jakie implanty będą badane i o nie dopytywał się Zespół Nadzorujący (...). Podpułkownik (...) zwrócił uwagę na fakt, iż zadanie nie znalazło pokrycia w środkach finansowych w harmonogramie wykonania projektu oraz w kosztorysie (...). Kierownik projektu wskazywał na pośpiech przy opracowywaniu treści wniosku, a także na fakt łączenia poszczególnych części aplikacji w ostatniej chwili. Podnosił, że w związku z tym nie zauważono tego, że nigdzie w całym zadaniu nie ma odniesienia do tak sformułowanego celu”. W notatce odnotowano, że: „Problemy w projekcie stanowią implanty oraz na etapie rozwojowym badania z udziałem ochotników. Wykonawcy jeszcze raz podkreślili, że zapisy dotyczące implantów nie do końca były przemyślane. Obecnie zaczęto zastanawiać się na tym w jaki sposób dołożyć ww. implanty do projektu pomimo braku stosownych zapisów w harmonogramie wykonania projektu oraz w kosztorysie (...). Przedstawiciele Wykonawcy podpisali się pod stwierdzeniem, że badania z udziałem ludzi nie będą prowadzone (...)”. W notatce z posiedzenia Zespołu Nadzorującego z 25 kwietnia 2017 r. odnotowano, że: „(...) możliwe jest zaplanowanie kosztów ubezpieczeń, opłacenia ochotników, itp. jednak koszty samych badań, które mogą dotyczyć udziału jednostki są (...) trudne do oszacowania. Będzie to możliwe dopiero po przeprowadzeniu badań z fazy badawczej i po zapoznaniu się z wynikami tych badań (...). Pytany o możliwość udziału w badaniach medycznych przedstawiciel tychże nauk, prof. (...) określił kwotę wstępnie na poziomie 20 mln zł, po negocjacjach kwota została zmniejszona o połowę (...)”. W notatce

⁷⁴ Uzbrojenie i Sprzęt Wojskowy.

odnotowano, że: „koordynator (...) poprosił o przestudiowanie całej treści umowy i wyłuskanie wciąż niewyjaśnionych i do końca nieprzemyślanych zapisów. Konieczne jest zweryfikowanie czy ten projekt jest w ogóle wykonalny (...). Pan (...) zauważył, że dopiero podczas spotkania padła kwota, która może być potrzebna na badania na ludziach i, że najwyraźniej projekt tą kwotą nie dysponuje (...)”. W notatce odnotowano, że „(...) nadal jesteśmy w fazie dyskusji czy badania na ludziach wykonać czy nie wykonać oraz kiedy takie badania będą przeprowadzone (...). Także pan (...) ponowił prośbę o udzielenie odpowiedzi na pytania (...) – kiedy badania zostaną przeprowadzone oraz na jakich implantach”.

(dowód: akta kontroli, str. 2038-2040, 2614-2616, 2623, 2627, 2636, 2650-2651)

Decyzją Nr DOB/1/PS/2/1/2014 Dyrektora NCBR z dnia 19 grudnia 2014 r. oraz decyzją Nr DOB/1/PS/2/1/2014/Z1 Dyrektora NCBR z dnia 30 grudnia 2014 r. zmieniającą decyzję Nr DOB/1/PS/2/1/2014, które zostały wydane na podstawie art. 40 ust. 1 ustawy o NCBR, przyznano Wnioskodawcy w składzie: PIT-Radwar S.A., Politechnika Wroclawska, Politechnika Warszawska, Wojskowa Akademia Techniczna, środki finansowe w wysokości 51.754.490 zł na finansowanie projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)”.

Powyższe dwie decyzje podpisali z up. Dyrektora NCBR Kierownik Działu realizacji projektów na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa i Kierownik Działu Finansowego.

Ww. decyzją Nr DOB/1/PS/2/1/2014/Z1 Dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju z dnia 30 grudnia 2014 zostały przyznane PIT-Radwar S.A. środki finansowe w wysokości 12.000.000 zł z przeznaczeniem na zarządzanie strategicznym programem pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”⁷⁵. W uzasadnieniu tej decyzji podano, że w decyzji Nr DOB/1/PS/2/1/2014 nie zostały uwzględnione koszty zarządzania Programem strategicznym pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” w wysokości 12.000.000 zł.

NCBR zawarło 30 grudnia 2014 r. z PIT-Radwar S.A. (liderem konsorcjum) umowę Nr DOB-1-2/1/PS/2014 o wykonanie i finansowanie projektu realizowanego na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa w ramach konkursu Nr 1/PS/2014 pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)” (zwana dalej również umową na wykonanie projektu pt. MBO), zgodnie z którą finansowanie przez NCBR kosztów projektu wyniosło 51.754.490 zł, a finansowanie kosztów zarządzania strategicznym programem pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” – 12.000.000 zł. NCBR wydatkowało w latach 2014-2016 na opłacenie kosztów projektu pt. MBO środki finansowe w kwocie 2.918.254 zł⁷⁶. NCBR wydatkowało w latach 2014-2017 na opłacenie kosztów zarządzania strategicznym programem pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” kwotę 3.873.000 zł, w tym: 2.489.470 zł w latach 2014-2016. Umowa została zawarta ze strony NCBR przez kierownika działu realizacji projektów na rzecz bezpieczeństwa i obronności oraz kierownika działu finansowego (działający na podstawie pełnomocnictw: Nr 57/2013 z 6 września 2013 r. i Nr 14/2014 z 14 stycznia 2014 r.), a ze strony PIT-Radwar S.A. przez członka zarządu i prokurenta.

Wyjaśniając przyczyny zlecenia PIT-Radwar S.A., przez NCBR, zarządzania strategicznym programem badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”, Zastępca Dyrektora NCBR wyjaśnił, że „(...) ponieważ takie było pierwotne założenie Komitetu Sterującego (...) aby zarządzanie na poziomie operacyjnym powierzyć podmiotowi przemysłowemu wchodzącemu w skład konsorcjum programu strategicznego. Według tej formuły NCBR zarządza programem strategicznym pn. <<Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej>> na poziomie strategicznym, natomiast lider PIT-Radwar zarządza programem na poziomie operacyjnym. Zakres i kompetencje zarządzającego na poziomie operacyjnym zostały określone w Regulaminie zarządzania programem zatwierdzonym przez Dyrektora NCBR w dniu 17 listopada 2015 r.,

⁷⁵ Minister właściwy do spraw nauki zatwierdził projekt strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” dnia 21 marca 2014 r. przyjęty uchwałą Nr 31/2014 Komitetu Sterującego do spraw badań naukowych i prac rozwojowych w obszarze bezpieczeństwa i obronności (dowód: akta kontroli str. 1866-1888, 11959, 12003).

⁷⁶ Tj. przelewy w kwocie 200.000 zł w 2015 r. i 2.718.254 zł w 2016 r.

zarządzeniem nr 36/2015; (...). W dalszej treści wyjaśnień powołano się na przesłanki merytoryczne opisane przez przewodniczącego Komitetu Sterującego dotyczące zadania Komitetu Sterującego określonego w art. 17 pkt 3 ustawy o NCBR, gdzie stwierdzono m.in., że: „uwzględniając propozycję przedstawiciela MON w KS, aby programem zarządzał na poziomie operacyjnym podmiot przemysłowy oraz standardowe rozwiązania z powszechnie przyjętych i stosowanych metodyk zarządzania programami KS, na podstawie art. 17 pkt 7 ustawy o NCBR ustalił w Regulaminie konkursu, że koordynacją programu strategicznego na poziomie operacyjnym podczas jego realizacji powinien zajmować się KKP”. Zastępca Dyrektora NCBR powołał się na przesłanki ekonomiczne „oparte o racjonalne założenie, że przedsiębiorca będzie dążył do optymalizacji efektów wyników prac badawczo-rozwojowych i skrócenia czasu realizacji poszczególnych projektów, by jak najszybciej <<przekuć>> produkty projektów w produkty komercyjne umożliwiające sprzedaż, a tym samym osiągnięcie rzeczywistych zysków z realizowanych prac badawczo-rozwojowych (...)”.

Należy podkreślić, że w żadnym przepisie ustawy o NCBR nie został wprowadzony podział zarządzania programami strategicznymi, np. na zarządzanie operacyjne, zarządzanie strategiczne lub inne. Przepisy ustawy nie generują podziału zarządzania strategicznymi programami, czy to na kategorie, rodzaje lub poziomy. Z treści z art. 27 ust. 1⁷⁷ ustawy o NCBR w sposób jednoznaczny wynika, że NCBR zarządza każdym strategicznym programem badań naukowych i prac rozwojowych. Ponadto zgodnie z treścią art. 40 ust. 1 ustawy o NCBR, przyznawanie przez Centrum środków finansowych na wykonanie projektów następuje w drodze decyzji Dyrektora wydawanej na podstawie listy rankingowej pozytywnie zaopiniowanych wniosków. Zatem treść art. 40 ust. 1 ustawy o NCBR obejmuje przyznawanie środków finansowych, w drodze decyzji, na wykonanie projektów, a nie obejmuje przyznawania środków finansowych na zarządzanie strategicznym programem (lub zarządzania strategicznymi programami). W § 2 ust. 2 uchwały Nr 68/2014⁷⁸ Komitetu Sterującego ujęto treść w brzmieniu: „Zarządzanie programem przez podmiot przemysłowy”.

Ponadto należy dodać, że wskazane w powyższych wyjaśnieniach zarządzenie Nr 36/2015 z 17 listopada 2015 r. zostało wydane po upływie ponad 10 miesięcy od wydania ww. decyzji Nr DOB/1/PS/2/1/2014/Z1 i zawarcia umowy na projekt pt. MBO. Zatem w dacie wydania ww. decyzji i zawarcia umowy przedmiotowe zarządzenie nie istniało.

W związku z powyższym złożone wyjaśnienia Zastępcy Dyrektora NCBR pozostają w rozbieżności z obowiązującym stanem prawnym.

Zastępca Dyrektora NCBR poinformował, że NCBR dysponuje kadrami, która posiada odpowiednie przygotowanie do realizacji zadań, którymi się zajmuje, w tym zadań związanych z zarządzaniem programami i projektami. Jednocześnie wskazał, że zbyt mała liczba pracowników stanowi ograniczenie, aby w optymalny sposób zabezpieczyć proces zarządzania programami strategicznymi i projektami. Powyższe wynika z przyznawanej kwoty dotacji podmiotowej przydzielanej NCBR na realizację zadań statutowych.

Zastępca Dyrektora NCBR w odpowiedzi na pytanie w brzmieniu: czy NCBR w zakresie zarządzania strategicznymi programami badań naukowych i prac rozwojowych dysponowało wystarczającym potencjałem intelektualnym, kadrowym, finansowym, organizacyjnym, prawnym lub innym niezbędnym do zarządzania strategicznym programem badań naukowych i prac rozwojowych pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”, wyjaśnił, że „odpowiedź na to pytanie jest pozytywna (...)”.

Zastępca Dyrektora NCBR wyjaśnił m.in., że strategicznym programem pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” pod względem czysto merytorycznym zajmowało się dwóch pracowników (opiekun merytoryczny i koordynator)

⁷⁷ Art. 27 ust. 1 ustawy o NCBR stanowi, że: Centrum zarządza strategicznymi programami badań naukowych i prac rozwojowych oraz finansuje lub współfinansuje te programy.

⁷⁸ W sprawie listy rankingowej pozytywnie zaopiniowanych wniosków złożonych w konkursie Nr 1/PS/2014 na wykonanie projektów w ramach strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”.

oraz kierownictwo działu zarządzania programami i projektami na rzecz bezpieczeństwa i obronności państwa.

W wykonaniu umowy Wykonawca przedstawił raport z realizacji projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)” z 20 stycznia 2017 r., w którym wykazano, że zrealizowano zadania, takie m.in. jak: opracowanie wstępnych założeń dla żyrotronu, opracowanie wstępnych założeń dla anteny nadawczej systemu MBO, projekt i wykonanie laboratorium do budowy i badania MBO cz. 1.

Zastępca Dyrektora NCBR w piśmie z 24 marca 2017 r., uwzględniając uwagi przedstawione przez przedstawicieli resortu obrony narodowej w Zespole Nadzorującym, stwierdził, że istnieje ryzyko, że kontynuacja tego projektu może nie doprowadzić do osiągnięcia zakładanych wyników i celów projektu i zwrócił się do PIT-Radwar S.A. o niegenerowanie kosztów związanych z realizacją projektu od dnia otrzymania niniejszego pisma do czasu podjęcia decyzji w sprawie zasadności kontynuowania realizacji projektu. W związku z pismem Szefa Inspektoratu Implementacji Innowacyjnych Technologii zawierającym zaakceptowany przez Ministra Obrony Narodowej wniosek w sprawie przerwania i rozliczenia projektu, przedstawiciel NCBR zwrócił się do PIT-Radwar S.A. o niewydatkowanie środków finansowych na realizację projektu pt. MBO.

Zespół Nadzorujący w zaktualizowanym protokole dotyczącym oceny realizacji projektu pt. MBO z 15 grudnia 2017 r. (podpisanym przez osoby dokonujące merytorycznej oceny w dniu 10 stycznia 2018 r.) rekomendował Dyrektorowi NCBR wstrzymanie dalszego finansowania, ponieważ kontynuacja projektu nie doprowadzi do osiągnięcia zakładanych wyników. Zespół Nadzorujący przyjął stanowisko Inspektoratu Implementacji Innowacyjnych Technologii Obronnych, polegające na wstrzymaniu realizacji projektu oraz odstąpieniu od realizacji umowy ze względu m.in. na brak możliwości zrealizowania przez konsorcjum naukowe umowy na wykonanie projektu pt. MBO. Zespół Nadzorujący powołał się również na zaakceptowane przez Ministra Obrony Narodowej stanowisko przedstawicieli jednostek i komórek organizacyjnych resortu obrony narodowej w zakresie przedmiotowego projektu, w którym rekomendowano podjęcie decyzji o przerwaniu realizacji projektu i jego rozliczeniu. Powyższe uzasadniono wysokim i nieakceptowalnym ryzykiem opracowania mikrofalowej broni obezwładniającej (cel główny), jak i wytworzenia lampy żyrotronowej (cel szczegółowy), które wynikało z niedoszacowania kosztów zakupu materiałów żyrotronowych (nie są one dostępne na polskim rynku) „oraz z braku kadry naukowej specjalizującej się w technologiach lamp próżniowych, elektroniki próżniowej i elektroniki wysokich napięć posiadającej w chwili obecnej niezbędny zakres wiedzy umożliwiającej opracowanie prototypu MBO”.

Do dnia 18 lipca 2018 r. (data złożenia wyjaśnień przez Zastępcę Dyrektora NCBR) nie została podjęta decyzja o przerwaniu realizacji projektu i jego rozliczeniu.

(dowód: akta kontroli, str. 900-902, 931, 1622-1635, 1688-1691, 1710-1722, 1726-1727, 1866-1869, 1889, 1895-1896, 1904, 1924, 1937, 1744-1745, 5871-5878, 5932, 5935, 5938, 5952, 5966-5968, 6043-6046, 6552-6557, 6565-6566, 10171, 10191, 11038-11041, 11764i, 11769, 11907-11942, 11927, 11930, 11957, 11957, 11963-11967 11995, 12690-12692)

Projekt pt. Modułowy Integrator

Ustalono, że złożony do NCBR w konkursie Nr 3/2012 wniosek o finansowanie wykonanie projektu pt. Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza został złożony 31 sierpnia 2012 r. Termin składania wniosków w konkursie Nr 3/2012 został ustalony na okres od 25 lipca 2012 r. do 5 września 2012 r. We wniosku wymieniono (według wzoru wniosku załączonego do regulaminu konkursu Nr 3/2012) w składzie konsorcjum WBE-WIML-BZ: Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej, Bumar Żołnierz S.A., WB Electronics S.A. Ustalono, że „Umowa konsorcjum naukowego z udziałem przedsiębiorstwa” zawarta została 12 grudnia 2012 r. W umowie konsorcjum naukowego zapisano, że: „*mając na uwadze, iż strony w ramach III konkursu (...) otwartego dnia 23 lipca 2012 r. organizowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju wspólnie opracowały i złożyły wniosek o dofinansowanie projektu pn. <<Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza>> oraz otrzymały Decyzję (...) Dyrektora NCBiR z dnia 27 listopada 2012 r. udzielającą wsparcia w kwocie 8.760.000 zł (...) strony zawierają umowę (...)*”. W § 1. Przedmiot i cel umowy do „Umowy konsorcjum naukowego z udziałem

przedsiębiorstwa" postanowiono, że: „1. Partnerzy zawiązują między sobą Konsorcjum naukowe w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki, w skład którego wchodzi jednostki naukowe, w tym jednostki naukowe niebędące przedsiębiorcami oraz przedsiębiorcy (dalej „Konsorcjum”) (...)”. W § 7 ust. 2 ww. umowy konsorcjum naukowego postanowiono, że: „Za datę utworzenia Konsorcjum uznaje się dzień zawarcia Umowy, będącej datą złożenia podpisu przez ostatniego z Partnerów (...)”.

Decyzją Nr 0039/R/ID1/2012/03 Dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju z dnia 27 listopada 2012 r. przyznano „Wnioskodawcy w składzie: WB Electronics S.A., Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej, Bumar Żołnierz S.A. środki finansowe w wysokości 8.760.000 zł, tytułem finansowania realizacji projektu (...)”. Decyzję tę podpisali z upoważnienia Dyrektora NCBR: kierownik działu projektów na rzecz bezpieczeństwa i obronności i kierownik działu finansowego. W rozdziale III. Warunki finansowania pkt 7 regulaminu konkursu wymieniono obligatoryjne postanowienia, które ma zawierać umowa o finansowanie. W rozdziale III. pkt 7 regulaminu konkursu Nr 3/2012 wymieniono postanowienia, które zostały ujęte w art. 41 ust. 3 ustawy o NCBR, jako obligatoryjne treści umowy.

W rozdziale VII. Postanowienia końcowe pkt 8 regulaminu konkursu Nr 3/2012 postanowiono, że „podpisanie umowy o wykonanie i finansowanie Projektu z wyłonionym w konkursie wykonawcą Projektu następuje po dostarczeniu Centrum zgody właściwego Gestora Sprzętu na przeprowadzenie badań i testów przedmiotu projektu w warunkach operacyjnych”. W odpowiedzi na pismo WB Electronics z 6 grudnia 2012 r. w sprawie wyrażenia przedmiotowej zgody, Szef Inspektoratu Uzbrojenia poinformował Prezesa WB Electronics, że w „obecnym układzie formalno-prawnym, brak jest możliwości wydania takiej zgody przez Inspektorat Uzbrojenia (...)”.

W założeniach szczegółowych projektu pt. Modułowy Integrator ujętych w załączniku Nr 5 do regulaminu konkursu Nr 3/2012, (załączone do wniosku dotyczącym tego projektu) zapisano, że: „W celu realizacji projektu zgodnie z potrzebami Sił Zbrojnych RP wykonawca zobowiązany będzie do: uzgodnienia z gestorami UiSW takich dokumentów jak: Założenia Taktyczno-Techniczne (...), metodyki badań kwalifikacyjnych (państwowych), (...), złożenia wniosku do Szefa Inspektoratu Uzbrojenia MON o powołanie komisji celem przeprowadzenia badań kwalifikacyjnych (państwowych) dla powstałego prototypu”.

W regulaminie konkursu Nr 3/2012 nie był wprowadzony obowiązek dołączenia do wniosku umowy dotyczącej utworzenia konsorcjum naukowego. Zastępca Dyrektora NCBR wyjaśnił, że powodem odstąpienia od wymogu składania wraz z wnioskiem umowy konsorcjum naukowego była „racjonalizacja działań NCBR mająca na celu zmniejszenie obciążeń wnioskodawców”. Ustalono, że do wniosku na wykonanie projektu pt. Modułowy Integrator zostały załączone oświadczenia z 31 sierpnia 2012 r., w których oświadczone, m.in. że „Będąc upoważnionym do złożenia (...) oświadczenia, w imieniu Wnioskodawcy Konsorcjum WBE-WIML-BZ wniosku (...) o finansowanie wykonania projektu realizowanego na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pt. <<Modułowy Integrator do zarządzania system C4I żołnierza>> (...)”.

W dacie złożenia oświadczeń nie było jeszcze utworzone konsorcjum naukowe, w drodze umowy, w rozumieniu art. 2 pkt 12 i 13 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki.

Brak obowiązku dołączenia umowy konsorcjum naukowego uniemożliwił NCBR weryfikację oświadczeń złożonych przez WB Electronics S.A.

Umowa o wykonanie i finansowanie projektu pt. Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza (zwana dalej również umową na wykonanie projektu pt. Modułowy Integrator) została zawarta 19 grudnia 2014 r. pomiędzy NCBR a WB Electronics S.A. (Wykonawca) będącym liderem konsorcjum w składzie: WB Electronics S.A., Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej, Bumar Żołnierz S.A. Przedmiotem umowy było wykonanie projektu obejmującego realizację etapów badań naukowych oraz etapów prac rozwojowych, zgodnie z harmonogramem projektu. W umowie strony ustaliły, że termin rozpoczęcia realizacji projektu na 19 grudnia 2012 r., a termin zakończenia na 18 grudnia 2015 r.

W umowie na wykonanie projektu pt. Modułowy Integrator nie określono sposobu i warunków udostępniania i rozpowszechniania efektów wykonanych projektów z

uwzględnieniem przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, stosownie do wymagań art. 41 ust. 2 pkt 6 ustawy o NCBR.

Ustalono, że w załączniku Nr 8 do regulaminu konkursu Nr 3/2012 znajdowały się postanowienia dotyczące praw własności intelektualnej. Przedmiotowe zapisy ujęte w załączniku Nr 8 do regulaminu konkursu Nr 3/2012 były opracowane na podstawie postanowień dotyczących praw własności intelektualnej, które zostały ujęte w umowach zawartych z NCBR w wyniku rozstrzygnięcia konkursów Nr 1/2011 i 2/2012. W trakcie trwania konkursu Nr 3/2012 NCBR zlecił kancelarii prawnej sporządzenie opinii prawnej. Dyrektor NCBR wyjaśnił, że „ponieważ zapisy i uregulowania wskazane w tym załączniku według opinii prawnej przygotowanej przez (...) kancelarię (...) były niespójne i byłyby nieskuteczne, ponieważ dotyczyły podmiotów, które nie byłyby stroną umowy o wykonanie i finansowanie projektu. W związku z powyższym został opracowany we współpracy z kancelarią prawną (...) wzór umowy trójstronnej zawierający propozycje zapisów regulujących kwestie praw własności intelektualnej (...)”.

Dyrektor NCBR zwrócił się 18 października 2012 r. do Ministra Obrony Narodowej o uzgodnienie wariantowej propozycji zapisów regulujących prawa własności intelektualnej sporządzone przez kancelarię prawną wraz z projektem umowy trójstronnej. W piśmie tym stwierdzono, że według opinii prawnych „optymalnym modelem będą umowy trójstronne z Wykonawcą projektu – NCBR – MON”. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej (MON) poinformował Dyrektora NCBR w piśmie z 2 lipca 2013 r., że umowa o wykonanie i finansowanie/współfinansowanie projektu powinna być umową dwustronną zawieraną pomiędzy Dyrektorem NCBR a wykonawcą projektu, ponieważ będzie to rozwiązanie zgodne z art. 35 ust. 1 pkt 4 i art. 41 ustawy o NCBR.

W piśmie tym przedstawiono kierunkowe ustalenia i propozycje, które znajdowałyby swoje odzwierciedlenie w regulaminach konkursów oraz w umowach. Sekretarz Stanu w MON stwierdził, że „zawarcie powyższych ustaleń w umowach zawieranych z wykonawcami powinno być poprzedzone możliwie pełną informacją już na etapie ogłaszania przez NCBR konkursów oraz znajdować stosowne odzwierciedlenie w regulaminach konkursów przyjmowanych przez Komitet Sterujący”. Zastępca Dyrektora NCBR wyjaśnił, że po akceptacji przez Ministerstwo Obrony Narodowej propozycji zapisów do umów o wykonanie i finansowanie projektów regulujących prawa własności intelektualnej wszystkie umowy zawarte na podstawie później przeprowadzonych i rozstrzygniętych konkursów (np. umowy zawarte po rozstrzygnięciu konkursów Nr 4/2013 i 5/2014) zawierały uzgodnione zapisy.

Prezes Zarządu WB Electronics S.A. wyjaśnił, że umowa na wykonanie projektu pt. Modułowy Integrator nie zawierała postanowień dotyczących autorskich praw majątkowych (pokrewnych) do wyników (rezultatów) projektu (w tym m.in. do dokumentacji technicznej, oprogramowania), dlatego też autorskie prawa majątkowe do efektów pracy w 100% przysługują Wykonawcy.

WB Electronics S.A. poinformował pismem z 10 marca 2017 r., że autorskie prawa majątkowe pozostają przy Wykonawcy oraz, że w trakcie realizacji projektu pt. Modułowy Integrator nie powstał żaden wynalazek, wzór użytkowy ani przemysłowy.

W trakcie realizacji umowy były sporządzane raporty z zakończenia poszczególnych etapów badań naukowych i prac rozwojowych oraz raport końcowy.

Ustalono, że Wykonawca opracował dokument pn. Modułowy Integrator M-ITG-4 Założenia Taktyczno-Techniczne" (4 marca 2013 r.), w którym wpisano podstawowe parametry techniczne z wartościami m.in. takie jak: masa - ≤, wymiary – 20 cm x 20 cm x 6 cm. Wykonawca opracował również dokument pn. Modułowy Integrator M-ITG-3 Założenia Taktyczno-Techniczne (ZTT) do zarządzania systemem C4I żołnierz (13 listopada 2013 r.) w którym wpisano podstawowe parametry techniczne z wartościami m.in.: masa - ≤ 2 kg, wymiary – 20 cm x 10 cm x 6 cm.

W „Kwestionariuszu recenzji raportu z zakończenia etapu badań naukowych/prac rozwojowych projektu na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa" (16 września 2015 r.) dotyczącym etapu I., ekspert powołany przez NCBR stwierdził m.in., że „(...) w przedstawionych do oceny dokumentach brak potwierdzenia o wymaganym uzgodnieniu projektów ZTT (...). Kontynuacja realizacji projektu może doprowadzić do osiągnięcia zakładanych wyników pod warunkiem uszczegółowienia, weryfikacji oraz uzgodnienia z Gestorem Założeń Taktyczno-Technicznych na Modułowy Integrator M-ITG autonomiczny wyświetlacz W-M-ITG (...)”.

W „Kwestionariuszu recenzji raportu z zakończenia etapu badań naukowych i prac rozwojowych projektu na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa” (24 września 2015 r.) dotyczącym etapu II., ekspert powołany przez NCBR stwierdził, że „Wykonawca w <<Raportcie z zakończenia etapu 2/2013>> deklaruje, że został osiągnięty w umowie VII poziom gotowości technologii (...) jednak w ocenie recenzenta raport zawiera informacje świadczące, iż zakładany poziom gotowości technologii rzeczywiście nie został osiągnięty. VII poziom gotowości oznacza zademonstrowanie prototypu technologii w warunkach operacyjnych. Wykonawca w „Sprawozdaniu merytorycznym z uzyskanych wyników w ramach etapu 2/2013”⁷⁹ (...) informuje, że komponenty M-ITG przystosował do demonstracji w warunkach operacyjnych, nie stwierdzając jednak, że demonstrację przeprowadził (...). W czasie realizacji etapu II. Wykonawca nie doprowadził do uzgodnienia z Gestorem dokumentów będących wynikiem etapu I., do czego był zobowiązany na podstawie Umowy (załącznik Nr 1, str. 38 z 83). Z powodu braku uzgodnienia podstawowego dokumentu określającego wymagania wojska, nie będzie możliwe osiągnięcie jednego z celów szczegółowych projektu (...), tzn. przeprowadzenie badań kwalifikacyjnych”. Ekspert w powyższej recenzji rekomendował wstrzymanie dalszego finansowania, co uzasadnił tym, że Wykonawca nie przeprowadził uzgodnienia z Gestorem projektów ZTT będących wynikiem etapu I., do czego był zobowiązany na podstawie umowy oraz nie zademonstrował działania prototypu w warunkach operacyjnych.

W „Kwestionariuszu opinii eksperckiej” (23 stycznia 2017 r.) ekspert powołany przez NCBR ocenił m.in. „(...) Niespójność między zapisami Umowy a ZTT w zakresie parametrów taktyczno-technicznych dotyczących masy i wymiarów. Nie dostrzegam uzasadnienia dla odstępstw od zapisów umowy, które Wykonawca zastosował opracowując projekty ZTT: wymiary 20x20x6 (cm) zamiast 165x40x95 (mm), masa ≤ 2,5 kg zamiast ok. 950 g (...) wykonane projekty ZTT nie zostały poddane uzgodnieniom z Gestorem oraz nie zostały przedstawione do zatwierdzenia przez Szefa Inspektoratu Uzbrojenia. Powyższe fakty nie pozostają w związku z nieodelegowaniem przedstawiciela MON do KS, na co powołuje się Wykonawca, ponieważ uzgodnień nie dokonuje przedstawiciel MON w KS, lecz Gestor. (...) Wykonawca stoi na stanowisku, że wszystkie opracowane produkty projektu są zgodne z zapisami Umowy (...). Nie można się z tym zgodzić, ponieważ Umowa nakłada na Wykonawcę obowiązek zrealizowania badań kwalifikacyjnych/państwowych, co łącznie z opracowaniem dokumentacji partii próbnej oznacza powstanie produktu zweryfikowanego pod kątem przydatności dla wojska, zgodnego z wymaganiami wojska i gotowego do produkcji seryjnej. Badania i testy przeprowadzone przez Wykonawcę nie posiadają znamion badań kwalifikacyjnych/państwowych, ponieważ: nie zostały wykonane w oparciu o zatwierdzony program badań kwalifikacyjnych/państwowych; nie były nadzorowane przez komisję badań kwalifikacyjnych/państwowych; nie sprawdzono parametrów określonych przez stronę wojskową w uzgodnionych z Gestorem i zatwierdzonych ZTT, lecz parametry, które określił sam Wykonawca (...). Z dokumentacji nie wynika, aby Wykonawca podjął próbę uzgodnienia ZTT z Gestorem, np. przesłał projekty dokumentów do uzgodnienia. Jeżeli uzgodnienie okazałoby się niemożliwe (np. z powodów formalnych) (...), to w mojej ocenie Wykonawca nie dysponując uzgodnionymi z Gestorem Załoženiami Taktyczno-Technicznymi (...) czyli podstawowym dokumentem technicznym wyjściowym, określającym wymagania wojska dotyczące opracowywanych urządzeń, powinien wystąpić z wnioskiem o zmianę Umowy w zakresie celu i zakresu zadań projektu informując NCBR, że dalsza jego realizacja (...) nie doprowadzi do realizacji celu głównego (...) <<Realizacja projektu pozwoli na uzyskanie IX poziomu gotowości technologii i opracowanie dokumentacji technicznej do wykonania prototypu i partii próbnej oraz przeprowadzenie badań zakładowych i kwalifikacyjnych/państwowych>>. W przypadku braku akceptacji dla takiego wniosku projekt powinien zostać przerwany do czasu uzgodnienia ZTT (...). Wykonawca zdecydował się kontynuować projekt w sposób

⁷⁹ W „Sprawozdaniu merytorycznym z uzyskanych wyników w ramach etapu 2/2013” (załącznik Nr 4 do raportu etapu 2/2013) i w „Sprawozdaniu merytorycznym z wykonanych badań naukowych i prac rozwojowych” (załącznik Nr 1 do raportu końcowego zapisano, że: „(...) w czasie realizacji prac etapu 2 przystosowano zweryfikowane komponenty Modułowego Integratora do demonstracji w warunkach operacyjnych, uzyskując tym samym VII poziom gotowości technologicznej, w czasie zaledwie 5 miesięcy” (dowód: akta kontroli str. 4172, 4463).

niezgodny z Umową (...). Ekspert w powyższym „Kwestionariuszu oceny eksperckiej” uznał „za niezasadne wszelkie koszty (100%) ostatnich 15 zadań etapu 4 związanych z opracowaniem: wniosków z wykonanych eksperymentów polowych, poprawek i uzupełnień oprogramowania, metodyki badań zakładowych i kwalifikacyjnych; dokumentacji technicznej zgodnie z DUTW-73 i technologicznej, zweryfikowanej po badaniach kwalifikacyjnych. W mojej ocenie zwrot należny NCBR z tytułu niezasadnie poniesionych kosztów w ramach etapu 4 zamyka się w kwocie 1.960.991,62 zł (...). Dodatkowo, z tytułu braku uzgodnienia dokumentacji opracowanej w etapie 1, NCBR należy się zwrot środków finansowych w wysokości 50% kosztów zadań od 1 do 5 oraz zadania 7. Środki przeznaczone na realizację tych zadań wynoszą 515.769 zł (...), zatem 50% tych środków jest równe kwocie 257.884,50 zł (...).”

Wykonawca projektu pt. Modułowy Integrator w piśmie⁸⁰ z 7 lipca 2016 r. skierowanym do NCBR poinformował m.in., że „przeprowadzenie badań kwalifikacyjnych na podstawie decyzji Nr 72/MON z dnia 25 marca 2013 r. nie było możliwe ze względu na nieobjęcie pracy nadzorem MON”.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej zaakceptował 18 lutego 2015 r. wniosek o podjęcie czynności nadzoru nad projektem realizowanym w obszarze obronności i bezpieczeństwa państwa poza resortem obrony narodowej.

Wykonawca projektu pt. Modułowy Integrator w piśmie⁸¹ z 9 czerwca 2017 r. skierowanym do NCBR wyjaśnił, że „podczas składania Wniosku (...) oraz w <<Opisie projektu>> (...) – Tabela 2, Wykonawca wskazał spodziewane parametry dotyczące wymiarów i masy (...) zastrzegając jednocześnie w kolumnie uwagi tej tabeli, że nie ma krajowych ani światowych odpowiedników takiego rozwiązania. (...) dokumentacja techniczna oraz ZTT (...) przesłane do Centrum (...) w celu uzgodnień z Gestorem SpW. W zakresie tej dokumentacji Wykonawca nie otrzymał zarówno uwag do projektu ZTT jak też i uzgodnień tego dokumentu (...)”.

Ustalono, że we wniosku i umowie na wykonanie projektu pt. Modułowy Integrator w Tabeli Nr 2 pn. „Zestawienie wartości parametrów wymaganych w ramach konkursu w odniesieniu do analogicznych parametrów istniejących na rynku rozwiązań”, zostały wykazane podstawowe parametry techniczne Modułowego Integratora M-ITG z wartościami m.in. takie jak: masa – około 950 g, wymiary 165 x 40 x 95 mm. Z treści tytułu tabeli Nr 2 wynika, że były to wymagane wartości parametrów.

Wykonawca przesłał za pośrednictwem NCBR przesłał 25 lipca 2014 r. opracowane ZTT i Projekty Konceptyjne do NCBR w celu ich przesłania do Gestora sprzętu wojskowego.

Należy wskazać, że zgodnie z umową Wykonawca był zobowiązany do uzgodnienia projektów ZTT z Gestorem. W umowie nie przewidziano procedury uzgodnienia projektów ZTT przez Wykonawcę za pośrednictwem NCBR.

(dowód: akta kontroli, str. 929, 1243-1256, 3865-4101, 4113, 5470-5471, 6921, 6930, 7106-7122, 7124-7126, 9500, 9573-9601, 9609,10006, 10026, 10912, 11354-11359, 11360, 11363, 11601-11602, 11845-11846, 11849-11850, 11957, 11981, 12211-1224, 12733-12734)

Projekt pt. Kamery

Ustalono, że złożony 31 sierpnia 2012 r. do NCBR w konkursie Nr 3/2012 wniosek o finansowanie wykonania projektu pt. „Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim zakresie natężenia światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN” został złożony 31 sierpnia 2012 r. W powyższym wniosku wymieniono w składzie konsorcjum Cyklop: Bumar Żołnierz S.A., Wojskową Akademię Techniczną (WAT), WB Electronics S.A. Ustalono, że umowa Nr NBZ/611/2012 ustanowienia konsorcjum „Cyklop” została zawarta 13 grudnia 2012 r. W umowie konsorcjum zapisano, że: „mając na uwadze, iż strony w ramach III konkursu (...) otwartego dnia 23 lipca 2012 r. organizowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju wspólnie opracowały i złożyły wniosek o dofinansowanie projektu pn. <<Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim zakresie

⁸⁰ Pismo Nr 1316/2016.

⁸¹ Pismo Nr 997/2017.

natężenia światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN>> oraz otrzymały Decyzję (...) Dyrektora NCBiR z dnia 27 listopada 2012 r. udzielającą wsparcia w kwocie 3.150.000 zł (...) strony zawierają umowę (...). W § 1 umowy konsorcjum postanowiono, że: *„Strony powołują Konsorcjum (...)”*. W § 2 umowy konsorcjum zapisano, że *„1. Strony oświadczają, że celem ich wspólnego działania jest realizacja projektu pt. Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze (...), który otrzymał dofinansowanie z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (...) w ramach 3 konkursu (...)”*. W § 14 umowy konsorcjum postanowiono m.in., że: *„1. Umowa Konsorcjum zacznie obowiązywać od momentu jej podpisania przez wszystkich członków Konsorcjum i zostaje zawarta na czas realizacji celu (...)”*.

Decyzją Nr 0033/R/ID1/2012/03 Dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju z dnia 27 listopada 2012 r. przyznano *„Wnioskodawcy w składzie: Bumar Żołnierz S.A., Wojskowa Akademia Techniczna, WB Electronics S.A., środki finansowe w wysokości 3.150.000 zł tytułem finansowania realizacji projektu (...)”*. Decyzję tę podpisali z upoważnienia Dyrektora NCBR: kierownik działu projektów na rzecz bezpieczeństwa i obronności i kierownik działu finansowego.

W związku z pkt. 8 rozdziału VII. Postanowienia końcowe regulaminu konkursu Nr 3/2012, Bumar Żołnierz S.A. zwrócił się pisemnie⁸² 10 grudnia 2012 r. do Szefostwa Wojsk Pancernych i Zmechanizowanych Dowództwa Wojsk Lądowych o wyrażenie zgody na przeprowadzenie badań i testów przedmiotu projektu w warunkach operacyjnych. Bumar Żołnierz S.A. nie otrzymał odpowiedzi na pismo.

Ustalono, że do wniosku na wykonanie projektu pt. Kamery zostały załączone oświadczenia (31 sierpnia 2012 r.⁸³), które zostały złożone w imieniu „Wnioskodawcy Bumar Żołnierz” i podpisane przez dwóch przedstawicieli spółki.

W dacie złożenia oświadczeń nie zostało utworzone konsorcjum naukowe, w drodze umowy, w rozumieniu art. 2 pkt 12 i 13 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki.

Brak obowiązku dołączenia umowy konsorcjum naukowego uniemożliwił NCBR weryfikację oświadczeń złożonych przez Bumar Żołnierz S.A.

Umowa o wykonanie i finansowanie projektu pt. „Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim zakresie natężenia światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN” (zwana dalej również umową na wykonanie projektu pt. Kamery) została zawarta 19 grudnia 2014 r. pomiędzy NCBR a Bumar Żołnierz S.A. (Wykonawca) będącym liderem konsorcjum. Przedmiotem umowy było wykonanie projektu obejmującego realizację etapów badań naukowych oraz etapów prac rozwojowych, zgodnie z harmonogramem projektu. W umowie strony ustaliły termin rozpoczęcia realizacji projektu na 19 grudnia 2012 r., a termin zakończenia na 18 października 2015 r.

Ustalono, że w umowie na wykonanie projektu pt. Kamery nie sformułowano postanowień dotyczących sposobu i warunków udostępniania i rozpowszechniania efektów wykonanych projektów, z uwzględnieniem przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Przedstawiciele Przemysłowego Centrum Optyki S. A. (PCO S.A.; poprzednio Bumar Żołnierz S.A.) poinformowali, że w trakcie realizacji projektu pt. Kamery nie powstały wynalazki, wzory użytkowe i przemysłowe. W trakcie realizacji umowy były sporządzane raporty z zakończenia poszczególnych etapów badań naukowych i prac rozwojowych oraz raport końcowy.

W związku oceną merytoryczną realizacji projektu sformułowaną w „Protokole zespołu nadzorującego Nr 1. Końcowa ocena merytoryczna (...)” przedstawiciel PCO S.A. odniósł się do ocen zawartych w protokole, w których poinformował m.in., że: przeprowadzone badania funkcjonalne potwierdziły fakt komunikowania się kamer z integratorem, co wyczerpuje wymóg kompatybilności z systemem C4I; zostały uzupełnione składniki dokumentacji o: Warunki Techniczne, Instrukcje Eksploatacji; Wykonawca przeprowadził badania uzupełniające w celu sprawdzenia układu adaptacji kamer do zmiennych warunków oświetlenia (w wyniku sprawdzeń stwierdzono, że zastosowany algorytm zapewnia reakcję w czasie 0,1 s); uzupełniono wyniki projektu poprzez

⁸² Pismo nr TK/878/1312/2012 z 10 grudnia 2012 r.

⁸³ Wersja papierowa oświadczenia datowana jest na 6 września 2012 r.

opracowanie dokumentacji i wykonanie wymaganego wysięgnika teleskopowego; przeprowadzone badania potwierdziły możliwość pracy kamer w temperaturze - 32° C.

W „Kwestionariuszu oceny eksperckiej” dotyczącej projektu pt. Kamery stwierdzono, że Wykonawca opracował program i metodykę badań wstępnych i kwalifikacyjnych zgodnych z normą obronną. Na podstawie tych programów przeprowadził badania wstępne i kwalifikacyjne. Zdaniem eksperta Wykonawca wyeliminował wszystkie nieuzasadnione odstępstwa od prac określonych w umowie.

Zgodnie założeniami szczegółowymi projektu pt. Kamery ujętymi w załączniku Nr 5 do regulaminu konkursu Nr 3/2012, (załączone również na stronach 7-11 wniosku dotyczącym tego projektu) zapisano m.in., że: „W celu realizacji projektu zgodnie z potrzebami Sił Zbrojnych RP wykonawca zobowiązany będzie do: uzgodnienia z gestorami UiSW takich dokumentów jak: (...) metodyki badań kwalifikacyjnych (państwowych) (...), złożenia wniosku do Szefa Inspektoratu Uzbrojenia MON o powołanie komisji celem przeprowadzenia badań kwalifikacyjnych (państwowych) dla powstałego prototypu”.

Przedstawiciele PCO S.A. wyjaśnili, że Wykonawca nie zwracał się do Szefa Inspektoratu Uzbrojenia z wnioskiem o powołanie komisji celem przeprowadzenia badań kwalifikacyjnych (państwowych). Przedstawiciele PCO S.A. poinformowali, że Wykonawca powołał komisję do przeprowadzenia wewnętrznych badań kwalifikacyjnych. W odniesieniu do dokumentów, które przekazał Wykonawca do uzgodnienia Gestorowi, przedstawiciele PCO S.A. wyjaśnili, że „PCO S.A. wykonało nałożony regulaminem konkursu obowiązek skierowania pisma (przed podpisaniem Umowy) do SWPiZ DWL o wyrażenie zgody na przeprowadzenie badań i testów przedmiotu projektu w warunkach operacyjnych i wyznaczenie jednostki, w której badania będą mogły się odbyć (...). S.A. nie uzyskała odpowiedzi (...). Regulamin ani zawarta Umowa nie przewidywały dalszych czynności w tej sprawie po stronie Wykonawcy projektu.” Z powyższego wynika, że przeprowadzone badania kwalifikacyjne nie miały charakteru badań kwalifikacyjnych (państwowych), gdyż nie zostały przeprowadzone pod nadzorem komisji powołanej przez Szefa IU oraz nie uzgodniono metodyk badań kwalifikacyjnych z Gestorem, co było wymagane ustaleniami zawartymi w ww. założeniach szczegółowych do regulaminu konkursu. Ekspert powołany przez NCBR ocenił, że „zgodnie z pismem wyjaśniającym Wykonawca opracował program i metodykę badań wstępnych i kwalifikacyjnych zgodnych z normą obronną (...). Na podstawie tych programów przeprowadził badania wstępne i kwalifikacyjne (...)”. (dowód: akta kontroli, str. 930, 3280-3347, 3349, 3351-3385, 3388-3547, 3550-3551, 3532, 9471-9475, 9516-9517, 9611, 10023, 10925, 11380, 11391-11392, 12227-12236)

Projekt pt. Celownik

Ustalono, że złożony 5 września 2012 r. do NCBR w konkursie Nr 3/2012 wniosek o finansowanie wykonania projektu pt. „Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR ISW TYTAN, zintegrowany z wyświetlaczem nahałmowym, modułem laserowego systemu identyfikacji „swój-obcy” (IFF) z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami celownika”. W powyższym wniosku wymieniono w składzie konsorcjum Sowa: Bumar Żołnierz S.A., WB Electronics S.A., Wojskową Akademię Techniczną. Ustalono, że umowa ustanowienia konsorcjum „Sowa” została zawarta 13 grudnia 2012 r. W umowie konsorcjum zapisano, że: „mając na uwadze, iż strony w ramach III konkursu (...) otwartego dnia 23 lipca 2012 r. organizowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju wspólnie opracowały i złożyły wniosek o dofinansowanie projektu pn. <<Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR ISW TYTAN, zintegrowany z wyświetlaczem nahałmowym, modułem laserowego systemu identyfikacji „swój-obcy” (IFF) z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami celownika>>” oraz otrzymały Decyzję (...) Dyrektora NCBiR z dnia 27 listopada 2012 r. udzielającą wsparcia w kwocie 3.510.000 zł (...) strony zawierają umowę (...)”. W § 1 umowy konsorcjum postanowiono, że: „Strony powołują Konsorcjum (...)”. W § 14 umowy konsorcjum postanowiono m.in., że: „1. Umowa Konsorcjum zaczyna obowiązywać od momentu jej podpisania przez wszystkich członków Konsorcjum i zostaje zawarta na czas realizacji celu (...)”.

Decyzją Nr 0027/R/ID1/2012/03 Dyrektora Narodowego Centrum Badań i Rozwoju z dnia 27 listopada 2012 r. przyznano „Wnioskodawcy w składzie: Wojskowa Akademia Techniczna (...), Bumar Żołnierz S.A., WB Electronics S.A., środki finansowe w wysokości

3.510.000 zł tytułem finansowania realizacji projektu (...)"'. Decyzję tę podpisali z upoważnienia Dyrektora NCBR: kierownik działu projektów na rzecz bezpieczeństwa i obronności i kierownik działu finansowego.

W związku z pkt. 8 rozdziału VII. Postanowienia końcowe regulaminu konkursu Nr 3/2012, Wojskowa Akademia Techniczna wystąpiła pisemnie⁸⁴ 6 grudnia 2012 r. do Dowództwa Wojsk Lądowych i do Zarządu Szkolenia – P7 Sztabu Generalnego Wojska Polskiego o wyrażenie zgody na przeprowadzenie badań i testów przedmiotu projektu w warunkach operacyjnych. Powyższe podmioty nie udzieliły odpowiedzi na te pisma.

Ustalono, że do wniosku na wykonanie projektu pt. Celownik zostały załączone oświadczenia (5 września 2012 r.⁸⁵), które zostały złożone w imieniu „Wnioskodawcy Wojskowej Akademii Technicznej” i podpisane przez dwóch przedstawicieli tej uczelni.

W dacie złożenia oświadczeń nie zostało utworzone konsorcjum naukowe, w drodze umowy, w rozumieniu art. 2 pkt 12 i 13 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki.

Brak obowiązku dołączenia umowy konsorcjum naukowego uniemożliwił NCBR weryfikację oświadczeń złożonych przez Wojskową Akademię Techniczną.

Umowa o wykonanie i finansowanie projektu pt. „Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR ISW TYTAN zintegrowany z wyświetlaczem nahałmowym, modułem laserowego systemu identyfikacji <<swój-obcy>> (IFF) z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami celownika” (zwana dalej również umową na wykonanie projektu pt. Celownik) została zawarta 19 grudnia 2014 r. pomiędzy NCBR a Wojskową Akademią Techniczną (Wykonawca) będącą liderem konsorcjum. Przedmiotem umowy było wykonanie projektu obejmującego realizację etapów badań naukowych oraz etapów prac rozwojowych, zgodnie z harmonogramem projektu. W umowie strony ustaliły, że rozpoczęcie realizacji projektu nastąpi 19 grudnia 2012 r., a zakończenie 18 października 2015 r. W „Opisie projektu” stanowiącym załącznik Nr 1 do powyższej umowy zapisano, że wynikiem projektu będą m.in.: prototypy kompletnego zestawu celownika termowizyjnego z wyświetlaczem nahałmowym, modułem laserowego systemu „swój-obcy” w liczbie 4 kompletów, co umożliwi przeprowadzenie badań zakładowych i kwalifikacyjnych/państwowych pod nadzorem Inspektoratu Uzbrojenia; dokumentacja techniczna do wykonania prototypu i partii próbnej; metodyka badań zakładowych i kwalifikacyjnych.

W trakcie realizacji umowy były sporządzane raporty z zakończenia poszczególnych etapów badań naukowych i prac rozwojowych oraz raport końcowy.

W „Protokole zespołu nadzorującego Nr 4/2014. Końcowa ocena realizacji projektu (...)” pt. Celownik i w dwóch „Kwestionariuszach oceny eksperckiej” wykazano m.in. następujące odstępstwa od postanowień zawartych w umowie na wykonanie projektu pt. Celownik: dla celownika nie osiągnięto zakładanego parametru, tj. zasięgu rozpoznania standardowego celu NATO (zgodnie ze STANAG 4347); stwierdzono brak możliwości sprawdzenia działania modułu IFF – wszystkie parametry dotyczące modułu IFF zostały zaprezentowane w karcie katalogowej; nie przeprowadzono badań zakładowych i kwalifikacyjnych pod nadzorem przedstawicieli resortu obrony narodowej; nie przedstawiono udokumentowanego spełnienia zapisu dotyczącego implementacji i testowania oprogramowania w prototypach celowników termowizyjnych z wyświetlaczem nahałmowym i modułem IFF. Ekspert w „Kwestionariuszu oceny eksperckiej” stwierdził, że „założenie kompatybilności i integracji celownika z modułem IFF stanowi część projektu. Zgodnie z umową celownik termowizyjny miał współdziałać z tym modułem o czym świadczy treść większości zadań projektu. (...) system IFF nie został opracowany i wykonany gdyż projekt w wyniku którego system miał powstać nie został zakwalifikowany do finansowania. W związku z powyższym Wykonawca zwrócił się do NCBR z propozycją zmian w umowie dotyczących modułu IFF jednak finalnie do zmian nie doszło. W związku z tym Komitet Sterujący (funkcjonujący u Wykonawcy) podjął decyzję o zakupie modułu laserowego systemu „swój-obcy” a jego parametry zostały przyjęte na podstawie karty katalogowej producenta. Zadania projektu odnosiły się w znacznej mierze do modułu IFF, który na etapie podpisywania umowy nie istniał nie było żadnej pewności, że zostanie opracowany i

⁸⁴ Pismo Nr 12550/12 z 6 grudnia 2012 r.

⁸⁵ Wersja papierowa oświadczenia datowana na 6 września 2012 r.

wykonany. Przy czym ewentualne opracowanie i wykonanie modułu IFF nie było zależne od Wykonawcy (...). Ekspert uznał, że przyjęcie parametrów modułu systemu „swój-obcy” na podstawie karty katalogowej producenta za racjonalne i uzasadnione.

Eksperci odnosząc się do odstępstwa dotyczącego nieprzeprowadzenia badań zakładowych i kwalifikacyjnych pod nadzorem przedstawicieli resortu obrony narodowej powołali się na brak odpowiedzi ze strony Dowództwa Wojsk Lądowych i Szefa Zarządu Szkolenia P-7 SG WP w sprawie wyrażenia zgody na przeprowadzenie badań i testów przedmiotu projektu oraz na brak objęcia realizacji projektu nadzorem ze strony resortu obrony narodowej. Należy dodać, że uzyskanie zgody na przeprowadzenie badań i testów w warunkach operacyjnych był warunkiem, określonym w regulaminie konkursu Nr 3/2012, od którego uzależnione było podpisanie umowy z wybranym Wykonawcą. Jeden z ekspertów w „Kwestionariuszach oceny eksperckiej” stwierdził, że „w zaistniałej sytuacji powołano komisję do nadzoru badań na podstawie polecenia Dyrektora Technicznego (...). Wyniki badań przeprowadzonych według <<Programu i metodyki badań kwalifikacyjnych celownika>> (...) zawarto w protokole z badań (...) oraz sprawozdaniu (...)”.

Sekretarz Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej zaakceptował 18 lutego 2015 r. wniosek o podjęcie czynności nadzoru nad projektem pt. „Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR ISW TYTAN, zintegrowany z wyświetlaczem nahałmowym, modułem laserowego systemu identyfikacji <<swój-obcy>> (IFF) z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami sterownika”.

W „Kwestionariuszu oceny eksperckiej” dotyczącej projektu pt. Celownik, ekspert stwierdził, że „w mojej opinii przeprowadzone badania naukowe oraz prace rozwojowe zostały wykonane z zachowaniem należytej staranności, natomiast odstępstwa opisane w punkcie 1, po zapoznaniu się z uzasadnieniem Wykonawcy, nie stanowią jednoznacznych podstaw do uznania umowy za niewykonaną”. Z kolei drugi ekspert stwierdził, że „stwierdzone odstępstwa od umowy nie miały istotnego wpływu na osiągnięcie celu projektu (odstępstwa nr 1, 3, 5 część, 6) lub wynikały z przyczyn niezależnych od Wykonawcy (nr 2, 4, 5 część). W kontekście wyjaśnień złożonych przez Wykonawcę można uznać, że wprowadzone odstępstwa były uzasadnione i nie stanowią okoliczności do uznania umowy za niewykonaną”.

Zgodnie założeniami szczegółowymi projektu pt. Celownik, ujętymi w załączniku Nr 5 do regulaminu konkursu Nr 3/2012 (załączone również na stronach 7-11 wniosku dotyczącym tego projektu) zapisano m.in., że: „W celu realizacji projektu zgodnie z potrzebami Sił Zbrojnych RP wykonawca zobowiązany będzie do: uzgodnienia z gestorami UiSW takich dokumentów jak: (...), metodyki badań kwalifikacyjnych (państwowych) (...), złożenia wniosku do Szefa Inspektoratu Uzbrojenia MON o powołanie komisji celem przeprowadzenia badań kwalifikacyjnych (państwowych) dla powstałego prototypu”. (dowód: akta kontroli, str. 927, 1109-1122, 3279, 3564-3843, 3846-3847, 9271, 9340-9342, 9477-9493, 9537-9567, 9607, 10006, 11980, 12237-12246)

Ustalono, że w projekcie pt. DMO AH, zadaniu pn. opracowanie projektu koncepcyjnego, analizy techniczno-ekonomicznej i projektu Założeń Taktyczno-Technicznych na dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieżnych, które było ujęte we wniosku i umowie przypisano II PGT. W projekcie pt. Modułowy Integrator, zadaniom dotyczącym opracowania ZTT i Projektu koncepcyjnego we wniosku oraz w umowie przypisano VI PGT. W projekcie pt. Celownik, zadaniom dotyczącym: opracowania założeń i projektu koncepcyjnego oraz opracowania projektu funkcjonalnego i założeń we wniosku oraz w umowie przypisano VI PGT. W projekcie pt. NKTO etapowi I zawierającemu zadania: projekt Studium Wykonalności oraz projekt Założeń Taktyczno-Technicznych, który był ujęty we wniosku i umowie, przypisano IV planowany stopień gotowości technologii na zakończenie etapu. W projekcie pt. NBPWP etapowi I zawierającemu zadania: opracowanie projektu Założeń Taktyczno-Technicznych (prZTT) oraz Analizy Techniczno-Ekonomicznej (ATE), który był ujęty we wniosku przypisano II PGT. Z kolei w umowie dotyczącej projektu pt. NBPWP zawierającemu zadania dotyczące opracowania Studium Wykonalności oraz Wstępnych Założeń Taktyczno-Technicznych przypisano I PGT, a etapowi II zawierającemu zadania dotyczące opracowania prZTT, ATE, Projektu koncepcyjnego przypisano II PGT.

(dowód: akta kontroli str. 3629, 3993, 4092-4093, 4693, 4822, 4850, 4939-4940, 4944, 4957, 4962, 4974-4975, 4986, 4996, 5087-5089, 5115-5118, 5280, 5482, 9938, 9944, 10008, 10013-10014, 10019, 10022, 10040, 10042, 10044-10045, 10052-10053, 10078, 10079, 10099-10100, 10114, 10116, 10118-10119, 10126-10127, 10152-10153, 10173-10174, 10200, 10202, 10204-10205, 10245-10246, 10269-10270, 10999, 11131, 11337, 11388, 11764i, 11255, 11769)

Rozliczenia dotacji

NCBR przedłożyło dysponentowi części 28 budżetu państwa „Raport z realizacji zadań finansowanych ze środków dotacji w 2013 r.” z 18 lutego 2014 r., w którym ujęto zadanie pn. „Realizacja całości zadań związanych z finansowaniem i monitorowaniem realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, w tym projektów rozwojowych, celowych, badawczych” i wykazano środki finansowe w łącznej kwocie 299.277.343,53 zł, która stanowiła sumę zaliczek przekazanych Wykonawcom (lub Liderom) przez NCBR na opłacenie kosztów⁸⁶ projektów. I tak np. na projekt pt.:

- „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych” NCBR przekazało zaliczkę w kwocie 7.381.000 zł na opłacenie kosztów tego projektu, podczas gdy poniesione przez konsorcjum naukowe w 2013 r. koszty projektu opłacone ze środków finansowych przekazanych przez NCBR wyniosły 9.749.327,09 zł. NCBR w latach 2011-2012 przekazało środki finansowe w łącznej kwocie 17.903.700 zł, przy poniesionych w tych latach kosztach projektu opłaconych z otrzymanych zaliczek w kwocie 6.272.670,60 zł.

(dowód: akta kontroli str. 1775-1777, 1794-1798, 1808-1809, 5459, 5463-5464, 5482-5484, 5488, 5490-5491, 5492, 5494-5496, 5501-5506, 5516-5518, 9897, 11263-11264, 11269-11270, 11281-11282, 11530, 1533-11535, 11539, 11561, 11563-11564, 11566-11567, 11572, 11574-11575, 11667-11671, 12670, 12671)

- „Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza” NCBR przekazało zaliczkę w kwocie 2.450.401 zł na opłacenie kosztów tego projektu, podczas gdy poniesione przez konsorcjum naukowe w 2013 r. koszty projektu opłacone ze środków finansowych przekazanych przez NCBR wyniosły 1.813.953,68 zł.

(dowód: akta kontroli str. 1770, 1774, 1781, 1784, 4019, 4022-4023, 4092-4100, 4102, 4104-4112, 98971, 10909, 10911-10912, 11667-11671, 12670, 12674)

- „Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR ISW TYTAN zintegrowany z wyświetlaczem nahałmowym, modułem laserowego systemu identyfikacji <<swój-obcy>> (IFF) z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami celownika” NCBR przekazało zaliczkę w kwocie 1.100.000 zł, podczas gdy poniesione przez konsorcjum naukowe w 2013 r. koszty projektu opłacone ze środków finansowych przekazanych przez NCBR wyniosły 1.443.557,56 zł. NCBR w 2012 r. przekazało środki finansowe w kwocie 1.390.000 zł.

(dowód: akta kontroli, str. 1768, 1771-1772, 1780, 1782, 3643-3647, 3669-3775, 9897, 11009, 11013, 11667-11671, 12670, 12674)

- „Nowy kołowy transporter opancerzony” NCBR przekazało zaliczkę w kwocie 3.223.935,01 zł, podczas gdy konsorcjum naukowe w 2013 r. nie poniosło żadnych kosztów projektu opłaconych ze środków finansowych przekazanych przez NCBR w 2013 r.

(dowód: akta kontroli, str. 1760, 1764, 1788, 1792, 4718, 4801, 4850-4852, 9897, 11335-11336, 11340-11341, 11667-11671, 12670, 12676)

- „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armatohaubic, kryptonim KRYL” NCBR przekazało zaliczkę w kwocie 16.000.000 zł, podczas gdy konsorcjum naukowe w 2013 r. nie poniosło żadnych kosztów projektu opłaconych ze środków finansowych przekazanych przez NCBR. Kwota 16.000.000 zł w 2013 r. została ulokowana przez Wykonawcę na lokacie bankowej.

(dowód: akta kontroli, str. 1761, 1765-1766, 1786, 1791, 5809, 5812a, 5870a-5873a, 7897, 9897, 11530, 11533-11534, 11540, 11562, 11563, 11565, 11569, 11571, 11667-11671, 12670, 12676)

⁸⁶ Ujętych w umowach.

NCBR przedłożyło „Rozliczenie dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2014 (umowa nr 1/NCBR/DC/2014)” z 24 lutego 2015 r.⁸⁷, w którym ujęto zadanie pn. „Realizacja badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa” i wykazano wykorzystanie środków finansowych w łącznej kwocie 335.167.788,25 zł. Ustalono, że kwota 335.167.788,25 zł stanowiła sumę zaliczek przekazanych Wykonawcom (lub Liderom) przez NCBR na opłacenie m.in. kosztów⁸⁸ projektów. I tak np. na projekt pt.:

- „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych” NCBR przekazało zaliczkę w kwocie 2.876.760 zł na opłacenie kosztów tego projektu, podczas gdy poniesione przez konsorcjum naukowe w 2014 r. koszty projektu opłacone ze środków finansowych przekazanych przez NCBR wyniosły 7.759.897,30 zł.

(dowód: akta kontroli str. 1636-1637, 1729-1730, 1741-1742, 5459, 5463-5464, 5482-5484, 5488, 5490-5491, 5492, 5494-5496, 5501-5506, 5516-5518, 9898-9899, 11263-11264, 11269-11270, 11281-11282, 11530, 1533-11535, 11539, 11561,11563-11564, 11566-11567, 11572, 11574-11575, 11667-11671, 11795, 11806,11852, 11857-11860)

- „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty” NCBR przekazało zaliczkę w kwocie 20.500.000 zł na opłacenie kosztów tego projektu, podczas gdy poniesione przez konsorcjum naukowe w 2014 r. koszty projektu opłacone ze środków finansowych przekazanych przez NCBR wyniosły 287.151,82 zł.

(dowód: akta kontroli str. 1638-1645, 1724-1725, 1749,1751, 1753-1755, 5045-5048-5049, 5087-5089, 9898-9899, 11492-11493, 11495,11497, 11667-11671)

- „Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza” NCBR przekazało zaliczkę w kwocie 2.670.906 zł na opłacenie kosztów tego projektu, podczas gdy poniesione przez konsorcjum naukowe w 2014 r. koszty projektu opłacone ze środków finansowych przekazanych przez NCBR wyniosły 2.643.046,81 zł.

(dowód: akta kontroli str. 1732, 1735, 1748, 1750, 4019, 4022-4023 4092-4100, 4102, 4104-4112, 9898-9899, 10909, 10911-10912, 11667-11671)

- „Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim natężeniu światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN” NCBR przekazało zaliczkę w kwocie 704.640 zł na opłacenie kosztów tego projektu, podczas gdy poniesione przez konsorcjum naukowe w 2014 r. koszty projektu opłacone ze środków finansowych przekazanych przez NCBR wyniosły 1.424.171,09 zł. NCBR w 2012 r. przekazało środki finansowe w kwocie 1.530.684 zł (przy braku poniesionych w 2012 r. kosztów opłaconych ze środków przekazanych NCBR).

(dowód: akta kontroli, str. 10922, 10925, 1738-1740, 1757-1758, 3351, 3354-3355, 3378-3386, 9898-9899, 11667-11671)

Ponadto ustalono, że na zarządzanie programem strategicznym pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”, który w 2014 r. składał się z 4 projektów, w tym z projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)”, NCBR zawarło w dniu 30 grudnia 2014 r. umowy na wykonanie powyższych 4 projektów. NCBR przekazało liderowi konsorcjum realizującemu projekt pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)” środki finansowe na opłacenie kosztów zarządzania programem strategicznym w kwocie 1.470.000 zł. W 2014 r. nie zostały poniesione koszty zarządzania ww. programem strategicznym, gdyż faktycznie rozpoczęto realizację 4 projektów w 2015 r., w tym realizacja projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)” została rozpoczęta w październiku 2015 r. W dokumencie pn. „Sprawozdanie roczne z realizacji w 2014 roku strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pn. <<Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej>>” stwierdzono, że: „w roku 2014 nie przeprowadzono żadnej kontroli dotyczącej realizacji Programu oraz projektów w nim zawartych. Związane jest to z rozpoczęciem realizacji projektów od stycznia 2015 r.” Ponadto stwierdzono, że „ze względu na fakt, że nie realizowano w okresie sprawozdawczym projektów wchodzących w skład Programu na obecnym etapie realizacji nie zostały zidentyfikowane ryzyka nie osiągnięcia celów Programu”. W protokole kontroli merytorycznej, za okres 30.12.2014 r.-13.04.2018 r., wykazano czasowe zaangażowanie pracowników w zakresie zarządzania programem strategicznym w 2015 r., 2016 r., 2017 r. i 2018 r.

⁸⁷ Data podpisu osoby uprawnionej

⁸⁸ Ujętych w umowach zawartych z Wykonawcami.

(dowód: akta kontroli, str. 1889-1892, 1896, 1898, 1903-1904, 1911-1912, 1935, 1937, 9898-9899, 11032-11033 11667-11671, 12004, 12022, 12070-12071, 12074-12086)

NCBR przedłożyło „Rozliczenie dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2015” z 24 lutego 2016 r.,⁸⁹ w którym ujęto zadanie pn. „Realizacja badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa” i wykazano wykorzystanie środków finansowych w łącznej kwocie 335.128.541,54 zł, która stanowiła sumę zaliczek przekazanych Wykonawcom (lub Liderom) przez NCBR na opłacenie m.in. kosztów⁹⁰ projektów. I tak np. na projekt pt.:

- „Celownik termowizyjny kompatybilny z systemem C4ISR, zintegrowany z wyświetlaczem nahałmowym, modulem laserowego systemu identyfikacji <<swój-obcy>> (IFF) z możliwością zdalnego sterowania głównymi funkcjami celownika” NCBR przekazało zaliczkę w kwocie 500.400 zł na opłacenie kosztów tego projektu, podczas gdy poniesione w 2015 r. przez konsorcjum naukowe koszty projektu opłacone ze środków finansowych przekazanych przez NCBR wyniosły 742.426,70 zł. NCBR w 2012 r. przekazało środki finansowe w kwocie 1.390.000 zł (przy braku poniesionych w 2012 r. kosztów opłaconych ze środków przekazanych NCBR).

(dowód: akta kontroli, str. 1631-1632, 1697-1698, 1704-1706, 9901-9902, 10991, 11009, 11013, 11667-11671)

- „Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza” NCBR przekazało zaliczkę w kwocie 1.189.025 zł na opłacenie kosztów tego projektu, podczas gdy poniesione w 2015 r. przez konsorcjum naukowe koszty projektu zostały opłacone ze środków finansowych przekazanych przez NCBR w kwocie 4.195.689,04 zł. NCBR w 2012 r. przekazało środki finansowe w kwocie 2.449.668 zł (przy braku poniesionych w 2012 r. kosztów opłaconych ze środków przekazanych NCBR), a w 2013 r. przekazało środki finansowe w kwocie o 636.447,32 zł wyższej niż poniesione koszty.

(dowód: akta kontroli, str. 1629-1630, 1699-1702, 9901-9902, 10912, 10918, 11667-11671)

- „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)” NCBR przekazało zaliczkę w kwocie 200.000 zł na opłacenie kosztów tego projektu, podczas gdy poniesione w 2015 r. przez konsorcjum naukowe koszty projektu zostały opłacone ze środków finansowych przekazanych przez NCBR w kwocie 123.131 zł.

(dowód: akta kontroli, str. 1627-1628, 1710-1715, 1924-1925, 1936-1937, 9901-9902, 11032-11035, 11667-11671)

NCBR przedłożyło „Rozliczenie dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2016” z 2 lutego 2016 r., w którym ujęto zadanie pn. „Realizacja badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa” i wykazano wartość środków wykorzystanych przez NCBR w łącznej kwocie 325.139.214,79 zł, która stanowiła sumę zaliczek przekazanych Wykonawcom (lub Liderom) przez NCBR na opłacenie m.in. kosztów⁹¹ projektów. I tak np. na projekt pt.:

- „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty” NCBR przekazało zaliczkę w kwocie 35.000.000 zł na opłacenie kosztów tego projektu, podczas gdy poniesione w 2016 r. przez konsorcjum naukowe koszty projekt zostały opłacone ze środków finansowych przekazanych przez NCBR w kwocie 10.679.214,79 zł. Z powyższego wynika, że w „Rozliczeniu dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2016” zawyżono wykorzystanie dotacji celowej przez NCBR w 2016 r. o 24.320.785,21 zł.

(dowód: akta kontroli str. 1621, 1692-1693, 9903, 11287-11288, 11491-11492, 11499-11500, 11502-11508, 11509, 11511, 11513-11514, 11667-11671)

- „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)” NCBR przekazało zaliczkę w kwocie 2.718.254 zł na opłacenie kosztów tego projektu, podczas gdy poniesione w 2016 r. przez konsorcjum naukowe koszty projektu zostały opłacone ze środków finansowych przekazanych przez NCBR w kwocie 1.561.144 zł.

(dowód: akta kontroli, str. 1622, 1690-1691, 9903, 11032-11035, 11667-11671)

Ustalono, że Wnioskodawca projektu pt. „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieżnych” we wniosku z 15 września 2011 r. ujął zaplanowane koszty projektu na 2011 r. w kwocie 150.000 zł, podczas gdy w zawartej umowie zawartej 28

⁸⁹ Data podana obok podpisu Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

⁹⁰ Ujętych w umowach zawartych z Wykonawcami.

⁹¹ Ujętych w umowach zawartych z Wykonawcami.

grudnia 2011 r. ujęto na 2011 r. koszty w kwocie 7.500.000 zł. NCBR przekazało środki finansowe 30 grudnia 2011 r. Konsorcjum naukowe realizujące projekt nie poniosło w 2011 r. żadnych kosztów projektu. Z kolei we wniosku na projekt pt. „Modułowy Integrator zarządzania systemem C4I żołnierza” skalkulowane koszty projektu na I kwartał wyniosły 749.448 zł. W „harmonogramie wykonania projektu” do umowy Nr DOBR/0039/R/ID1/2012/03 z 19 grudnia 2012 r. dotyczącej projektu pt. „Modułowy Integrator zarządzania systemem C4I żołnierza” współfinansowanie przez NCBR kosztów projektu w 2012 r. (i kilka miesięcy 2013 r.) wyniosło 511.326 tys. zł, podczas gdy w „Harmonogramie płatności” na 2012 r. wykazano zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR w kwocie 2.449.668 zł. Wykonawca tego projektu nie domagał się zwiększenia finansowania NCBR. Przedstawiciel Wykonawcy tego projektu wyjaśnił, że: „(...) Kwota finansowania na 2012 r. ujęta w ww. umowie Nr DOBR/0039/R/ID1/2012/03 została zwiększona ze względu na rekomendacje Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, jakie zostały wskazane we Wstępnym harmonogramie płatności w latach 2012-2013 (...)”. We „Wstępnym harmonogramie płatności w latach 2012-2013 (...)” przekazany Wykonawcy, wykazano na 2012 r. zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR w kwocie 2.449.668 zł, która została przekazana Wykonawcy. Konsorcjum naukowe nie poniosło w 2012 r. żadnych kosztów projektu opłaconych ze środków finansowych otrzymanych z NCBR. Z kolei w „Harmonogramie wykonania projektu” do umowy Nr DOBR/0033/R/ID1/2012/03 z 19 grudnia 2012 r. dotyczącej projektu pt. „Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim zakresie natężenia światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN” współfinansowanie przez NCBR kosztów projektu na 2012 r. wyniosło 274.710 zł. W „Harmonogramie płatności” do powyższej umowy ujęto finansowanie NCBR na 2012 r. w kwocie 1.530.684 zł, która została przekazana Wykonawcy. Wykonawca nie domagał się zwiększenia finansowania NCBR na 2012 r. We „Wstępnym harmonogramie płatności w latach 2012-2013 (...)” przekazany Wykonawcy wykazano na 2012 r. zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR w kwocie 1.530.684 zł. Konsorcjum naukowe nie poniosło w 2012 r. żadnych kosztów projektu opłaconych ze środków finansowych otrzymanych z NCBR. W „Harmonogramie wykonania projektu” do umowy dotyczącej projektu pt. „Automatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armat-haubic, kryptonim KRYL” dofinansowanie przez NCBR kosztów projektu na 2013 r. (i kilka miesięcy 2014 r.) wyniosło 2.133.148 zł. Natomiast w „Harmonogramie płatności” do umowy wykazano zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR w kwocie 16.000.000 zł, które zostały przekazane Wykonawcy. Konsorcjum naukowe nie poniosło w 2013 r. żadnych kosztów projektu opłaconych ze środków finansowych otrzymanych z NCBR.

W „Harmonogramie wykonania projektu” do umowy dotyczącej projektu pt. „Nowy kołowy transporter opancerzony” dofinansowanie przez NCBR kosztów projektu na 2013 r. (i kilka miesięcy 2014 r.) wyniosło 670.000 zł. Natomiast w „Harmonogramie płatności” do umowy wykazano zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR na 2013 r. w kwocie 3.223.935 zł, które zostały przekazane Wykonawcy. Konsorcjum naukowe nie poniosło w 2013 r. żadnych kosztów projektu opłaconych ze środków finansowych otrzymanych z NCBR.

W „Harmonogramie wykonania projektu” do umowy dotyczącej projektu pt. „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty” finansowanie przez NCBR kosztów projektu na 2014 r. (i 3 miesiące 2015 r.) wyniosło 651.168 zł. Natomiast w „Harmonogramie płatności” do umowy wykazano zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR na 2014 r. w kwocie 3.500.000 zł. W 2014 r. NCBR przekazało Wykonawcy 20.500.000 zł. Konsorcjum naukowe w 2014 r. poniosło koszty projektu opłacone ze środków finansowych otrzymanych z NCBR w kwocie 287.151,82 zł.

(dowód: akta kontroli str. 1687, 1806, 1808-1809, 3349-3350, 3378, 3387, 4004, 4092-4093, 4101, 4798, 4850, 4853, 5045, 5087-5088, 5095, 5232, 5281, 5459, 5484, 5870a-5871a, 5874a 10909, 10911-10912, 10915-10917, 10922-10923, 10925, 10994, 10999-11000, 11667-11671, 11497)

Ustalono, że w poniższych umowach tj. w:

- umowie Nr 4/NCBR/DC/2011 określającej warunki wykorzystania oraz rozliczania dotacji celowych przyznawanych Narodowemu Centrum Badań i Rozwoju przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w okresie do 31 grudnia 2013 r. zawartej 29 lipca 2011 r. (zmienionej

aneksami) pomiędzy Skarbem Państwa – Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a Narodowym Centrum Badań i Rozwoju;

- umowie Nr 1/NCBR/DC/2014 określającej warunki wykorzystania oraz rozliczania dotacji celowej udzielonej Narodowemu Centrum Badań i Rozwoju przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. zawartej 29 stycznia 2014 r. (zmienionej aneksem) pomiędzy Skarbem Państwa – Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a Narodowym Centrum Badań i Rozwoju;

- umowie Nr 1/NCBR/DC/2015 określającej warunki wykorzystania oraz rozliczania dotacji celowej udzielonej Narodowemu Centrum Badań i Rozwoju przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na okres od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. zawartej 13 stycznia 2015 r. pomiędzy Skarbem Państwa – Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a Narodowym Centrum Badań i Rozwoju;

- umowie Nr 1/NCBR/DC/2016 określającej warunki wykorzystania oraz rozliczania dotacji celowej udzielonej Narodowemu Centrum Badań i Rozwoju przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na okres od 1 stycznia 2016 r. do 31 grudnia 2016 r. zawartej 22 stycznia 2016 r. (zmienionej aneksem) pomiędzy Skarbem Państwa – Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a Narodowym Centrum Badań i Rozwoju;

postanowiono, że przedmiotem umowy jest określenie przeznaczenia, wysokości, terminu wykorzystania, terminu i sposobu rozliczenia oraz terminu zwrotu niewykorzystanej części dotacji celowej na realizację zadań określonych w art. 27 – 30 ustawy o NCBR. W umowach tych określono m.in., dotacje celowe są przekazywane na realizację zadań na rzecz obronności i bezpieczeństwa lub na realizację całości zadań związanych z finansowaniem i monitorowaniem realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa. Powyższe umowy zostały zawarte na podstawie art. 150 o finansach publicznych i art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy o NCBR. W powyższych umowach nie wskazano tytułów projektów na których realizację miały być wykorzystane środki finansowe z przyznanej NCBR dotacji celowej.

(dowód: akta kontroli str. 11679-11686, 11713-11735, 11688-11711); 11687-11697); 11713-11735);

Ustalono, że NCBR klasyfikowało wydatki na opłacenie kosztów prac rozwojowych (projektów rozwojowych) finansowanych w grupie dotacje i subwencje. W załączniku Nr 4 w związku z załącznikiem Nr 7⁹² i 8⁹³ do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych⁹⁴ finansowanie prac rozwojowych lub finansowanie prac badawczo-rozwojowych jest klasyfikowane w grupie wydatki majątkowe, a nie w grupie dotacje i subwencje.

(dowód: akta kontroli, str. 1691, 1693, 1700, 1735, 1738, 1758, 1771-1772, 1784, 898-9903)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Ustalono, że eksperci w kwestionariuszach recenzji wniosków nie ocenili 7 wniosków o finansowanie wykonania projektów pt. DMO AH, Celownik, Kamery, Modułowy Integrator, ZSDiKO, NKTO, NBPWP pod względem wymaganego kryterium określonego w § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia, czym naruszyli art. 38 ust. 2 ustawy o NCBR w związku z § 6 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia.

Nieprawidłowość w zakresie braku oceny ekspertów pod względem obligatoryjnego kryterium zawartego w § 6 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia dotyczyła ogółem 49 wniosków (w tym 7 wniosków na ww. projekty) z obszaru obronności, które zostały ujęte na 5 listach rankingowych w ramach konkursów Nr 1/2011, 3/2012, 4/2013, 5/2014. Do oceny ww. 49 wniosków o finansowanie wykonania projektów były zastosowane regulaminy konkursów oraz formularze kwestionariuszy recenzji i instrukcje oceny wniosków o finansowanie projektów, opracowane w NCBR i udostępnione ekspertom.

⁹² W załączniku Nr 7 Szczegółowa klasyfikacja wydatków dla zadań z zakresu bezpieczeństwa zewnętrznego ujęto finansowanie prac badawczo-rozwojowych w grupie: wydatki majątkowe.

⁹³ W załączniku Nr 8 Szczegółowa klasyfikacja wydatków dla zadań z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego ujęto finansowanie prac badawczo-rozwojowych.

⁹⁴ Dz. U. z 2014 r. poz. 1053, ze zm.

Komitet Sterujący w powyższych 5 listach rankingowych pozytywnie zaopiniowanych wniosków ujął 49 wniosków, w tym wnioski na projekty (ujęte na 4 listach spośród 5): DMO AH, Celownik, Kamery, Modułowy Integrator, ZSDiKO, NKTO, NBPWP, pomimo że wnioski nie zostały ocenione przez ekspertów pod względem obligatoryjnego kryterium określonego w § 6 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia. W konsekwencji Komitet Sterujący przygotował wadliwie ww. listy rankingowe, co w ocenie NIK było działaniem nierzetelnym.

Przekazanie Dyrektorowi NCBR przez Komitet Sterujący list rankingowych, na których ujęto 49 ww. wniosków, które nie zostały ocenione przez ekspertów z uwzględnieniem kryterium określonego w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, w ocenie NIK było działaniem nierzetelnym.

(dowód: akta kontroli, str. 882-891, 893-899, 904-906, 942-944, 947-954, 2212-2214, 9267, 9288, 9267, 9273-9276, 9346-9381, 9797-9802, 11738, 11957, 11988-11996)

Przyznanie środków finansowych w łącznej kwocie 220.931.460 zł na wykonanie 7 projektów pt. DMO AH, Celownik, Kamery, Modułowy Integrator, ZSDiKO, NKTO, NBPWP, w drodze decyzji Dyrektora NCBR, wydanych na podstawie nieprawidłowo sporządzonych list rankingowych było działaniem nierzetelnym.

(dowód: akta kontroli, str. akta kontroli str. 882-885, 887-891, 893-898, 904-906, 3349-3350, 3642, 4113-4114, 4797, 4873, 5457-5458, 5808)

2. Kontrola wykazała, że Komitet Sterujący, w założeniach szczegółowych do regulaminu konkursu Nr 1/2011, pominął także jeden z celów szczegółowych projektu dotyczący opracowania Studium Wykonalności (SW) na dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieżnych, który był wykazany w założeniach przedstawionych Komitetowi Sterującemu przez Dyrektora NCBR w celu ustalenia regulaminu konkursu. NIK ocenia, że powyższe działanie Komitetu Sterującego narusza § 3 rozporządzenia. Zarówno we wniosku na wykonanie projektu pt. DMO AH złożonego w konkursie Nr 1/2011, jak też w umowie dotyczącej tego projektu zostały powtórzone cele ujęte w założeniach szczegółowych do regulaminu konkursu. Konsekwencją wybrania wniosku złożonego przez HSW S.A. było przyznanie środków finansowych decyzją⁹⁵ Dyrektora NCBR z dnia 13 grudnia 2011 r. w kwocie 28.161.460 zł na finansowanie realizacji projektu pt. DMO AH oraz zawarcie przez NCBR umowy na wykonanie projektu pt. DMO AH, na realizację celu głównego, który był niemożliwy do osiągnięcia, gdyż cele szczegółowe zostały określone w zbyt wąskim zakresie. Wynikami projektu określonymi w umowie na wykonanie projektu pt. DMO AH były wyniki wymienione we wniosku na przedmiotowy projekt. Po upływie ponad 4 lat od zawarcia umowy Strony umowy zmieniły cel główny i cele szczegółowe, a także zakładane wyniki przedmiotowego projektu.

(dowód: akta kontroli, str. 940, 982-990, 992-1004, 1950, 1953-1956, 5232-5487, 5496-5500, 5506-5512, 9988-9989, 10714-10716, 11533-11535, 11667, 12718-12721)

3. Kontrola wykazała, że we wniosku i w umowie dotyczącej projektu pt. ZSDiKO nie uwzględniono opracowania Studium Wykonalności (SW) i projektu technicznego dotyczących wozu dowodzenia dowódcy kompanii logistycznej opartego na bazie samochodu ciężarowego o zabudowie furgonowej oraz nie uwzględniono opracowania SW i projektu technicznego dotyczących wozów dowódczo-sztabowych dowódcy i szefa sztabu dywizjonu na bazie kołowego transportera opancerzonego, które były ujęte w uzgodnionych założeniach do tego projektu. Powyższe skutkowało przyznaniem w drodze decyzji środków finansowych i zawarciem umowy z Wykonawcą, którego wniosek złożony w konkursie nie spełniał wszystkich wymagań określonych w uzgodnionych założeniach.

(dowód: akta kontroli, str. 1423-1429, 5665a-5669a, 5670a-5799a, 5805a-5878a, 11987-11988)

4. Ekspersi w kwestionariuszach recenzji nie ocenili wniosku o finansowanie wykonania projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)” pod względem wymaganych dwóch kryteriów określonych w art. 39 ust. 1 pkt 2⁹⁶ ustawy o NCBR i § 6 ust. 1 pkt 1

⁹⁵ Nr 0030/R/ID1/2011/01.

⁹⁶ Art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR stanowi, że: przy opiniowaniu wniosków złożonych w konkursie eksperci lub zespoły ekspertów biorą pod uwagę w szczególności: stopień, w jakim wykonanie

rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. w sprawie sposobu zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa. Było to spowodowane tym, że tych kryteriów nie uwzględniono wśród kryteriów podlegających ocenie ekspertów w dokumentach takich jak: regulamin konkursu Nr1/PS/2014, formularz „Kwestionariusza recenzji wniosku...” i „Instrukcja oceny wniosku...”. Zaniechanie dokonania oceny powyższego wniosku przez ekspertów z uwzględnieniem ww. dwóch kryteriów stanowiło naruszenie art. 38 ust. 2 ustawy o NCBR w związku z § 6 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia.

(dowód: akta kontroli, str. 2033-2037, 2042-2046, 2048-2052, 2199-2204, 10179-10180, 10191-101192, 10198, 10215-10216, 11764i, 11769)

Komitet Sterujący uchwałą Nr 68/2014 z 19 listopada 2014 r. przyjął listę rankingową pozytywnie zaopiniowanych wniosków z 5 wnioskami, w tym wnioskiem dotyczącym projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)”, pomimo że każdy z wniosków nie został oceniony przez ekspertów z uwzględnieniem ww. dwóch obligatoryjnych kryteriów określonych przepisach prawa powszechnie obowiązującego.

Komitet Sterujący ujął na liście rankingowej wniosek na projekt pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)”, pomimo że był on niezgodny z „Załoženiami do projektów w konkursie nr 1/PS/2014. Zatwierdzony przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego program strategiczny pn. <<Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej>>” ujętymi w załączniku Nr 2 do regulaminu konkursu Nr 1/PS/2014, w zakresie wartości parametrów dotyczących: maksymalnego czasu działania (brak wskazania we wniosku wartości tego parametru), zasięgu skutecznego (we wniosku wskazano wartość parametru odmiennie niż w „Załoženiach do projektów...” nie wskazano bowiem wskazano wartości docelowej) oraz szybkości przygotowania do działania operacyjnego (nie wskazano we wniosku wartości parametru). Ponadto harmonogram wykonania projektu i kosztorys projektu ujęte we wniosku nie uwzględniały kosztów (i źródeł finansowania kosztów) badań na implantach i grupach ochotników, a przez to wniosek nie zapewniał zrealizowania wszystkich celów szczegółowych (na posiedzeniu Zespołu Nadzorującego wstępnie koszty badań oszacowano na poziomie 20 mln zł, które zostały zmniejszone po negocjacjach o połowę). Komitet Sterujący ujął na liście rankingowej 5 pozytywnie zaopiniowanych wniosków, w tym wniosek dotyczący projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)”, pomimo że nie zostały one ocenione przez ekspertów zgodnie z przepisami prawa powszechnie obowiązującego. W związku z powyższym przygotowana przez Komitet Sterujący lista rankingowa zawierająca pozytywnie zaopiniowane wnioski (przyjęta stosowną uchwałą) była sporządzona wadliwie, co naruszało art. 17 pkt 9 ustawy o NCBR. W ocenie NIK, sporządzenie wadliwej listy rankingowej było również działaniem nierzetelnym.

Kontrola wykazała, że w § 2 ust. 2 uchwały Nr 68/2014 postanowiono m.in., że negocjacje z wykonawcami powinny obejmować zarządzanie przez podmiot przemysłowy strategicznym programem badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”, co było niezgodne z postanowieniami art. 27 ust. 1 ustawy o NCBR, zgodnie z którym zarządzanie strategicznymi programami należy do zadania ustawowego NCBR. Ponadto, zgodnie z art. 40 ust. 1 ustawy o NCBR, przyznawanie przez NCBR środków finansowych, w drodze decyzji Dyrektora, następuje na wykonanie projektów, a nie na zarządzanie strategicznymi programami.

(dowód: akta kontroli, str. 900-902, 2038-2040, 2614-2616, 2623, 2627, 2636, 2650-2651, 10192-10193)

Decyzją Nr DOB/1/PS/2/1/2014 Dyrektora NCBR z dnia 19 grudnia 2014 r. oraz decyzją Nr DOB/1/PS/2/1/2014/Z1 Dyrektora NCBR z dnia 30 grudnia 2014 r. (zmieniającą decyzję z 19 grudnia 2014 r.), na podstawie art. 40 ust. 1 ustawy o NCBR, zostały przyznane Wnioskodawcy środki finansowe w wysokości 51.754.490 zł na finansowanie projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)”, pomimo że wniosek dotyczący tego projektu nie został oceniony przez ekspertów z uwzględnieniem dwóch kryteriów określonych w art.

projektu przyczynia się do osiągnięcia celów strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych lub realizacji innych zadań Centrum.

39 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR i w § 6 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. w sprawie sposobu zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa. Zastosowanie wadliwej listy rankingowej, jako podstawy wydania przedmiotowej decyzji w zakresie przyznania środków finansowych, w ocenie NIK, było działaniem nierzetelnym.

Ww. decyzją Nr DOB/1/PS/2/1/2014/Z1 zostały przyznane PIT-Radwar S.A. (lider konsorcjum naukowego realizującego projekt pt. MBO) środki finansowe w wysokości 12.000.000 zł z przeznaczeniem na zarządzanie strategicznym programem pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”⁹⁷. Przyznanie środków finansowych przez NCBR, w drodze decyzji, w wysokości 12.000.000 zł zostało dokonane z przekroczeniem zakresu uprawnienia (upoważnienia) NCBR ponieważ przyznano PIT-Radwar S.A. środki finansowe z przeznaczeniem na zarządzanie ww. strategicznym programem, podczas gdy NCBR przyznaje środki finansowe, w drodze decyzji, na wykonanie projektów. Zgodnie bowiem z art. 40 ust. 1 ustawy o NCBR przyznawanie przez Centrum środków finansowych na wykonanie projektów następuje w drodze decyzji Dyrektora wydawanej na podstawie listy rankingowej pozytywnie zaopiniowanych wniosków. Tym samym decyzja Nr DOB/1/PS/2/1/2014/Z1 z dnia 30 grudnia 2014 r. w zakresie przyznania środków finansowych w wysokości 12.000.000 zł na zarządzanie ww. strategicznym programem została wydana z naruszeniem art. 40 ust. 1, w związku z art. 2 pkt 1⁹⁸ ustawy o NCBR. Przeznaczenie przez NCBR środków finansowych, w decyzji Nr DOB/1/PS/2/1/2014/Z1, na zarządzanie ww. strategicznym programem, przez PIT-Radwar S.A. było niezgodne z art. 27 ust. 1 ustawy o NCBR, ponieważ zarządzanie strategicznym programem należało do ustawowego zadania własnego NCBR.

W związku z powyższym NIK ocenia, że przyznanie PIT-Radwar S.A. przez NCBR, w drodze decyzji, środków finansowych w wysokości 12.000.000 zł na zarządzanie strategicznym programem pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” było działaniem niecelowym, niegospodarnym i nierzetelnym.

NCBR zawarło 30 grudnia 2014 r. z PIT-Radwar S.A. umowę o wykonanie i finansowanie projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)”, zgodnie z którą finansowanie przez NCBR kosztów projektu wyniosło 51.754.490 zł, a finansowanie kosztów zarządzania strategicznym programem pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” - 12.000.000 zł. NCBR wydatkował w latach 2014-2017 na opłacenie kosztów projektu pt. MBO środki finansowe w kwocie 2.918.254 zł, a na opłacenie kosztów zarządzania strategicznym programem pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” - 3.873.000 zł.

NCBR zawarło umowę na wykonanie projektu pt. MBO, pomimo tego że wniosek dotyczący tego projektu złożony przez Wnioskodawcę nie został oceniony przez ekspertów z uwzględnieniem dwóch kryteriów określonych w art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR i w § 6 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia. Zawarcie umowy na wykonanie projektu pt. MBO z pominięciem oceny wniosku dotyczącego tego projektu przez ekspertów w powyższym zakresie, w ocenie NIK, było działaniem nierzetelnym.

NCBR zawarło umowę na wykonanie projektu pt. MBO, pomimo że wniosek złożony przez PIT-Radwar S.A. w konkursie Nr 1/PS/2014 dotyczący projektu pt. MBO nie spełniał wymagań określonych w „Założeniach do projektów w konkursie Nr 1/PS/2014. Zatwierdzony przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego program strategiczny pn. <<Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej>>” ujętych w

⁹⁷ Minister właściwy do spraw nauki zatwierdził projekt strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” dnia 21 marca 2014 r. przyjęty uchwałą Nr 31/2014 Komitetu Sterującego do spraw badań naukowych i prac rozwojowych w obszarze bezpieczeństwa i obronności (dowód: akta kontroli str. 1866-1888, 11959,12003).

⁹⁸ W art. 2 pkt 1 ustawy o NCBR określono, że ilekroć w ustawie jest mowa o: 1) projekcie – należy przez to rozumieć przedsięwzięcie realizowane w ramach strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych albo innych zadań centrum, o których mowa w art. 29 i art. 30 ust. 1 i 2, zwanych dalej „innymi zadaniami Centrum”, o określonej wartości finansowej, prowadzone w ustalonych ramach czasowych, na podstawie umowy o wykonanie i finansowanie w całości lub w części działań nim objętych, zawieranej między wykonawcą a Centrum.

załączniku Nr 2 do regulaminu konkursu Nr 1/PS/2014, ponieważ ujęte we wniosku wartości parametrów zasięgu skutecznego oraz szybkości przygotowania do działania operacyjnego były odmienne od określonych w regulaminie konkursu Nr 1/PS/2014, a ponadto we wniosku nie określono wartości parametru dotyczącego maksymalnego czasu działania, który był określony w powyższych „Założeniach do projektów...”, co nie zapewniało realizacji projektu z uwzględnieniem wymagań w zakresie tych parametrów. Ponadto w harmonogramie wykonania projektu i kosztorysie projektu zawartych w umowie nie zostały uwzględnione koszty badań (i źródła finansowania kosztów badań) na implantach i grupach ochotników, co nie zapewniało zrealizowania wszystkich celów szczegółowych projektu. Zaniechanie uwzględnienia w umowie kosztów badań na implantach i grupach ochotników, pomimo ustalenia celów szczegółowych w tym zakresie, w ocenie NIK, było działaniem niecelowym i nierzetelnym.

NCBR zlecając PIT-Radwar S.A.⁹⁹ w umowie na wykonanie projektu pt. MBO zarządzanie strategicznym programem pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” za kwotę 12.000.000 zł (przyznane ww. decyzją), naruszył postanowienia (treść) art. 27 ust. 1 i art. 40 ust. 1 ustawy o NCBR, ponieważ zobowiązał ww. podmiot do zarządzania strategicznym programem, pomimo że zgodnie z art. 27 ust. 1 ustawy o NCBR zadanie to należało do jego ustawowego obowiązku oraz naruszył art. 40 ust. 1 ustawy o NCBR, ponieważ w umowie zobowiązał się do wypłacenia środków finansowych na zarządzanie ww. strategicznym programem w wysokości 12.000.000 zł, podczas gdy NCBR był uprawniony do przyznawania środków finansowych na wykonanie projektów. NCBR wypłaciło PIT-Radwar S.A. na zarządzanie strategicznym programem kwotę 3.873.000 zł.

W związku z powyższym NIK ocenia, że wydatkowanie przez NCBR na rzecz PIT-Radwar S.A. środków finansowych na zarządzanie strategicznym programem pt. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” w kwocie 3.873.000 zł było działaniem niegospodarnym.

(dowód: akta kontroli, str. 900-902, 931, 1622-1635, 1688-1691, 1710-1722, 1726-1727, 1744-1745, 1866-1869, 1889, 1895-1896, 1904, 1924, 1937, 1744-1745, 5871-5878, 5932, 5935, 5938, 5952, 5966-5968, 6043-6046, 6552-6557, 6565-6566, 10171, 10191, 11038-11041, 11907-11942, 11957, 11957, 11960- 11964, 11995, 12690-12692)

5. WB Electronics S.A. złożył dnia 31 sierpnia 2012 r. do NCBR wnioski o finansowanie wykonania projektu pt. Modułowy Integrator, w którym wymieniono m.in. skład konsorcjum pn. WBE-WIML-BZ. Umowa dotycząca zawiązania konsorcjum naukowego WBE-WIML-BZ została zawarta dnia 12 grudnia 2012 r. Zgodnie z rozdziałem IV pkt 1 regulaminu konkursu Nr 3/2012 wniosek składa Wnioskodawca, którym zgodnie z rozdziałem I pkt 4 lit. a jest konsorcjum naukowe w rozumieniu ustawy o zasadach finansowania nauki. Zgodnie z art. 2 pkt 12 i 13 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki, konsorcjum naukowe to grupa jednostek organizacyjnych, w której skład wchodzi co najmniej jedna jednostka naukowa oraz co najmniej jeden przedsiębiorca, albo co najmniej dwie jednostki naukowe, podejmująca na podstawie umowy wspólne przedsięwzięcie obejmujące badania naukowe, prace rozwojowe lub inwestycje służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych, a działalność konsorcjów naukowych, sieci naukowych, centrów naukowych Polskiej Akademii Nauk, centrów naukowo-przemysłowych, to działalność związana z realizacją wspólnych badań naukowych, prac rozwojowych oraz wspólnych projektów i przedsięwzięć określonych w umowie o ich utworzeniu. W terminie złożenia wniosku określonym w ogłoszeniu o konkursie Nr 3/2012 nie było utworzone w drodze stosownej umowy konsorcjum naukowe w rozumieniu art. 2 pkt 12 i 13 ww. ustawy, w związku z rozdziałem I pkt 4 lit. a regulaminu konkursu 3/2012. Pomimo tego że konsorcjum naukowe WBE-WIML-BZ wymienione we wniosku o finansowanie wykonania projektu pt. Modułowy Integrator złożonym przez WB Electronics S.A nie zostało utworzone w drodze umowy, to

⁹⁹ Zwany w załączniku Nr 7 „Zasady zarządzania programem” do umowy na projekt MBO właścicielem programu. Zgodnie z § 1 załącznika Nr 7 do umowy na projekt MBO, podstawowym zadaniem Właściciela Programu jest prowadzenie scentralizowanych i skoordynowanych działań podjętych dla osiągnięcia strategicznych celów i korzyści Programu.

NCBR przyjęło i dopuściło wniosek do konkursu Nr 3/2012, czym naruszyło art. 10 pkt 2¹⁰⁰ ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (ustawa o zasadach finansowania nauki) i art. 37 ust. 1 pkt 2¹⁰¹ ustawy o NCBR. Przedmiotowy wniosek, zgodnie z rozdziałem V pkt 3, w związku pkt. 3 załącznika Nr 3 i w związku z rozdziałem I pkt 3 ppkt 4 lit. a i rozdziałem IV pkt 1 regulaminu konkursu podlegał odrzuceniu, gdyż nie był to wniosek podmiotu uprawnionego do złożenia wniosku i do udziału w konkursie, tj. konsorcjum naukowego. W ocenie NIK, było to również działanie nierzetelne.

Decyzją Dyrektora NCBR zostały przyznane Wnioskodawcy w składzie WB Electronics S.A., Wojskowy Instytut Medycyny Lotniczej, Bumar Żołnierz S.A. środki finansowe w kwocie 8.760.000 zł na finansowanie realizacji projektu. Wydanie decyzji przyznającej środki finansowe ww. Wnioskodawcy złożonemu z ww. podmiotów, które nie stanowiły konsorcjum naukowego utworzonego w drodze umowy, w rozumieniu art. 2 pkt 12 i 13 ustawy o zasadach finansowania nauki, zostało dokonane z naruszeniem art. 10 pkt 2 ustawy o zasadach finansowania nauki i art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR. Przyznanie środków finansowych podmiotom, które nie stanowiły utworzonego w drodze umowy konsorcjum naukowego, a przez to nie mogły być dopuszczone do udziału w konkursie, było w ocenie NIK, działaniem niegospodarnym.

NCBR zawarło umowę na wykonanie projektu pt. Modułowy Integrator z WB Electronics S.A. (Wykonawca) będącym liderem konsorcjum, pomimo tego że wybrany w konkursie wniosek o finansowanie wykonania tego projektu złożony przez WB Electronics S.A. nie stanowił wniosku konsorcjum naukowego WBE-WIML-BZ wymienionego w tym wniosku, ponieważ konsorcjum naukowe zostało utworzone w drodze umowy już po dokonaniu wyborze wniosku i przyznaniu środków finansowych w kwocie 8.760.000 zł. Zatem złożony wniosek nie był wnioskiem konsorcjum naukowego (tj. podmiotu uprawnionego do złożenia wniosku o przyznanie finansowania i do udziału w konkursie Nr 3/2012) utworzonego w drodze umowy, gdyż w trakcie trwania konkursu, a nawet w dacie przyznania środków finansowych w wysokości 8.760.000 zł nie zostało jeszcze utworzone konsorcjum naukowe WBE-WIML-BZ w rozumieniu art. 2 pkt 12 i 13 ustawy o zasadach finansowania nauki. W związku z powyższym zawarcie umowy zostało dokonane z naruszeniem art. 10 pkt 2 ustawy o zasadach finansowania nauki i art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR. Z powyższego wynika, że przedmiotowy wniosek na wykonanie projektu pt. Modułowy Integrator nie mógł być dopuszczony do konkursu Nr 3/2012 i podlegał (zgodnie z ww. postanowieniami regulaminu konkursu) odrzuceniu, gdyż nie był to wniosek podmiotu uprawnionego, tj. konsorcjum naukowego w rozumieniu art. 2 pkt 12 i 13 ustawy o zasadach finansowania nauki.

Zgodnie z postanowieniami pkt. 8 rozdziału VII. Postanowienia końcowe regulaminu konkursu Nr 3/2012 „*podpisanie umowy o wykonanie i finansowanie Projektu z wyłonionym w konkursie wykonawcą Projektu następuje po dostarczeniu Centrum zgody właściwego Gestora Sprzętu na przeprowadzenie badań i testów przedmiotu projektu w warunkach operacyjnych*”. Ponieważ zgoda taka nie została dostarczona do NCBR ze względu na brak możliwości jej wydania przez Inspektorat Uzbrojenia, to przedmiotowa umowa nie mogła być podpisana. Zatem umowa na wykonanie projektu pt. Modułowy Integrator została zawarta niezgodnie z pkt. 8 rozdziału VII regulaminu konkursu Nr 3/2012.

W związku z powyższym wydatkowanie środków finansowych w kwocie 8.760.000 zł przez NCBR, w ocenie NIK, było działaniem niegospodarnym, ponieważ wydatkowano środki finansowe na rzecz wybranego Wykonawcy, pomimo że był podmiotem nieuprawnionym do zgłoszenia wniosku i wzięcia udziału w konkursie, gdyż nie stanowił konsorcjum naukowego utworzonego w drodze umowy, a przez to złożony przez niego wniosek podlegał odrzuceniu.

Ponadto ustalono, że NCBR przyjęło dwa oświadczenia z 31 sierpnia 2012 r. do wniosku dotyczącego projektu pt. Modułowy Integrator wymagane postanowieniami regulaminu

¹⁰⁰ Art. 10 pkt 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki stanowi, że: z wnioskami o przyznanie środków finansowych na realizację zadań określonych w art. 5 pkt 1-3 do Centrum Nauki i Centrum Rozwoju mogą występować konsorcja naukowe.

¹⁰¹ Art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR, stanowi, że: w konkursie na wykonanie projektów mogą brać udział konsorcja naukowe w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki.

konkursu Nr 3/2012 złożone przez przedstawiciela WB Electronics S.A., w których zapisano, że „Będąc upoważnionym do złożenia (...) oświadczenia, w imieniu Wnioskodawcy Konsorcjum WBE-WIML-BZ wniosku (...) o finansowanie wykonania projektu pt. <<Modułowy Integrator do zarządzania system C4I żołnierza (...)>>”, podczas gdy umowa o utworzeniu konsorcjum naukowego, której celem była realizacja projektu pt. Modułowy Integrator została zawarta 12 grudnia 2012 r. Przyjęcie przez NCBR oświadczeń, które były niezgodne ze stanem faktycznym, w ocenie NIK, było działaniem niecelowym i nierzetelnym. Zastępca Dyrektora NCBR wskazał, że powodem odstąpienia w regulaminie konkursu Nr 3/2012 od wymogu składania umowy konsorcjum wraz z wnioskiem „była racjonalizacja działań NCBR mająca na celu zmniejszenie obciążeń wnioskodawców”. Ze względu na brak dostarczenia do NCBR umowy konsorcjum naukowego wraz z wnioskiem na przedmiotowy projekt, NCBR nie dysponowało podstawowym dokumentem pozwalającym na zweryfikowanie treści oświadczeń co do utworzenia konsorcjum naukowego WBE-WIML-BZ.

(dowód: akta kontroli, str. 929, 3865-4111, 4113, 9999-10026, 10912, 11769, 11957, 11981, 11990, 12211-12214)

6. Bumar Żołnierz S.A. złożył dnia 31 sierpnia 2012 r. do NCBR wniosek o finansowanie wykonania projektu pt. Kamery, w którym wymieniono skład konsorcjum pn. Cyklop. Umowa dotycząca ustanowienia konsorcjum została zawarta dnia 12 grudnia 2012 r. W terminie złożenia wniosku określonym w ogłoszeniu o konkursie Nr 3/2012 nie było utworzone w drodze stosownej umowy konsorcjum naukowe w rozumieniu art. 2 pkt 12 i 13 ww. ustawy w związku z rozdziałem I pkt 4 lit. a regulaminu konkursu Nr 3/2012. Pomimo tego że konsorcjum Cyklop wymienione we wniosku o finansowanie wykonania projektu pt. Kamery złożonym przez Bumar Żołnierz S.A. nie zostało utworzone w drodze umowy, to NCBR przyjęło i dopuściło wniosek do konkursu Nr 3/2012, czym naruszyło art. 10 pkt 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki i art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR. Przedmiotowy wniosek, zgodnie z rozdziałem V. pkt 3 w związku pkt. 3 załącznika Nr 3 i w związku z rozdziałem I. pkt 3 ppkt 4 lit. a i rozdziałem IV. pkt 1 regulaminu konkursu podlegał odrzuceniu, gdyż był to wniosek podmiotu nieuprawnionego do złożenia wniosku i do udziału w konkursie. W ocenie NIK, było to również działanie nierzetelne.

Decyzją Dyrektora NCBR, zostały przyznane Wnioskodawcy w składzie: Bumar Żołnierz S.A., Wojskowa Akademia Techniczna, WB Electronics S.A., środki finansowe w kwocie 3.150.000 zł tytułem finansowania realizacji projektu. Wydanie decyzji przyznającej środki finansowe, ww. Wnioskodawcy złożonemu z ww. podmiotów, które nie stanowiły konsorcjum naukowego utworzonego w drodze umowy, w rozumieniu art. 2 pkt 12 i 13 ustawy o zasadach finansowania nauki, zostało dokonane z naruszeniem art. 10 pkt 2 ustawy o zasadach finansowania nauki i art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR. Przyznanie środków finansowych podmiotom, które nie stanowiły utworzonego w drodze umowy konsorcjum naukowego, a przez to nie mogły być dopuszczone do udziału w konkursie, było w ocenie NIK, działaniem niegospodarnym.

NCBR zawarło dnia 19 grudnia 2012 r. umowę na wykonanie projektu pt. Kamery z Bumar Żołnierz S.A. (Wykonawca) będącym liderem konsorcjum, pomimo tego że wybrany w konkursie wniosek o finansowanie wykonania tego projektu nie stanowił wniosku konsorcjum naukowego pn. „Cyklop” wymienionego w tym wniosku, ponieważ konsorcjum naukowe zostało utworzone w drodze umowy już po dokonaniu wyborze wniosku i przyznaniu środków finansowych w kwocie 3.150.000 zł. Zatem złożony wniosek nie był wnioskiem konsorcjum naukowego utworzonego w drodze umowy w rozumieniu art. 2 pkt 12 i 13 ustawy o zasadach finansowania nauki. W związku z powyższym zawarcie umowy zostało dokonane z naruszeniem art. 10 pkt 2 ustawy zasadach finansowania nauki i art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR. Z powyższego wynika, że przedmiotowy wniosek na wykonanie projektu pt. Kamery nie mógł być dopuszczony do konkursu Nr 3/2012 i podlegał (zgodnie z ww. postanowieniami regulaminu konkursu) odrzuceniu, gdyż nie był to wniosek podmiotu uprawnionego.

W związku z powyższym wydatkowanie środków finansowych w kwocie 3.150.000 zł przez NCBR, w ocenie NIK, było działaniem niegospodarnym, ponieważ wydatkowano środki finansowe na rzecz wybranego Wykonawcy, pomimo że był podmiotem nieuprawnionym do zgłoszenia wniosku i wzięcia udziału w konkursie, gdyż nie stanowił

konsorcjum naukowego utworzonego w drodze umowy. Ponadto wybrany Wykonawca nie spełnił wymagania zawartego w pkt. 8 rozdziału VII regulaminu konkursu Nr 3/2012, gdyż nie przedstawił zgody właściwego Gestora Sprzętu na przeprowadzenie badań i testów przedmiotu projektu w warunkach operacyjnych, pomimo podjętych działań w tym zakresie. Ponieważ zgoda taka nie została dostarczona do NCBR, to przedmiotowa umowa nie mogła być podpisana. Zatem umowa na wykonanie projektu pt. Kamery została zawarta niezgodnie z pkt. 8 rozdziału VII regulaminu konkursu Nr 3/2012.

Ponadto ustalono, że NCBR przyjęło dwa oświadczenia z 31 sierpnia 2012 r. do wniosku dotyczącego projektu pt. Kamery wymagane postanowieniami regulaminu konkursu Nr 3/2012, złożone przez przedstawicieli Bumar Żołnierz S.A. w imieniu Wnioskodawcy, tj. Bumar Żołnierz S.A. Zgodnie z pkt. 3 ppkt 4 lit. a Wnioskodawcą jest konsorcjum naukowe, a nie Bumar Żołnierz S.A. Konsorcjum naukowe w dacie złożenia powyższych oświadczeń nie było utworzone w drodze umowy. W związku z powyższym przyjęcie przez NCBR oświadczeń jednego z podmiotów wymienionych we wniosku w składzie konsorcjum nie spełniało wymagań zawartych w załączniku Nr 3A i 3B do regulaminu konkursu Nr 3/2012. Złożenie oświadczenia o niefinansowaniu i nieubieganiu się o finansowanie zadań objętych wnioskiem ze środków pochodzących z innych źródeł wyłącznie przez Bumar Żołnierz S.A., bez takich oświadczeń innych podmiotów wchodzących w skład konsorcjum naukowego, nie spełniało wymagania zawartego w art. 37 ust. 3 ustawy o NCBR, zgodnie z którym podmioty, o których mowa w ust. 1 przystępując do konkursu są zobowiązane do przedstawić oświadczenie o niefinansowaniu i nieubieganiu się o finansowanie zadań objętych wnioskiem ze środków pochodzących z innych źródeł. W ocenie NIK, było to działanie niecelowe i nierzetelne.

(dowód: akta kontroli, str. str. 930, 3280-3347, 3349, 3351-3387, 3550, 3532, 9471-9475, 9516-9517, 9611, 10020-10021, 10925, 11392, 12227-12236)

7. Wojskowa Akademia Techniczna złożyła dnia 5 września 2012 r. do NCBR wniosek o finansowanie wykonania projektu pt. Celownik, w którym wymieniono skład konsorcjum pn. Sowa. Umowa dotycząca ustanowienia konsorcjum została zawarta dnia 13 grudnia 2012 r. W terminie złożenia wniosku określonym w ogłoszeniu o konkursie Nr 3/2012 nie było utworzone w drodze stosownej umowy konsorcjum naukowe w rozumieniu art. 2 pkt 12 i 13 ww. ustawy, w związku z rozdziałem I. pkt 4 lit. a regulaminu konkursu 3/2012. Pomimo tego, że konsorcjum Sowa wymienione we wniosku o finansowanie wykonania projektu pt. Celownik złożonym przez Wojskową Akademię Techniczną nie zostało utworzone w drodze umowy, to NCBR przyjęło i dopuściło wniosek do konkursu Nr 3/2012, czym naruszyło art. 10 pkt 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki i art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR. Przedmiotowy wniosek, zgodnie z rozdziałem V. pkt 3 w związku pkt. 3 załącznika Nr 3 i w związku z rozdziałem I. pkt 3 ppkt 4 lit. a i rozdziałem IV. pkt 1 regulaminu konkursu podlegał odrzuceniu, gdyż był to wniosek podmiotu nieuprawnionego do złożenia wniosku i do udziału w konkursie, tj. konsorcjum naukowego. W ocenie NIK było to również działanie nierzetelne.

Decyzją Dyrektora NCBR zostały przyznane Wnioskodawcy w składzie: Bumar Żołnierz S.A., Wojskowa Akademia Techniczna, WB Electronics S.A., środki finansowe w kwocie 3.510.000 zł tytułem finansowania realizacji projektu. Wydanie decyzji przyznającej środki finansowe, Wnioskodawcy złożonemu z ww. podmiotów, które nie stanowiły konsorcjum naukowego utworzonego w drodze umowy, w rozumieniu art. 2 pkt 12 i 13 ustawy o zasadach finansowania nauki, zostało dokonane z naruszeniem art. 10 pkt 2 ustawy o zasadach finansowania nauki i art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR. Przyznanie środków finansowych podmiotom, które nie stanowiły utworzonego w drodze umowy konsorcjum naukowego, a przez to nie mogły być dopuszczone do udziału w konkursie, było w ocenie NIK, działaniem niegospodarnym.

NCBR zawarło dnia 19 grudnia 2012 r. umowę na wykonanie projektu pt. Celownik z Wojskową Akademią Techniczną (Wykonawca) będącym liderem konsorcjum, pomimo tego że wybrany w konkursie wniosek o finansowanie wykonania tego projektu nie stanowił wniosku konsorcjum naukowego „Sowa” wymienionego w tym wniosku, ponieważ konsorcjum zostało utworzone w drodze umowy już po dokonaniu wyborze wniosku i przyznaniu środków finansowych w kwocie 3.510.000 zł. Zatem złożony wniosek nie był wnioskiem konsorcjum naukowego utworzonego w drodze umowy w rozumieniu art. 2 pkt

12 i 13 ustawy o zasadach finansowania nauki. W związku z powyższym zawarcie umowy na wykonanie projektu pt. Celownik zostało dokonane z naruszeniem art. 10 pkt 2 ustawy o zasadach finansowania nauki i art. 37 ust. 1 pkt 2 ustawy o NCBR. Z powyższego wynika, że przedmiotowy wniosek na wykonanie projektu pt. Celownik nie mógł być dopuszczony do konkursu Nr 3/2012 i podlegał (zgodnie z ww. postanowieniami regulaminu konkursu) odrzuceniu, gdyż był to wniosek podmiotu nieuprawnionego.

Zgodnie z postanowieniami pkt. 8 rozdziału VII. Postanowienia końcowe regulaminu konkursu Nr 3/2012 podpisanie umowy o wykonanie i finansowanie Projektu z wyłonionym w konkursie wykonawcą Projektu następuje po dostarczeniu NCBR zgody właściwego Gestora Sprzętu na przeprowadzenie badań i testów przedmiotu projektu w warunkach operacyjnych. Wykonawca nie dostarczył takiej zgody (brak odpowiedzi właściwego Gestora na pisma Wojskowej Akademii Technicznej z dnia 6 grudnia 2012 r.). Ponieważ zgoda taka nie została dostarczona do NCBR, to przedmiotowa umowa nie mogła być podpisana. Zatem umowa na wykonanie projektu pt. Celownik została zawarta niezgodnie z pkt 8. rozdziału VII. regulaminu konkursu Nr 3/2012.

W związku z powyższym wydatkowanie środków finansowych w kwocie 3.510.000 zł przez NCBR, w ocenie NIK, było działaniem niegospodarnym, ponieważ wydatkowano środki finansowe na rzecz wybranego Wykonawcy, pomimo że był podmiotem nieuprawnionym do zgłoszenia wniosku i wzięcia udziału w konkursie, gdyż nie stanowił konsorcjum naukowego utworzonego, w drodze umowy, a przez to złożony przez niego wniosek podlegał odrzuceniu. Ponadto wybrany Wykonawca nie spełnił wymagania zawartego w pkt. 8 rozdziału VII. regulaminu konkursu Nr 3/2012, gdyż nie przedstawił zgody właściwego Gestora Sprzętu na przeprowadzenie badań i testów przedmiotu projektu w warunkach operacyjnych, pomimo podjętych działań w tym zakresie. Ponieważ zgoda taka nie została dostarczona do NCBR, to przedmiotowa umowa nie mogła być podpisana. (dowód: akta kontroli, str. str. 927, 1109-1137, 3564-3676, 9491-9492, 10006, 11989, 12237-12246)

NCBR przyjęło dwa oświadczenia w terminie 5 września 2012 r.¹⁰² (wersja papierowa datowana na 6 września 2012 r.) do wniosku wymagane postanowieniami regulaminu konkursu Nr 3/2012, złożone przez przedstawicieli Wojskowej Akademii Technicznej w imieniu Wnioskodawcy, tj. Wojskowej Akademii Technicznej. Zgodnie z pkt. 3 ppkt 4 lit. a Wnioskodawcą jest konsorcjum naukowe, a nie Wojskowa Akademia Techniczna. Konsorcjum naukowe w dacie złożenia powyższych oświadczeń (5 września 2012 r. i w terminie późniejszym) nie było utworzone w drodze umowy. W związku z powyższym przyjęcie przez NCBR oświadczeń jednego z podmiotów wymienionych we wniosku w składzie konsorcjum nie spełniało wymagań zawartych w załączniku Nr 3A i 3B do regulaminu konkursu Nr 3/2012. Złożenie oświadczenia o niefinansowaniu i nieubieganiu się o finansowanie zadań objętych wnioskiem ze środków pochodzących z innych źródeł wyłącznie przez Wojskową Akademię Techniczną, bez oświadczeń innych podmiotów wchodzących w skład konsorcjum naukowego, nie spełniało wymagania zawartego w art. 37 ust. 3 ustawy o NCBR, zgodnie z którym podmioty, o których mowa w ust. 1, przystępując do konkursu, są zobowiązane do przedstawić oświadczenie o niefinansowaniu i nieubieganiu się o finansowanie zadań objętych wnioskiem ze środków pochodzących z innych źródeł. NIK ocenia powyższe działania jako niecelowe i nierzetelne. (dowód: akta kontroli, str., 3279, 3567, 999, 9271, 9340-9342, 10004-10005, 11980)

8. NCBR przedstawiło dysponentowi części 28 budżetu państwa rozliczenie dotacji celowej za 2013 r. pn. „Raport z realizacji zadań finansowanych ze środków dotacji w 2013 r.”, w którym wykazano wykorzystanie dotacji celowej w łącznej kwocie 299.277.343,53 zł. W ramach tej kwoty zostały ujęte zaliczki przekazane Wykonawcom przez NCBR w 2013 r. m.in. na projekt pt. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizyjowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armato-haubic, kryptonim KRYL” w

¹⁰² Oświadczenie złożone w „imieniu Wnioskodawcy Wojskowej Akademii Technicznej”, że „zadania objęte wnioskiem nie są finansowane ze środków pochodzących z innych źródeł i Wojskowa Akademia Techniczna nie ubiega się o ich finansowanie z innych źródeł oraz, że Wojskowa Akademia Techniczna nie zalega z wpłatami z tytułu należności budżetowych oraz z opłaceniem składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne” było oznaczone datą 29 sierpnia 2012 r.

kwocie 16.000.000 zł oraz na projekt „Nowy kołowy transporter opancerzony” w kwocie 3.223.935,01 zł, podczas gdy konsorcja naukowe realizujące te projekty w 2013 r. nie poniosły żadnych kosztów projektów opłaconych z zaliczek przekazanych przez NCBR. Wykonawca ulokował w 2013 r. ww. 16.000.000 zł na lokacie bankowej.

Zgodnie z art. 168 ust. 4 ustawy o finansach publicznych wykorzystanie dotacji następuje przez zapłatę za zrealizowane zadania, na które dotacja była udzielona. Przekazanie środków na rachunek beneficjenta nie oznacza wykorzystania dotacji.

Z powyższego wynika, że w „Raporcie z realizacji zadań...” zawyżono wykorzystanie dotacji celowej przez NCBR w 2013 r. o: 16.000.000 zł w zakresie projektu pt. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armato-haubic, kryptonim KRYL” oraz o 3.223.935,01 zł w zakresie projektu pt. „Nowy kołowy transporter opancerzony”.

Ponieważ konsorcja naukowe w 2013 r. nie opłaciły żadnych kosztów powyższych dwóch projektów z przekazanych przez NCBR zaliczek przekazanych na opłacenie kosztów projektów, to wykorzystanie przez NCBR dotacji celowej w roku budżetowym 2013 r. w zakresie ww. dwóch projektów wyniosło 0 zł.

Zatem niewykorzystana przez NCBR w 2013 r. dotacja celowa na projekt pt. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armato-haubic, kryptonim KRYL” wyniosła 16.000.000 zł i podlega zwrotowi do budżetu państwa, gdyż w tej kwocie nie została wykorzystana w 2013 r. przez NCBR na opłacenie kosztów tego projektu.

Z kolei niewykorzystana przez NCBR w 2013 r. dotacja celowa na projekt pt. „Nowy kołowy transporter opancerzony” wyniosła 3.223.935,01 zł i podlega zwrotowi do budżetu państwa, gdyż w tej kwocie nie została ona wykorzystana przez NCBR w 2013 r. na opłacenie kosztów tego projektu.

(dowód: akta kontroli, str. str. 1760, 1761, 1764-1766, 1786, 1788, 1791-1792, 4718, 4800-4801, 4850-4852 5809, 5812a, 5870a-5873a, 7897, 9897, 11335-11336, 11340-11341, 11530, 11533-11534, 11540, 11562, 11563, 11565, 11569, 11571, 11667-11671, 12670, 12676)

NCBR przedstawiło dysponentowi części 28 budżetu państwa pn. „Rozliczenie dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2014”, w którym wykazano wykorzystanie dotacji celowej łącznej kwocie 335.167.788,25 zł. W ramach kwoty 335.167.788,25 zł została ujęta zaliczka przekazana Wykonawcy przez NCBR w 2014 r. m.in. na projekt pt. „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty” w kwocie 20.500.000 zł na opłacenie kosztów tego projektu, podczas gdy poniesione przez konsorcjum naukowe w 2014 r. koszty projektu opłacone z przekazanej przez NCBR zaliczki wyniosły 287.151,82 zł. Ponadto w ramach kwoty 335.167.788,25 zł ujęto zaliczkę w kwocie 1.470.000 zł przekazaną Liderowi konsorcjum przez NCBR na opłacenie kosztów zarządzania programem strategicznym pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”, pomimo że w 2014 r. nie zostały opłacone koszty zarządzania ww. programem strategicznym z przekazanej przez NCBR zaliczki. Z powyższego wynika, że w „Rozliczeniu dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2014” zawyżono wykorzystanie dotacji celowej przez NCBR w 2014 r. o: 20.212.848,18 zł w zakresie projektu pt. „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty” oraz o 1.470.000 zł w zakresie kosztów zarządzania programem strategicznym pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”.

Ponieważ konsorcjum naukowe w 2014 r. opłaciło koszty projektu pt. „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty” w kwocie 287.151,82 zł z przekazanej przez NCBR zaliczki, to wykorzystanie przez NCBR dotacji celowej w roku budżetowym 2014 r. w zakresie tego projektu wyniosło tę kwotę.

Ponieważ w 2014 r. nie zostały poniesione koszty zarządzania ww. strategicznym programem to wykorzystanie przez NCBR dotacji celowej w 2014 r. na zarządzanie tym programem wyniosło 0 zł.

Zatem niewykorzystana przez NCBR w 2014 r. kwota dotacji celowej na projekt pt. „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty” wyniosła 20.212.848,18 zł i podlega zwrotowi do budżetu państwa, gdyż w tej kwocie nie została ona wykorzystana przez NCBR w 2014 r. na opłacenie kosztów tego projektu.

Natomiast niewykorzystana przez NCBR w 2014 r. kwota dotacji celowej na koszty zarządzania ww. strategicznym programem wyniosła 1.470.000 zł i podlega zwrotowi do

budżetu państwa, gdyż w tej kwocie nie została ona wykorzystana przez NCBR w 2014 r. na opłacenie kosztów zarządzania ww. strategicznym programem.
(dowód: akta kontroli, str. 1638-1645, 1724-1725, 1749,1751, 1753-1755, 1889-1892, 1896, 1898, 1903-1904,1911-1912, 1935, 1937,5045-5048-5049, 5087-5089, 9898-9899, 11032-11033, 11492-11493, 11495,11497, 11667-11671, 12004, 12022, 12070-12071, 12074-12086)

NCBR przedstawiło dysponentowi części 28 budżetu państwa pn. „Rozliczenie dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2015”, w którym wykazano wykorzystanie dotacji celowej w łącznej kwocie 325.128.541,54 zł. W ramach tej kwoty była ujęta zaliczka przekazana przez NCBR w 2015 r. m.in. na projekt pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)” w kwocie 200.000 zł na opłacenie kosztów tego projektu, podczas gdy poniesione w 2015 r. przez konsorcjum naukowe koszty tego projektu zostały opłacone ze środków finansowych przekazanych przez NCBR w kwocie 123.131 zł. Z powyższego wynika, że w „Rozliczeniu dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2015” zawyżono wykorzystanie dotacji celowej przez NCBR w 2015 r. o 76.869 zł.

Ponieważ konsorcjum naukowe w 2015 r. opłaciło koszty projektu z przekazanej przez NCBR zaliczki w kwocie 123.131 zł, to wykorzystanie przez NCBR dotacji celowej w roku budżetowym 2015 r. w zakresie ww. projektu wyniosło tę kwotę. Zatem niewykorzystana w 2015 r. kwota dotacji celowej wyniosła 76.869 zł i podlega zwrotowi, gdyż w tej kwocie nie została ona wykorzystana w 2015 r. na opłacenie kosztów tego projektu.

(dowód: akta kontroli, str. 1627-1628, 1710-1715, 1924-1925, 1936-1937, 9901-9902, 11032-11035, 11667-11671)

NCBR przedstawiło dysponentowi części 28 budżetu państwa „Rozliczenie dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2016” (dokument z dnia 2 lutego 2016 r.), w którym wykazano wykorzystanie dotacji celowej w łącznej kwocie 325.139.463,86 zł, w ramach której była ujęta zaliczka przekazana przez NCBR w 2016 r. m.in. na projekt pt. „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty” w kwocie 35.000.000 zł. Konsorcjum naukowe opłaciło koszty projektu w 2016 r. w kwocie 10.679.214,79 zł. Z powyższego wynika, że w „Rozliczeniu dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2016” zawyżono wykorzystanie dotacji celowej przez NCBR w 2016 r. o 24.320.785,21 zł.

Ponieważ konsorcjum naukowe w 2016 r. opłaciło koszty projektu z przekazanych przez NCBR zaliczek w kwocie 10.679.214,79 zł, to wykorzystanie przez NCBR dotacji celowej w roku budżetowym 2016 r. w zakresie ww. projektu wyniosło 10.679.214,79 zł. Zatem niewykorzystana w 2016 r. kwota dotacji celowej wyniosła 24.320.785,21 zł i podlega zwrotowi do budżetu państwa, gdyż w tej kwocie nie została ona wykorzystana przez NCBR w 2016 r. na opłacenie kosztów tego projektu.

(dowód: akta kontroli str. 1621, 1692-1693, 9903, 11287-11288, 11491-11492, 11499-11500, 11502-11508, 11509, 11511, 11513-11514, 11667-11671)

W ramach kwoty 325.139.463,86 zł wykazanej w „Rozliczeniu dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2016” była również ujęta zaliczka w kwocie 2.718.254 zł przekazana przez NCBR w 2016 r. na opłacenie kosztów projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)”. Tymczasem konsorcjum naukowe w 2016 r. opłaciło koszty projektu ze środków finansowych przekazanych przez NCBR w kwocie 1.561.144 zł. Z powyższego wynika, że w „Rozliczeniu dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2016” zawyżono wykorzystanie dotacji celowej przez NCBR w 2016 r. o 1.157.110 zł. Ponieważ konsorcjum naukowe w 2016 r. opłaciło koszty projektu z przekazanych przez NCBR zaliczek w kwocie 1.561.144 zł, to wykorzystanie przez NCBR dotacji celowej w roku budżetowym 2016 r. w zakresie ww. projektu wyniosło tę kwotę. Zatem niewykorzystana w 2016 r. kwota dotacji celowej wyniosła 1.157.110 zł i podlega zwrotowi do budżetu państwa, gdyż w tej kwocie dotacja celowa nie została wykorzystana przez NCBR w 2016 r. na opłacenie kosztów tego projektu.

(dowód: akta kontroli, str. 1622, 1690-1691, 9903, 11032-11035, 11667-11671)

Kontrola wykazała, że w rozliczeniach dotacji celowej za 2013 r., 2014 r., 2015 r. nie uwzględniano również wszystkich kosztów poniesionych przez konsorcja naukowe, które zostały opłacone z zaliczek przekazanych przez NCBR. I tak np.: kontrola wykazała, że w „Raportie z realizacji zadań finansowanych ze środków dotacji w 2013 r.” w ramach kwoty 299.277.343,53 zł została ujęta zaliczka w kwocie 7.381.000 zł przekazana w 2013 r. na opłacenie kosztów projektu pt. „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic

samobieżnych". Tymczasem w 2013 r., konsorcjum opłaciło koszty tego projektu na kwotę 9.749.327,09 zł z zaliczek przekazanych przez NCBR w 2013 r. (i w latach poprzednich). Z powyższego wynika, że w „Raporcie z realizacji zadań finansowanych ze środków dotacji w 2013 r.” nie uwzględniono kosztów projektu poniesionych przez konsorcjum naukowe w 2013 r. opłaconych ze środków finansowych przekazanych przez NCBR w kwocie 2.368.327,09 zł.

(dowód: akta kontroli str. 1775-1777, 1794-1798, 1808-1809, 5459, 5463-5464, 5482-5484, 5488, 5490-5491, 5492, 5494-5496, 5501-5506, 5516-5518, 98971, 11263-11264, 11269-11270, 11281-11282, 11530, 1533-11535, 11539, 11561,11563-11564, 11566-11567, 11572, 11574-11575, 11667-11671, 12670, 12671)

Z kolei w „Rozliczeniu dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2014” w ramach kwoty 335.167.788,25 zł była ujęta zaliczka w kwocie 704.640 zł przekazana w 2014 r. na opłacenie kosztów projektu „Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim natężeniu światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN”. Tymczasem w 2014 r. konsorcjum naukowe, opłaciło koszty tego projektu w kwocie 1.424.171,09 zł z zaliczek przekazanych przez NCBR w 2014 r. (i w latach poprzednich). Z powyższego wynika, że w „Rozliczeniu dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2014” nie uwzględniono kosztów poniesionych przez konsorcjum naukowe w 2014 r. opłaconych ze środków finansowych przekazanych przez NCBR w kwocie 719.531,09 zł.

(dowód: akta kontroli, str. 10922, 10925, 1738-1740, 1757-1758, 3351, 3354-3355, 3378-3386, 9898-9899, 11667-11671)

W „Rozliczeniu dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2015” w ramach kwoty 335.128.541,54 zł była ujęta zaliczka w kwocie 1.189.025 zł przekazana w 2015 r. na opłacenie kosztów projektu pt. „Modułowy Integrator do zarządzania systemem C4I żołnierza”. Tymczasem w 2015 r. konsorcjum naukowe opłaciło koszty tego projektu w kwocie 4.195.689,04 zł z zaliczek przekazanych przez NCBR w 2015 r. (i w latach poprzednich). Z powyższego wynika, że w „Rozliczeniu dotacji celowej udzielonej NCBR na rok 2015” nie uwzględniono kosztów projektu poniesionych przez konsorcjum naukowe w 2015 r. opłaconych ze środków finansowych przekazanych przez NCBR w kwocie 3.006.664,04 zł.

(dowód: akta kontroli, str. 1629-1630, 1699-1702, 9901-9902, 10912, 10918, 11667-11671)

Ponieważ w umowach zawartych przez NCBR z Wykonawcami projektów nie zobowiązano Wykonawców (lub Liderów) do przedstawiania rocznych (za rok kalendarzowy) rozliczeń kosztów projektów, które zostały opłacone przez konsorcjum naukowe ze środków finansowych przekazanych w danym roku budżetowym/obrotowym (kalendarzowym) przez NCBR, to NCBR nie dysponowało informacjami o poniesionych kosztach projektów przez podmioty realizujące projekty, które zostały przez nie opłacone ze środków finansowych przekazanych przez NCBR w danym roku kalendarzowym (budżetowym/obrotowym) na opłacenie kosztów projektów. Powyższe uniemożliwiało NCBR rzetelne rozliczenie wykorzystanej dotacji celowej w zakresie rzeczowym i finansowym za 2013 r., 2014 r., 2015 r., 2016 r. w celu ich przedstawienia dysponentowi części 28 budżetu państwa do zatwierdzenia.

(dowód: akta kontroli, str. 3351-3368, 3643-3660, 4019-4036, 4798-4814, 5045-5063, 5459-5475, 5809a-5825a, 5874-5893, 10061-10098, 10135-10152, 10157-10172, 10225-10244, 10251-10268)

Przedstawione przez NCBR dysponentowi części 28 budżetu państwa rozliczenia dotacji celowej za 2013 r., 2014 r., 2015 r., 2016 r. nie zawierały rzeczywistego rozliczenia opłaconych kosztów projektów (i kosztów zarządzania), na opłacenie których zaliczki zostały przekazane przez NCBR. W przedstawianych dysponentowi części 28 budżetu państwa rozliczeniach dotacji celowej zawiązano wykorzystanie dotacji celowej poprzez ujmowanie sumy przekazanych zaliczek na opłacenie kosztów projektów, pomimo że koszty projektów w ogóle nie były opłacone z zaliczek przekazanych przez NCBR, albo były opłacone w kwocie niższej niż przekazana zaliczka. W rozliczeniach dotacji celowej także zaniżano wykorzystanie dotacji celowej przez to, że wykazywano przekazane zaliczki w danym roku, a nie uwzględniano rzeczywistych kosztów projektów poniesionych w danym roku przez konsorcjum naukowe, które zostały opłacone z przekazanych przez NCBR zaliczek w danym roku i w latach poprzednich. W rozliczeniach dotacji celowej za 2013 r.,

2014 r., 2015 r., 2016 r. nie zostały wskazane ani zadania (tytuły zadań), ani tytuły projektów, w ramach którego realizowane są zadania.

W ocenie NIK, rozliczenia dotacji celowej za 2013 r., 2014 r., 2015 r. i 2016 r. przedstawione dysponentowi części 28 budżetu państwa przez NCBR zostały sporządzone niezgodnie z art. 152 ust. 2 ustawy o finansach publicznych, gdyż nie spełniały wymagań rozliczenia dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym. Powyższe skutkowało niezasadnym zatwierdzeniem ww. rozliczeń dotacji celowej przez dysponenta części 28 budżetu państwa oraz uniemożliwiło temu dysponentowi wykonanie obowiązku określonego w art. 152 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, który stanowi, że: w przypadku stwierdzenia na podstawie rozliczenia, o którym mowa w ust. 2, że dotacja wykorzystana została w części lub całości niezgodnie z przeznaczeniem albo pobrana w nadmiernej wysokości, dysponent części budżetowej lub dysponent środków, o których mowa w art. 127 ust. 2, określa, w drodze decyzji, wysokość kwoty podlegającej zwrotowi do budżetu państwa.

9. Kontrola wykazała, że wnioskodawca projektu pt. „Dywizjonowy moduł ogniowy 155 mm armatohaubic samobieźnych” we wniosku z 15 września 2011 r. ujął zaplanowane koszty projektu na 2011 r. w kwocie 150.000 zł. W umowie zawartej 28 grudnia 2011 r. planowane koszty projektu na 2011 r. ustalono na 7.500.000 zł, na opłacenie których NCBR przekazał Wykonawcy zaliczkę w tej kwocie. Konsorcjum naukowe realizujące ten projekt nie poniosło w 2011 r. kosztów projektu opłaconych ze środków finansowych przekazanych przez NCBR w 2011 r. Zbędność wydatkowania finansowych w kwocie 7.500.000 zł przez NCBR na opłacenie kosztów projektu w 2011 r. uzasadnia również i to, że miały one zostać przekazane w terminie 30 dni od podpisania umowy. Z powyższego wynika, że zaplanowanie kosztów w wysokości 7.500.000 zł na 2011 r. i ich przekazanie przez NCBR na opłacenie kosztów projektu w 2011 r. w wysokości 7.500.000 zł było zbędne. Z kolei w „Harmonogramie wykonania projektu” do umowy z 19 grudnia 2012 r. dotyczącej projektu pt. „Modułowy Integrator zarządzania systemem C4I żołnierza” współfinansowanie przez NCBR kosztów projektu na 2012 r. (i kilka miesięcy 2013 r.) wyniosło 511.326 tys. zł, podczas gdy w „Harmonogramie płatności” na 2012 r. wykazano zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR w kwocie 2.449.668 zł, tj. o 1.938.342 wyższe niż były niezbędne na 2012 r. Wykonawca tego projektu nie domagał się środków finansowych NCBR na 2012 r. w kwocie 2.449.668 zł. Przedstawiciel Wykonawcy tego projektu wyjaśnił, że: *„(...) Kwota finansowania na 2012 r. ujęta w ww. umowie (...) została zwiększona ze względu na rekomendację Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, jakie zostały wskazane we Wstępnym harmonogramie płatności w latach 2012-2013 (...)”*. Ustalono, że we „Wstępnym harmonogramie płatności w latach 2012-2013 (...)” przekazanym Wykonawcy przez NCBR, wykazano na 2012 r. zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR w kwocie 2.449.668 zł. Kwota ta została przekazana Wykonawcy przez NCBR. W 2012 r. Konsorcjum naukowe realizujące ten projekt nie poniosło kosztów projektu w 2012 r. opłaconych ze środków finansowych przekazanych przez NCBR. Z powyższego wynika, że w ww. umowie zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR w kwocie 2.449.668 zł na 2012 r. było zbędne i zostało zawyżone w stosunku do kosztów zadań projektu przewidzianych do opłacenia ze środków finansowych NCBR o 1.938.342 zł. W konsekwencji wydatkowanie 2.449.668 zł w 2012 r. przez NCBR na opłacenie kosztów projektu wynoszących na 2012 r. maksymalnie 511.326 tys. zł było również zbędne. Z kolei w innym przykładowym „Harmonogramie wykonania projektu” do umowy z 19 grudnia 2012 r. dotyczącej projektu pt. „Kamery obserwacyjno-rozpoznawcze o szerokim zakresie natężenia światła LLL/CCD TV kompatybilne z systemem C4ISR ISW TYTAN” współfinansowanie przez NCBR kosztów projektu na 2012 r. wyniosło maksymalnie kwotę 274.710 zł. Natomiast w „Harmonogramie płatności” do powyższej umowy ujęto zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR na 2012 r. w kwocie 1.530.684 zł, która została przekazana Wykonawcy w pełnej wysokości. Wykonawca nie domagał się środków finansowych NCBR na 2012 r. w kwocie 1.530.684 zł. We „Wstępnym harmonogramie płatności w latach 2012-2013 (...)” przekazanym Wykonawcy przez NCBR, wykazano na 2012 r. zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR w kwocie 1.530.684 zł. Kwota ta została przekazana Wykonawcy przez NCBR. W 2012 r. konsorcjum naukowe realizujące ten projekt nie poniosło kosztów projektu opłaconych ze środków finansowych przekazanych przez NCBR. Z powyższego wynika, że w ww. umowie zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR w kwocie 1.530.684 zł na

2012 r. było zbędne i zostało zawyżone w stosunku do kosztów zadań projektu przewidzianych w 2012 r. do opłacenia ze środków finansowych NCBR o 1.255.974 zł. W konsekwencji wydatkowanie 1.530.684 zł w 2012 r. przez NCBR na opłacenie kosztów projektu wynoszących na 2012 r. maksymalnie 274.710 zł było również zbędne. W kolejnym przykładowym „Harmonogramie wykonania projektu” do umowy z 23 grudnia 2013 r. dotyczącej projektu pt. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armat-haubic, kryptonim KRYL” dofinansowanie przez NCBR kosztów projektu na 2013 r. (i kilka miesięcy 2014 r.) wyniosło 2.133.148 zł. Natomiast w „Harmonogramie płatności” do umowy wykazano zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR na 2013 r. w kwocie 16.000.000 zł, która została przekazana Wykonawcy przez NCBR w pełnej wysokości. Konsorcjum naukowe realizujące ten projekt nie poniosło w 2013 r. kosztów projektu opłaconych ze środków finansowych przekazanych przez NCBR. Z powyższego wynika, że w ww. umowie zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR w kwocie 16.000.000 zł na 2013 r. było zbędne i zostało zawyżone o 13.866.852 zł w stosunku do kosztów zadań projektu przewidzianych w 2013 r. do opłacenia ze środków finansowych NCBR. Otrzymane środki finansowe Wykonawca umieścił na lokacie bankowej. W innym przykładowym „Harmonogramie wykonania projektu” do umowy z dnia 23 grudnia 2013 r. dotyczącej projektu pt. „Nowy kołowy transporter opancerzony” dofinansowanie przez NCBR kosztów projektu na 2013 r. (i kilka miesięcy 2014 r.) wyniosło 670.000 zł. Natomiast w „Harmonogramie płatności” do umowy wykazano zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR na 2013 r. w kwocie 3.223.935 zł, które została przekazana Wykonawcy przez NCBR w pełnej wysokości. Konsorcjum naukowe realizujące ten projekt nie poniosło w 2013 r. kosztów projektu opłaconych ze środków finansowych przekazanych przez NCBR. Z powyższego wynika, że w ww. umowie zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR w kwocie 3.223.935 zł na 2013 r. było zbędne i zostało zawyżone o 2.553.935 zł w stosunku do maksymalnych kosztów zadań projektu przewidzianych w 2013 r. do opłacenia ze środków finansowych NCBR. Z kolei w „Harmonogramie wykonania projektu” do umowy z dnia 24 października 2014 r. dotyczącej projektu pt. „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty” finansowanie przez NCBR kosztów zadań projektu na 2014 r. (i kilka miesięcy 2015 r.) wyniosło 651.168 zł. Natomiast w „Harmonogramie płatności” do umowy wykazano zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR na 2014 r. w kwocie 3.500.000 zł. W 2014 r. NCBR przekazał Wykonawcy 20.500.000 zł. Środki finansowe były lokowane automatycznie na lokacie bankowej. Konsorcjum naukowe opłaciło ze środków finansowych przekazanych przez NCBR w 2014 r. koszty projektu w kwocie 287.151,82 zł. Z powyższego wynika, że w ww. umowie zapotrzebowanie na środki finansowe NCBR w kwocie 3.500.000 zł na 2014 r. było zbędne i zostało zawyżone o 2.848.832 zł w stosunku do kosztów zadań projektu przewidzianych w 2013 r. do opłacenia ze środków finansowych NCBR. Ponadto przekazane środki finansowe przez NCBR były zawyżone o 19.848.832 zł w stosunku do maksymalnych kosztów zadań projektu przewidzianych do opłacenia w 2014 r. ze środków finansowych NCBR.

W związku z powyższym wydatkowanie przez NCBR środków publicznych (z dotacji celowej udzielonej NCBR przez dysponenta części 28 budżetu państwa) na podstawie powyższych umów dotyczących projektów w zakresie obronności odbywało się bez uwzględnienia zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w art. 44 ust. 3 pkt 1 lit. a¹⁰³ i art. 162 pkt 3¹⁰⁴ ustawy o finansach publicznych. Brak uwzględnienia przez NCBR zasad gospodarowania środkami publicznymi przy dokonywaniu wydatków skutkowało tym, że NCBR wydatkował środki publiczne, w danym roku budżetowym, w kwotach wielokrotnie wyższych niż niezbędne (konieczne) na opłacenie (w roku budżetowym/obrotowym)

¹⁰³ Art. 44 ust. 3 pkt 1 lit. a ustawy o finansach publicznych stanowi, że: Wydatki publiczne powinny być dokonywane: 1) w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad: a) uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów.

¹⁰⁴ Art. 162 pkt 3 ustawy o finansach publicznych stanowi, że: W toku wykonywania budżetu państwa obowiązują następujące zasady gospodarki finansowej: 3) dokonywanie wydatków następuje w granicach kwot określonych w planie finansowym, z uwzględnieniem prawidłowo dokonanych przeniesień i zgodnie z planowanym przeznaczeniem, w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów.

kosztów ww. projektów, co pozwoliło NCBR również na ominięcie zastosowania reguły, określonej w art. 181 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, według której niezrealizowane kwoty wydatków budżetu państwa wygasają (z zastrzeżeniem ust. 2 i 9) z upływem roku budżetowego. Wydatkowanie środków publicznych przez NCBR, w kwotach wielokrotnie wyższych niż niezbędne (konieczne) na opłacenie kosztów zadań powyższych projektów, zostało dokonane z naruszeniem art. 44 ust. 3 pkt 1 lit. a, art. 162 pkt 3 i art. 181 ust. 1 ustawy o finansach publicznych.

Wydatkowanie środków publicznych przez NCBR na realizację ww. przykładowych projektów w zakresie obronności NIK ocenia również jako działanie niecelowe, niegospodarne i nierzetelne.

(dowód: akta kontroli str. 1687, 1806, 1808-1809, 3349-3350, 3378, 3387, 4004, 4092-4093, 4101, 4798, 4850, 4853, 5045, 5087-5088, 5095, 5232, 5281, 5459, 5484, 5870a-5871a, 5874a 10909, 10911-10912, 10915-10917, 10922-10923, 10925, 10994, 10999-11000, 11667-11671)

10. W umowach Nr 4/NCBR/DC/2011, Nr 1/NCBR/DC/2014, Nr 1/NCBR/DC/2015, Nr 1/NCBR/DC/2016 zawartych przez NCBR ze Skarbem Państwa dotyczących określenia warunków wykorzystania oraz rozliczania dotacji celowej udzielonej Narodowemu Centrum Badań i Rozwoju, nie zawarto szczegółowego opisu zadania (w tym celu) na który dotacja została przyznana. Zawarte postanowienia w powyższych czterech umowach dotyczyły realizacji zadań określonych w art. 27 – 30 ustawy o NCBR lub zadań związanych z finansowaniem i monitorowaniem realizacji badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa. Zatem zapisy w powyższych czterech umowach stanowiły odwołanie się do przepisów ustawy o NCBR. W powyższych czterech umowach nie skonkretyzowano ani zadania (lub zadań) przewidzianego (przewidzianych) do wykonania, ani celu (objętego szczegółowym opisem zadania) na które dotacja została przyznana. NIK ocenia, że powyższe cztery umowy zawarte przez strony umowy, tj. Skarb Państwa oraz NCBR reprezentowany przez Dyrektora NCBR, nie spełniały wymagań określonych w art. 150 pkt 1 ustawy o finansach publicznych.

Ponadto w umowie Nr 4/NCBR/DC/2011 (spośród ww. czterech) nie zawarto postanowień dotyczących trybu kontroli wykonania zadania stosownie do treści art. 150 pkt 6 ustawy o finansach publicznych.

(akta kontroli, str. 11666-11668, 11679-11735)

11. Klasyfikowanie przez NCBR wydatków poniesionych na opłacenie kosztów prac rozwojowych (projektów rozwojowych) w grupie dotacje i subwencje było niezgodne z załącznikiem Nr 4, w związku z załącznikiem Nr 7 i 8 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, zgodnie z którymi wydatki na finansowanie prac rozwojowych lub finansowanie prac badawczo-rozwojowych, klasyfikuje się w grupie: wydatki majątkowe. Z powyższego wynika, że finansowanie prac rozwojowych należy ujmować w wydatkach majątkowych (w paragrafie dotacje celowe).

(dowód: akta kontroli, str. 1691, 1693, 1700, 1735, 1738, 1758, 1771-1772, 1784, 9898-9903)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działalność w badanym obszarze.

4. Nadzór

Opis stanu faktycznego

Zgodnie z § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. w sprawie sposobu zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, dyrektor NCBR sprawuje nadzór nad realizacją programów strategicznych, programów i projektów. Zgodnie z § 7 ust. 2 ww. rozporządzenia nadzór jest

realizowany przez zespół nadzorujący, powoływany dla programu strategicznego, programu lub projektu przez Dyrektora NCBR.

Zespół Nadzorujący (ZN) realizował nadzór nad projektem pt.:

- DMO AH, od 3 czerwca 2013 r.; ZN nie realizował nadzoru nad tym projektem od dnia 28 grudnia 2011 r. (data zawarcia umowy) do 2 czerwca 2013 r.; powołanie ZN nastąpiło 3 czerwca 2013 r.;

- Modułowy Integrator, Kamery, Celownik, od 3 czerwca 2013 r.; ZN nie realizował nadzoru nad tymi projektami od 19 grudnia 2012 r. do 2 czerwca 2013 r.; powołanie ZN nastąpiło 3 czerwca 2013 r.;

- ZSDiKO, NKTO, od 3 kwietnia 2014 r.; ZN nie realizował nadzoru nad tymi projektami od 23 grudnia 2013 r. do 2 kwietnia 2014 r.; powołanie ZN nastąpiło 3 kwietnia 2014 r.;

- NBPWP od 12 stycznia 2015 r.; ZN nie realizował nadzoru nad tym projektem od 24 października 2014 r. do 11 stycznia 2015 r.; powołanie ZN nadzorującego nastąpiło 12 stycznia 2015 r.;

- Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO) od 10 lipca 2015 r.; ZN nie realizował nadzoru nad tym projektem od 30 grudnia 2014 r. do 9 lipca 2015 r.; powołanie ZN nastąpiło 10 lipca 2015 r.

Brak realizacji nadzoru przez ZN w powyższych okresach był spowodowany m.in. wymianą korespondencji pomiędzy NCBR a resortem obrony narodowej w zakresie wskazania do składów Zespołów Nadzorujących przedstawicieli resortu obrony narodowej.

Zespoły Nadzorujące dokonywały oceny realizacji ww. projektów w protokołach z oceny realizacji projektów w zakresie poszczególnych etapów, jak też w protokołach z końcowej oceny realizacji projektów. Oceny realizacji projektów składały się z oceny formalnej dokonywanej przez przedstawiciela NCBR oraz oceny merytorycznej dokonywanej przez przedstawicieli Ministra Obrony Narodowej. Powyższe oceny były dokonywane według treści pytań i zagadnień sformułowanych w protokołach. W protokołach zamieszczone były również wnioski i rekomendacje dla Dyrektora NCBR oraz Wykonawcy.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. nadzór nad 50 projektami (pracami) rozwojowymi (w tym poprzedzonych badaniami naukowymi) był realizowany przez 155 przedstawicieli Ministra Obrony Narodowej wchodzących w skład Zespołów Nadzorujących oraz 9 przedstawicieli NCBR. Przedstawiciele Ministra Obrony Narodowej dokonywali oceny merytorycznej realizacji projektów, a przedstawiciele NCBR oceny formalnej.

Zespoły Nadzorujące odbywały spotkania robocze w sprawie realizacji poszczególnych projektów, na których dokonywano ocen realizowanych projektów, formułowano uwagi i wnioski w zakresie opracowanych przez Wykonawców dokumentów, oceniano wnioski o wprowadzenie zmian do umów, przyjmowano ustalenia określające działania Wykonawcy, formułowano rekomendacje dla Dyrektora NCBR i Komitetu Sterującego. Spotkania robocze były dokumentowane w postaci sporządzonych notatek.

Przedstawiciele Zespołu Nadzorującego uczestniczyli w pracach zespołów dokonujących przeglądu krytycznego powoływanych przez Szefa Inspektoratu Uzbrojenia, a dokonane ustalenia były dokumentowane w protokołach z przeglądu krytycznego.

Ustalono, że spośród 8 projektów pt.: DMO AH, Modułowy Integrator, Kamery, Celownik, ZSDiKO, NKTO, NBPWP, Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO), nie przeprowadzono kontroli 3 projektów, tj. Kamery, Celownik, NKTO (wstrzymano finansowanie projektu). Ponadto projekty pt. DMO AH, Modułowy Integrator, ZSDiKO, NBPWP, zostały skontrolowane w zakresie finansowym, natomiast projekt pt. Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO) w zakresie finansowym i merytorycznym.

Ustalono, że w trakcie realizacji projektów pt. NKTO, NBPWP wystąpiły przypadki dwukrotnego finansowania tych samych treści zawartych w opracowanych dokumentach. Powyższe ustalenia zostały przedstawione w poprzednim punkcie niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli, str. 1052-1064, 1123-1137, 2310-2478, 5190-5195, 5222-5227, 8248-8310, 10608-10621, 11154-11155, 11738-11740, 11742-11745, 11764a)

Porównanie opracowanych przez Wojskowy Instytut Techniki Pancernej i Samochodowej w ramach umowy dotyczącej projektu pt. NKTO projektów WZTT i projekt ZTT wykazało, że 29 stron projektu ZTT (spośród 32,5 stron tego dokumentu) zawiera identyczne (takie same) treści co projekt WZTT. Poszczególne identyczne treści rozmieszczone są pod tymi samymi lub pod różnymi numerami stron w ww. dokumentach. Z

powyższego wynika, że za jedną stronę projektu WZTT i projektu ZTT zapłacono ponad 8.700 zł. Projekt Studium Wykonalności oraz projekt WZTT zostały opłacone w kwocie 365.000 zł, a projekt ZTT w kwocie 287.373,76 zł, ze środków finansowych przekazanych w ramach finansowania NCBR.

Kontrola wykazała, że opracowane przez Wojskowy Instytut Techniki Pancernej i Samochodowej (WITPiS), w ramach realizacji umowy na wykonanie projektu pt. NBPWP, dokumenty takie jak: „Wstępne Założenia Taktyczno-Techniczne na Bojowy Wóz Piechoty kryptonim Borsuk” (14 stron) oraz „Projekt Założeń Taktyczno-Technicznych na Nowy Bojowy, pływający wóz piechoty kryptonim Borsuk” (14 stron), zawierały identyczne treści (takie same treści). Koszty opracowania ww. Wstępnych Założeń Taktyczno-Technicznych zostały opłacone w kwocie 77.682,75 zł, w tym: 73.248,15 zł ze środków finansowych przekazanych przez NCBR. Koszty opracowania ww. projektu Założeń Taktyczno-Technicznych zostały opłacone w kwocie 103.563,25 zł, w tym: 97.650,85 zł ze środków finansowych przekazanych przez NCBR. Powyższe wielkości zostały wykazane w raporcie z zakończenia etapu Nr 2 projektu pt. NBPWP.

Kontrola wykazała, że w trakcie realizacji projektu pt. NBPWP, przez Politechnikę Warszawską w ramach umowy o dzieło pn. „Analiza i porównanie istniejących BWP” opracowano za 10.000 zł dokument pt. „Gąsienicowe bojowe wozy piechoty. Drogi i trendy rozwoju” (43 strony, w tym jedna strona tytułowa oraz jedna strona pusta), w którym na 13 stronach zamieszczono opisy, a na pozostałych stronach ujęto m.in. kopie zdjęć z opisami z książki (pt. „Wozy bojowe 1914-1964”), rysunki i schematy z czasopisma rosyjskojęzycznego, rysunki i zdjęcia z Internetu.

(dowód: akta kontroli, str. 964-965, 4683-4860, 4873-5091, 5175, 5196-5207, 8248-8310, 10506-10512, 10514, 11154-11155, 11981, 11191-11192, 11200a, 11997-11998)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Kontrola wykazała, że nadzór nad wykonaniem dwóch projektów pt. Kamery i Celownik nie obejmował kontroli tych projektów przez wyznaczony przez Dyrektora NCBR zespół kontrolujący, co stanowiło naruszenie art. 42 pkt 2 ustawy o NCBR.

(dowód: akta kontroli, str. 11742-11745)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę na realizowanie nadzoru przez Zespoły Nadzorujące po upływie co najmniej kilku miesięcy od daty zawarcia umów na wykonanie projektów ze względu na wymianę korespondencji pomiędzy NCBR a resortem obrony narodowej w zakresie składu przedstawicieli resortu obrony narodowej w Zespołach Nadzorujących, co miało wpływ na przedłużenie powoływania Zespołów Nadzorujących.

(dowód: akta kontroli str. 11738-11740)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie mimo stwierdzonej nieprawidłowości działalność w badanym obszarze.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹⁰⁵, wnosi o:

1. Ujmowanie w rocznym sprawozdaniu z działalności, kwot wykorzystanej dotacji celowej, na podstawie rzetelnie sporządzonego rozliczenia w zakresie rzeczowym i finansowym, o którym mowa w art. 152 ust. 2 ustawy o finansach publicznych.

¹⁰⁵ Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm.

2. Skorygowanie przez Radę NCBR pozytywnie zaopiniowanych rocznych sprawozdań z działalności NCBR za 2013 r., 2014 r., 2015 r., 2016 r., zawierających kwoty wykorzystanych dotacji celowych, które były wykazane w nierzetelnie sporządzonych rozliczeniach dotacji celowych za 2013 r. 2014 r., 2015 r., 2016 r.
3. Ustalanie przez Komitet Sterujący regulaminów konkursów na wykonanie projektów, wyłącznie na podstawie kompletnych założeń, w tym obejmujących cele szczegółowe zapewniające osiągnięcie zakresu celu głównego, z uwzględnieniem wymagań - wymaganych parametrów operacyjnych i taktyczno-technicznych - Sił Zbrojnych RP, w przypadku gdy przygotowane przez NCBR projekty mają być realizowane na rzecz Sił Zbrojnych RP.
4. Ustalanie w regulaminach konkursów kompletnych kryteriów określonych w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, co umożliwi ekspertom dokonanie oceny wniosków pod względem wszystkich kryteriów wymienionych w stosownych przepisach.
5. Zaniechanie podziału kryteriów określonych w przepisach prawa powszechnie obowiązującego, na kryteria i podkryteria, w regulaminie konkursu, formularzu kwestionariusza recenzji wniosku oraz w instrukcji oceny wniosku o finansowanie projektu (udostępnianych ekspertom).
6. Przeprowadzenie przez Komitet Sterujący końcowej oceny merytorycznej zakończonych projektów stosownie do treści art. 17 pkt 11 i art. 43 ust. 1 ustawy o NCBR.
7. Sprecyzowanie w umowach dotyczących realizowanych projektów sposobu i zakresu końcowej oceny merytorycznej przygotowywanej przez Komitet Sterujący stosownie do treści art. 41 ust. 2 pkt 5 w związku z art. 43 ust. 1 ustawy o NCBR.
8. Podjęcie skutecznych działań w celu rozliczenia projektu pt. Modułowy Integrator z uwzględnieniem dokonanych przez Wykonawcę odstępstw od postanowień umowy, które powołany przez NCBR ekspert oszacował na kwotę nie mniejszą niż 2.000.000 zł z tytułu niepełnego zrealizowania przez Wykonawcę przedmiotu umowy oraz podjęcie działań w celu rozliczenia projektu pt. Kamery oraz Celownik z uwzględnieniem odstępstw od postanowień umowy.
9. Przedstawienie dysponentowi części 28 budżetu państwa rzetelnych rocznych rozliczeń dotacji celowej za lata 2013-2016 w zakresie rzeczowym i finansowym, zgodnie z art. 152 ust. 2 ustawy o finansach publicznych, w związku z pobraniem i niewykorzystaniem przez NCBR dotacji celowej w danym roku budżetowym dotyczącej m.in. środków finansowych w kwocie:
 - 16.000.000 zł przekazanych na opłacenie kosztów projektu pt. „Zautomatyzowany system dowodzenia i kierowania ogniem dywizjonowego modułu ogniowego 155 mm lekkich armato-haubic, kryptonim KRYL” na 2013 r. (kwota niewykorzystana w 2013 r.);
 - 3.223.935,01 zł przekazanych na opłacenie kosztów projektu pt. „Nowy kołowy transporter opancerzony” na 2013 r. (kwota niewykorzystana w 2013 r.);
 - 20.212.848,18 zł na opłacenie kosztów projektu pt. „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty” w 2014 r. (kwota niewykorzystana w 2014 r.);
 - 1.470.000 zł na opłacenie kosztów zarządzania programem strategicznym pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej”, które pobrał NCBR w 2014 r. (kwota niewykorzystana w 2014 r.);
 - 76.869 zł na opłacenie kosztów projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)”, które NCBR pobrał w 2015 r. (kwota niewykorzystana w 2015 r.);
 - 24.320.785,21 zł na opłacenie kosztów projektu pt. „Nowy bojowy, pływający wóz piechoty” w 2016 r. (kwota niewykorzystana w 2016 r.);
 - 1.157.110 zł na opłacenie kosztów projektu pt. „Mikrofalowa Broń Obezwładniająca (MBO)”, które NCBR pobrał w 2016 r. (kwota niewykorzystana w 2016 r.);co umożliwi dysponentowi części 28 budżetu państwa wykonanie obowiązków określonych w art. 152 ust. 2 ustawy o NCBR, tj. zatwierdzenie rzetelnych rozliczeń dotacji celowej i w art. 152 ust. 3 tej ustawy, tj. określenie w drodze decyzji wysokości kwot podlegających zwrotowi do budżetu państwa.

10. Wystąpienie do dysponenta części 28 budżetu państwa, aby w umowach zawieranych z NCBR były zawierane wszystkie wymagania określone w art. 150 ustawy o finansach publicznych oraz podpisywanie przez Dyrektora NCBR umów dotyczących dotacji celowych, które uwzględniają wszystkie obligatoryjne wymagania określone w art. 150 ustawy o finansach publicznych.
11. Wprowadzenie w umowach zawartych przez NCBR dotyczących projektów realizowanych na rzecz obronności, które nie zostały zakończone (tj. termin wykonania przedmiotu umowy nie upłynął) postanowień zawierających obowiązek przedkładania do NCBR przez Wykonawców (lub Liderów) za dany rok kalendarzowy rozliczeń kosztów projektów opłaconych ze środków finansowych przekazanych przez NCBR na opłacenie kosztów projektów w danym roku kalendarzowym, co umożliwi NCBR sporządzenie rzetelnych rozliczeń dotacji celowej w zakresie rzeczowym i finansowym, zgodnie z wymaganiami określonym w art. 152 ust. 2 ustawy o finansach publicznych.
12. Zaprzestanie wykorzystywania dotacji celowej (w danym roku budżetowym) poprzez wydatkowanie (przekazywanie wykonawcom projektów) środków finansowych w kwotach wielokrotnie wyższych niż niezbędne na opłacenie kosztów projektów (w danym roku budżetowym) skutkującego ominięciem zastosowania reguły dotyczącej wydatków, określonej w art. 181 ust. 1 ustawy o finansach publicznych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Obrony Narodowej Najwyższej Izby Kontroli.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 28 stycznia 2019 r.

Kontroler
Arkadiusz Tulpan
doradca prawny

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Obrony Narodowej

Dyrektor
Marek Zająkała

.....
podpis

Kontroler
Jan Białecki
doradca techniczny

.....
podpis

Kontroler
Lucjan Bełza
doradca ekonomiczny

.....
podpis

Kontroler
Adam Gęstwicki
główny specjalista k.p.

.....
podpis